

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

15
динара

БРОЈ

1525

20. 3. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

ОВЕ
АЛТМАНОВЕ
ПЈЕСКАВИЦЕ
НИСУ
ЛОШЕ!

СРЕЂУЈЕМ
БАЏУ И НА
ФИЛМУ! БЕЗ
ТРИКО-
ВА!

СКАНДАЛ!!!
МЕНЕ
ДА ИГРА
НЕКА ШЕЛИ
ДИВАЛ!

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

КО ЈЕ
ОПЕТ
ПОЈЕО
МОЈ
СПАНАК
?!

Ripley

Веровали или не!

БЕГОНИЈА

КОЈУ
ЈЕ У СВОМ
ВРТУ
ОДНЕГОВАО
ЏЕМС
ХОЛМ
ИЗ ЈЕДНОГ
МАЛОГ МЕСТА
У ДРЖАВИ
ВАШИНГТОН
(САД)
БИЛА ЈЕ
ВИСОКА
ОКО
ДВА
МЕТРА.

КРАЉЕ ДРВО

РАСТЕ У ЈУЖНОЈ
АМЕРИЦИ, А
ПРОИЗВОДИ ХРАНЉИ-
ВУ МЛЕЧНУ
ТЕЧНОСТ КОЈА
КАД СЕ УМУТИ
И СТАВИ У
КАФУ ИМА
УКУС СЛАТКЕ
ПАВЛАКЕ.

КУРКА

МАСЕ ОКО 32 КИЛОГРАМА 1977.
ГОДИНЕ ПРОДАТА ЈЕ НА ЈЕДНОЈ
АУКЦИЈИ ЗА СУМУ ОД 2000
ДОЛАРА (58.000 ДИНАРА).

ЈЕДАН ДВОРАЦ

У ТАСМАНИЈИ ИМА 52 СОБЕ, КОЛИКО
И СЕДМИЦА У ГОДИНИ, А СВАКА
СОБА ИМА ОНОЛИКО ПРОЗОРА КОЛИКО
ЈЕ ДАНА У НЕДЕЉИ. ЗГРАДА УКУПНО
ИМА 365 ПРОЗОРА - ПО ЈЕДАН ЗА
СВАКИ ДАН У ГОДИНИ.

НА МОСТУ

У ТАШКУРКУРГАНУ, У АВГАНИСТАНУ,
НАЛАЗЕ СЕ СТАМБЕНЕ
КУКЕ.

У СПОМЕНИК

ВЕЛИКОМ БЕЛГИЈСКОМ
КОМПОЗИТОРУ ГРЕТРИЗУ
(1714 - 1813)

КОЈИ СЕ НАЛАЗИ ИСПРЕД
КРАЉЕВСКОГ ПОЗОРИШТА
У ЛИЈЕЖУ, УГРАЂЕНО
ЈЕ МУЗИКАРЕВО СРЦЕ.
ГРЕТРИ ЈЕ УМРО У
ФРАНЦУСКОЈ, АЛИ ЈЕ
СРЦЕ ЗАВЕШТАО
СВОМ НАРОДУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● први механички сат са зуп-
чаником и ходним регулатором
конструисали су Кинези Хсинг
и Лианг Лингтсан 725. го-
дине пре н. е.

● једини посао краљице тер-
мита је полагање јаја и она то
заиста успешно обавља: може
да положи до 30000 јаја дневно.

● у четрнаестом веку из ар-
тиљеријског оруђа гађали су,
уз помоћ својих шегрта, мај-
стори који су их израђивали и
били и њихови власници. Тек у
15. веку у Француској се поче-
ла правити разлика између
мајстора који израђују оруђа и
мајстора који их послужују, то
јест тобџија.

● мајмуни су се за европске
зоолошке вртове некада допре-
мали из Африке, а данас је обр-
нуто. Недавно је из Француске
покрајине Алзас отпремљено у

Африку око 140 ових животи-
ња. Извезао их је барон Турк-
хајм који је пре десетак година
у Мароку купио само два мај-
муна. На бароновом имању они
су се размножили великом бр-
зином, док су у својој постојби-
ни готово сасвим ишчезли. Зато
се Мароко обратио Туркхајму
за помоћ.

● на излазу из неких лон-
донских ноћних локала и ре-
сторана недавно су постављени
уређаји за алко-тест. Оним го-
стима, који су пили алкохол,
одмах показују да ли су спо-
собни за вожњу или не. До-
вољно је да возач само дуне у
таблу тога апарата, и ако она
поцрвени значи да слободно
може да седне за волан. Ако
табла поплави, онда би госту
било боље да се кући врати
аутсбусом или таксијем.

● обичај да се једу копнени
пужеви датира још од пре наше
ере. Пужеви су у Француској
постали специјалитет крајем 18.
века, а данас се у Паризу, у
време сезоне (од септембра до
априла) поједе преко две стоти-
не милиона пужева годишње.

● на свету се годишње прои-
зведе око шест милиона фар-
мерки, а скоро половина прода
се у Сједињеним Америчким
Државама.

● на острву Тринидад налази
се асфалтно језеро које пред-
ставља извор природног асфал-
та. Међутим, оно није једино
на свету. Оваквих језера има и
у Венецуели и на Бермудским
острвима.

● највећа птица данас је анд-
ски кондор који има распон
крила од три метра и шездесет
центиметара. Али, у поређењу
са својим претком, птицом Та-
gantornis incredibilis, чији су
фосилни остаци пронађени у
Калифорнији, кондор је осред-
ње величине јер је распон тара-
торнисових крила износио пет и
по метара.

ЗАШТО ЛОПТА СКРЕЋЕ

Читав стадион будно прати припреме за извођење слободног удараца. Фудбалер узима залет, креће према лопти и шутира... Уместо да праволинијски настави свој лет, лопта неразумно скреће и „закуцава се“ тачно у горњи угао гола! У оваквим случајевима голман не изгледа нимало весело. Погледом немоћно тражи фаталан хошак и размишља о зачараној лопти.

Међутим, чаролије овде немају никакве везе са кретањем лопте, чак ни ветар, како то у првом тренутку мисле сви присутни, на то не утиче. Једини кривац је физички закон.

ПРИТИСАК ВАЗДУШНЕ СТРУЈЕ

Два феномена аеродинамике одговорни су за овакав гол: залет, очигледан и код полетања авиона, и такозвани Магнусов ефекат.

Код полетања, залета лопте, јавља се разлика ваздушног притиска на горњу и на доњу страну тела које лети, у овом случају лопте. Тај физички закон описао је Бернулије и гласи: притисак на тело које лети кроз ваздух или плива у води утолико је мањи уколико је брзина већа. Комбинујући ова два открића долазимо до закључка да горњи делови летећег тела добијају веће убрзање од доњих.

Магнусов ефекат је бочни притисак ваздушне струје на ваљак или лопту која ротира. Ако је лопта добила убрзање и лети кроз ваздух, долази до разлика у притиску, обртања око сопствене осе и промене правца. Све ово у фудбалу резултира „ефе“ ударцем!

Физички феномен притиска, убрзања и ротирања први је за потребе пруске артиљерије открио Немац Густав Магнус, средином прошлог века. Његово откриће користи се и данас у многим научним областима.

Почетком овог века, двадесетих и тридесетих година, научници су покушали да искористе Магнусов ефекат за конструисање ваљкастих летелица. Касније се од овог покушаја одустало јер су летелице биле изузетно нестабилне.

ВРАТОЛОМИЈЕ У ВАЗДУХУ

И не само научници већ и стручњаци за лопту, посебно мајстори шута, умели

НАЈВЕШТИЈИ ГОЛГЕТЕРИ ТАКО ШАЉУ ЛОПТУ ПРЕМА ГОЛУ ДА ОНА НАЈЕДНОМ ПРОМЕНИ ПРАВАЦ. МНОГИ ОД ЊИХ И НЕ ЗНАЈУ ДА ЈЕ ГУСТАВ МАГНУС ЈОШ У ПРОШЛОМ ВЕКУ НАУЧНО ОБЈАСНИО ОВУ ПОЈАВУ.

су да искористе Магнусов ефекат. Почело је проучавање ударца. Од тога како се лопта ногом захвата зависи јачина, висина и путања. Није свеједно да ли се лопта удара право, са стране, одозго или одоздо. Комбинујући ове елементе, играч постиже прецизан ударца. Једина тешкоћа је у тежини лопте. Релативно тешку фудбалску лопту теже је довести до ротације у ваздуху. Зато аматери и дечаци на пољанама убрзо откривају да лако лоптом одлично постижу „ефе“ ударце и да лопта изводи којекакве вратоломије у ваздуху. У оваквим случајевима ротација омогућава максималне промене правца на крају лета.

Стручњаке за прорачунат лет лопте срећемо и у дру-

гим спортовима. На пример у тенису и стоном тенису. Уз помоћ специјалних захвата рекетом играч је у стању да „дозира“ ударца.

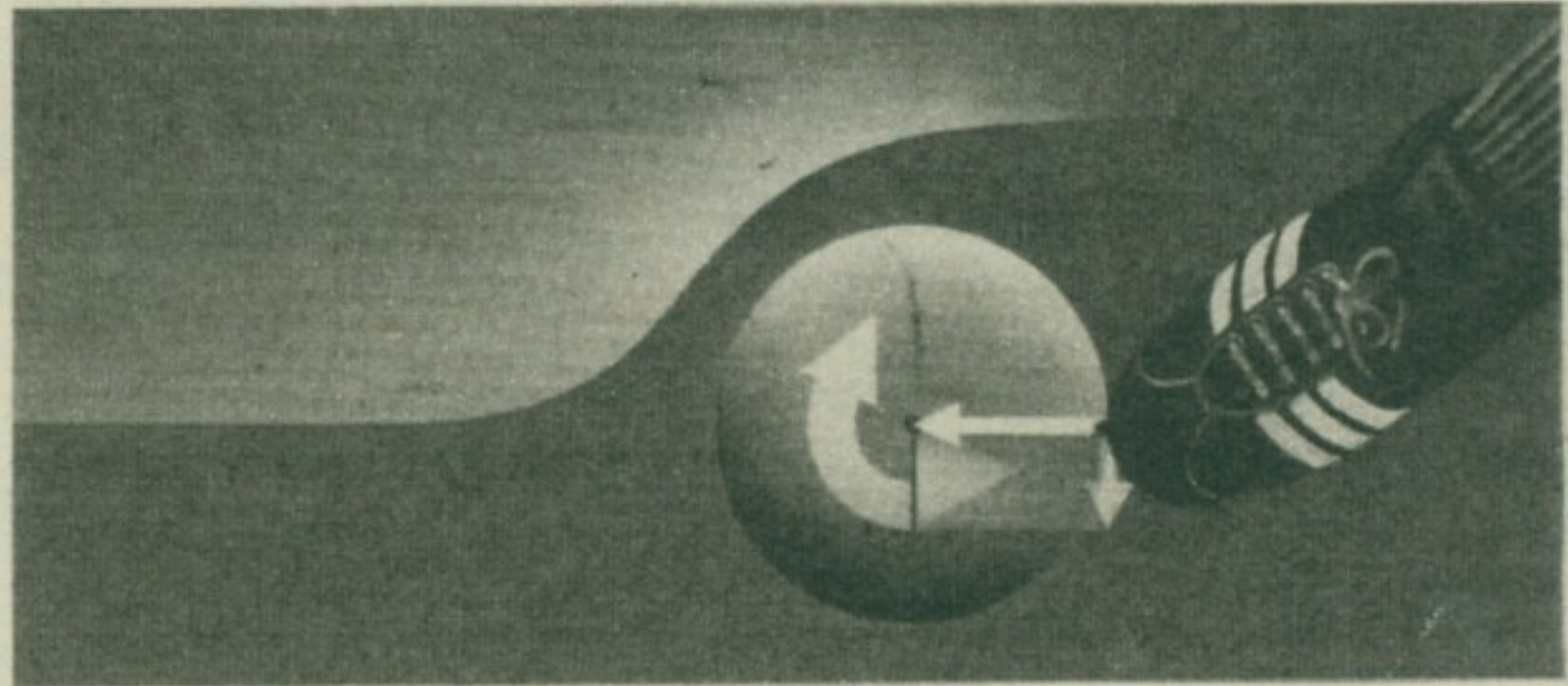
„Тоспин“ — окрзнута, овлаш ударена лопта добија велико убрзање. „Драјф“ — оштар ударца у поље противника. „Слајс“ — бекендом ударена „сечена“ лопта, одозго надоле... Код стоног тениса Магнусов ефекат је очигледан јер је лет лопте кратак, а ударца веома снажан.

Тако је један физичар из прошлог века задужио данашње спортске, а посебно фудбалске звезде. Да није било њега и његовог закона мислили бисмо да је „ефе“ ударца само игра среће.

Љ. Т.

Слободан ударац: стрелац ногом ротира „исечену“ лопту, шутира тачно да голман насно отирива њен прави пут.

„Ефе“ шут: лопта се шаље у ваздух тачно да уз пут ротира и скреће са своје уобичајене путање.

НОВ ХОЛИВУДСКИ РЕЦЕПТ

ОВАКО ИЗГЛЕДАЈУ НАЦРТАНИ ФЛАШ ГОРДОН И ЊЕГОВА ДЕВОЈКА ДЕЈЛ. ИЗМИСЛИО ИХ ЈЕ АМЕРИКАНАЦ АЛЕКС РЕЈМОНД ЈОШ 1934. ГОДИНЕ, А ВРХУНАЦ СЛАВЕ ДОЖИВЉАВАЈУ САДА У ДЕВЕТОЈ ДЕЦЕНИЈИ.

Филмски Флаш Гордон ђаволски је моман! Истина, он не поседује тако магичну моћ као његов колега Супермен, али је исто тако чврст и неустрашив борац: у застрашујућој будућности где царују електронске машине, ласерско оружје и крвожедна бића из далених галаксија он спасава Земљу од смртне опасности из свемира!

О чему је реч? Па Флаш Гордон, досад само јунак стрипова, ускоро треба да стигне и на европска филмска платна,

после невероватног успеха у биоскопима широм Америке. Флаша тумачи двадесетпетогодишњи Сем Џонс, за кога се већ тврди да ће потамнети славу једног Роберта Редфорда. Његови најљући противници у овом циновском научнофантастичном спентанклу су познати шведски глумац Макс фон Сидов као зли Минг и Италијанка Орнела Мути која игра Мингову кћи.

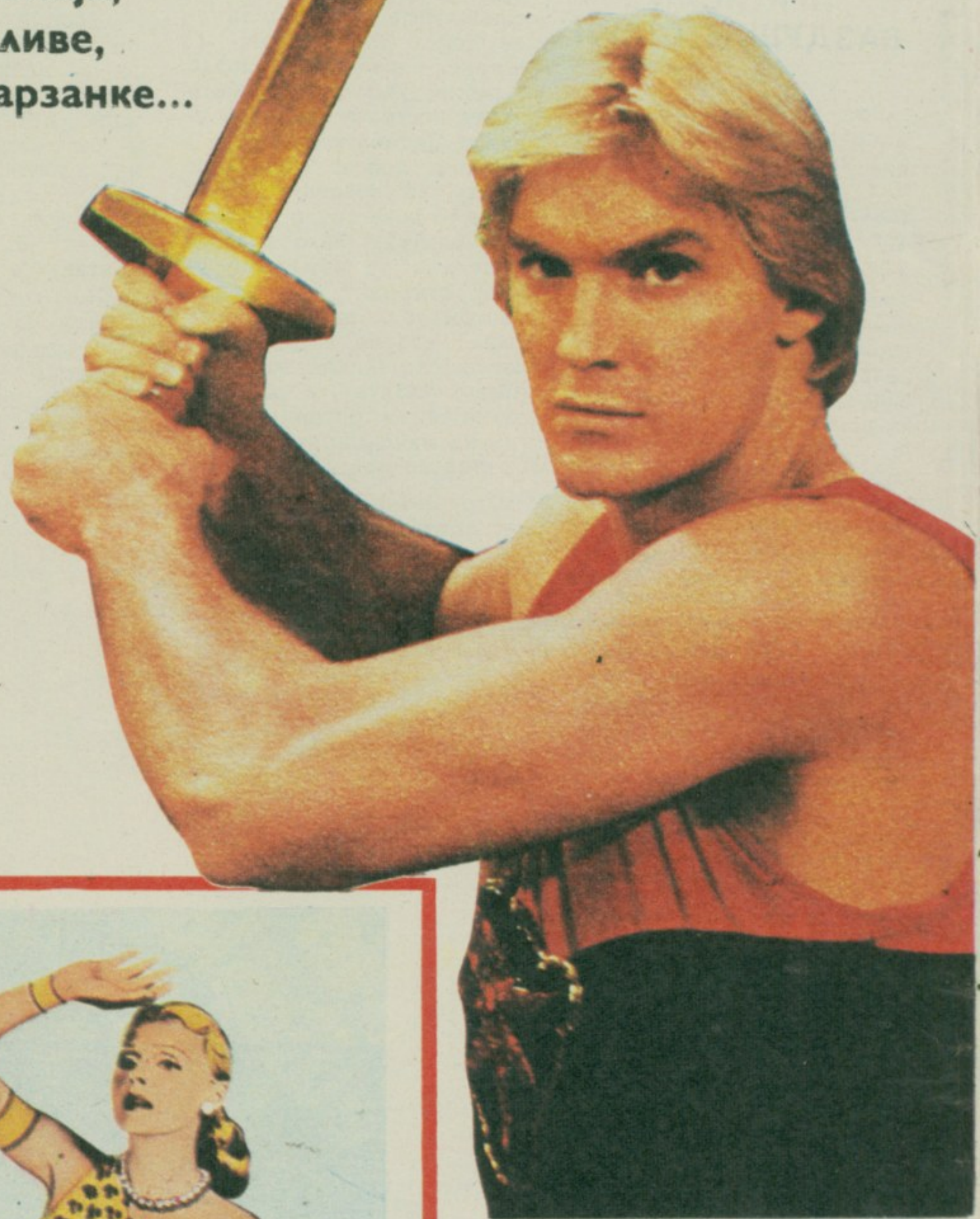
У овај фантастични шарениш на платну, препун невиђених светлосних ефеката, боја, рас-

ТАРЗАН И ДЕВОЈКА-ПАНТЕРА У „ОРИГИНАЛУ“. САДА СЕ О ЊОЈ СНИМА ПРВА, А О ТАРЗАНУ КО ЗНА КОЈА ВЕРЗИЈА ФИЛМА

СТРИП ОСВОЈ

Најпознатија глумачка имена као што су Џек Николсон, Шели Дивал или Макс фон Сидов, отимају се за улогу Мандрака, Попаја, Оливе, Тарзанке...

СЕМ ЏОНС КАО ФЛАШ ГОРДОН. ГОВОРИ СЕ ДА ЋЕ ОВАЈ ФИЛМ УЋИ У „ГИНИСОВУ КЊИГУ РЕКОРДА“: СТАРТОВАО ЈЕ 1980. ГОДИНЕ НА ТРИ ХИЉАДЕ РАЗЛИЧИТИХ МЕСТА ИСТОВРЕМЕНО! ДОСАД ЈЕ ТАЈ РЕКОРД ДРЖАО „СУПЕРМЕН“ СА „САМО“ 1700 КОПИЈА ФИЛМА. У ХОЛИВУДУ РАЧУНАЈУ ДА ЋЕ „ФЛАШ“ ОВЕ, А МОЖДА И НЕКОЛИКО СЛЕДЕЋИХ ГОДИНА, БИТИ НАЈГЛЕДАНИЈИ ФИЛМ.

УМИО ФИЛМ

у филму о Пантери, главна јунакиња (жена-пантерка) јури између њујоршких солитера и бори се са својом ривалком „вучицом“ Анибус. Узгред, Пантеру ће играти новооткривена лепотица Тања Робертс, а Анибус се још тражи.

Снима се и — Вампирела. То је, овог пута, зла суперјунакиња нацртана по узору на Барбарелу коју је некад давно, у ренији Рожеа Вадима, играла Џејн Фонда. Цртачи су Барбарели само додали — вампирске зубе и злу нарав и — рођена је нова јунакиња. Још ако се остваре напори продуцената да придобију саму Џејн Фонду за ову улогу, јасно је да неће изостати доларски ефекат...

Томе се нада и Пол Еретоу који управо снима филм о Шини, „Тарзанки“, а планира се

ОВАКО НА ПЛАТНУ ИЗГЛЕДАЈУ ПОПАЈ (РОБИН ВИЉЕМС) ОЛИВА (ШЕЛИ ДИВАЛ) И КИТА.

кошних костима, чудесних маски и невероватних трикова, продуцент Дино де Лаурентис уложио је баснословну суму од двадесет милиона долара (долар износи око 28 динара).

Сигурно је, међутим, да се овај геније за добре филмске послове није преварио у рачуници: цео Холивуд наједном хоће да снима филмове у којима су главне личности јунаци стрипова. Златна жица је откривена. Прво је снимљен „Супермен“, па „Флаш“ и — „Попај“! Биоскопске дворане су пуне, река долара улива се у џепове продуцената...

Време Вампиреле

Припрема се сијасет нових филмова са „оживљеним“ цртаним јунацима: Варварин Конан, Тор (плавоноси скандинавски „натчовек“ — громовник), па чувени Фантом са својим Пигмејима, Мандрак, затим Тарзан-жена, само су најчувенији.

Нарочито су у моди јунакиње надљудских моћи. То су праве „мис-универзума“ по снази мишића, обдарене уз то и другим способностима, тако да увек побеђују... Оне се углавном веру по џунгли, одевене у малецни бикини. Али,

КАКО ЛИ ЋЕ НА ВЕЛИКОМ ПЛАТНУ ИЗГЛЕДАТИ ЧУВЕНИ ФАНТОМ? ЗА ФИЛМ О ЊЕМУ СЦЕНАРИО СЕ ЈОШ РАДИ, АЛИ СЕ ВЕЋ НАЈАВЉУЈУ „ЧУДА“.

и филмска верзија још једног познатог америчког стрипа, авантурама „слатке, мале, сиромашне Ани“. Аница је пре више година одушевљавала читаоце „Плејбоја“, постала је класика стрипа и, ево, после тријумфа мјузикла на Бродвеју, тражи се главна глумица.

Висон Попај, прозрачна Олива

У филму о сирочету Ани играће таква глумачка имена као што су Џен Николсон и Карол

МАКС ФОН СИДОВ КАО ЗЛИ МИНГ СУПРОТСТАВЉА СЕ ФЛАНУ ГОРДОНУ. ЗА СНИМАЊЕ ФИЛМА О ФЛАШУ ДИНО ДЕ ЛАУРЕНТИС КОРИСТИО ЈЕ ЦЕЛОКУПНУ ТЕХНИКУ ИЗ „РАТА ЗВЕЗДА“ — ЧУВЕНО ПО ЕФЕКТИМА. АЛИ, СМИСЛИО ЈЕ И НОВЕ СТВАРИ: НЕКО ЧУДЕСНО ОСВЕТЉЕЊЕ КОЈЕ ЈЕ ВЕЋ ДОБИЛО ИМЕ — ДИНОВО СВЕТЛО!

Бернет. Никанво чудо: за ове тако уносне стрипске пројекте бирају се највеће звезде или, по холивудском рецепту, они који то треба да постану. Тако је на платну онај смешни, мали љути Попај постао леп, млад и висок: игра га Робин Виљемс, а штркљаста Олива сва је прозрачна и неодољива у лику познате Шели Дивал.

Да би се добила представа колико се немилице троши за ованке спектакле, наведимо само неколико детаља са снимања „Флаша Гордона“, а он није најскупљи холивудски филм. Припреме су трајале целу годину, требало је обезбедити седам тона фибергласа, осам хиљада литара лепка, тону и по ексера, стотинак хиљада завртања, затим шест километара различитих тканина, 800 металних огрлица... Да би се поставио цео декор, требало је око 20 хиљада квадратних метара простора — филм је сниман највише у халама огромног енглеског студија „Шепертон“, које су дугачке 6 километара!

Наравно, све је то пропраћено рекламом невиђених размера јер — суперспектанл мора да се исплати.

На крају питање: откуд то да људи одједном желе да гледају баш филмоване стрипове? Дали је то због тога што је у данашње време пребрзог живљења све више полуписмених? Нема се времена за књиге, па се чита стрип! Или, гледаоци хрле у дворане да на платну гледају живот који је много једноставнији него у стварности.

У сваком случају, филмовање стрипова у Холивуду је схваћено као озбиљан посао. „Попаја“ је режирао нико други него чувени Роберт Алтман!

КРИСТОФЕР РИВ КАО СУПЕРМЕН

ИЗ СЕРИЈЕ
»СТВАРАЊЕ
ТИТОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ«

КРАГУЈЕВАЦ ПРОТИВ ФАШИЗМА

Југословенска радио-телевизија вечерас почиње са приказивањем серије о настајању нове Југославије у 20 епизода. На малим екранима прохујаће време од краја првог до завршетка другог светског рата. Рад на овој времепловној серији, досад највећем подухвату телевизије, трајао је око пет година и у њему су учествовали сви наши ТВ центри. На прикупљању и писању текстова радили су реномирани југословенски историчари. Први пут ћемо видети неке документе и филмове снимљене за време рата, а тек сада пронађене у савезничким или немачким архивама. „Забавник“ ће од овог броја доносити најзанимљивије догађаје из серије, детаљније описане не то што је то било могуће у епизодама.

У првој епизоди гледаоци ће видети како је двадесетих и тридесетих година изгледала Југославија, сиромашна земља од 15 милиона углавном сељачког становништва. Али тај сиромашан народ, измучен у рату а гладан у миру, никако није пуштао да ствари теку по жељи краљевске куће и капиталиста. Нема месеца у којем штрајкови и демонстрације нису наговештавали да ће се времена променити... Један од нај-

значајнијих догађаја је свакако огромни. Збор Народног фронта слободе одржан у Крагујевцу, јаком револуционарном центру. У епизоди ће о томе бити приказан филм који је snимио очевидац лесковачки адвокат Јован Јовановић.

Августа 1935. сви путеви водили су у Крагујевац... У граду на Лепеници треба ло је да се одржи велики народни збор који је заказала Уједињена опозиција (политичких странака). Збор је био заказан за 25. август, а народ је почео да пристиже данима раније, да би, како се ближио тренутак, групе постајале све веће, прерастајући у колоне које су, најзад, са свих страна просто куљале према Крагујевцу. Политичари на власти нису ни у својим најсмелијим претпоставкама очекивали да ће одзив бити толики! Још мање су знали да тај народ не долази њима него на позив КПЈ! Разуме се, не отворен позив јер је Партија била у дубокој илегалности.

Тај огроман Збор припремила је мала радна група крагујевачких комуниста у редакцији свог листа „Светлост“, у једној малој при-

У ВРЕМЕ КАД ЕВРОПА ПОЧИЊЕ ДА СТРЕПИ ОД ХИТЛЕРА И МУСОЛИНИЈА, А РЕЖИМ У ЈУГОСЛАВИЈИ ДА ИМ СЕ КЛАЊА, У МАЛОМ КРАГУЈЕВЦУ ОКУПИЛО СЕ ПЕДЕСЕТ ХИЉАДА ЉУДИ ДА БИ СЕ ЧУЛА НАРОДНА РЕЧ! БИЛА ЈЕ ТО ПРВА ВЕЛИКА ПОБЕДА КП ЈУГОСЛАВИЈЕ.

ватној штампарији, где се машина вртела ручно и у собици иза једне стаклорезачке радње. Био је то један од оних просто невероватних догађаја... Једноставно, успели су! Први велики иступ Партије из илегалитета био је и прва велика победа. На организовању Збора радио је крагујевачки архитекта Жива Ђорђевић, комуниста од 1935. године, један од покретача и уредник „Светлости“. Сећања на те узбудљиве дане објавио је у „Светлости“ 1975. на четрдесетогодишњицу покретања листа.

Директива Партије гласила је: у маси, али и врховима, радити на стварању јединственог антифашистичког фронта — Народног фронта слободе. А фашистичка еуфорија надирала је из Немачке и Италије кроз Европу... На малу, сељачку и сиротињску Југославију све већи утицај има немачки капитал. По угледу на Хитлера — председник југословенске владе Стојадиновић униформисао своје присталице у зелене кошуље, а сам настоји да се наметне као „вођа“. Брзо ће уследити и међусобне посете између Стојадиновића и фашистичких величина, па Стојадиновићева путовања код Мусолинија и Хитлера.

дубљој тајности. Борба комуниста против фашизма био је најзначајнији закључак тог скупа.

Како?

У Крагујевцу је 28. јуна 1935. почео да излази лист „Светлост“. Била је то мала редакција, како пише Жива Ђорђевић, у којој су неколико истих људи писали, уређивали, штампали заједно са мајстором Вукашином Јаковљевићем, па паковали, разносили и продавали новину. Никада у штампарији нису остављали цео тираж — за случај да полиција заплени неки број „Светлости“. Сваки пакет новина одмах су износили, па остављали код кројача Миодрага Ивановића до продаје.

А уводни текстови за „Светлост“ обично су стицали из Покрајинског комитета КПЈ. Понекад их је доносио Цвијетин Мијатовић-Мајо. Понекад су били потписани са „Пекић“ — био је то псеудоним за ПК. У заглављу „Светлости“ је стајало: лист Народног фронта слободе, а његови чланци, нарочито у августу, износили су како би требало да изгледа Збор заказан за 25. и шта би били његови циљеви... Сваки нови број „Светлости“ значао је по један успех комуниста јер је излажење листа увек било о концу!

КАКО СУ РАДИЛИ КОМУНИСТИ

Иза њихових осмеха, стицака и здравица стајала је криминална позадина: само у једној години убијено је у Македонији око 1600 људи, а тридесет пута толико бачено у затвор! Слично је на Косову и свуда где су људи говорили другим језицима, а не оним званичним. То је било строго забрањено!

Године режимског терора, од Обзнане и Закона о заштити државе, КПЈ је провела бурно. Многи комунисти су доспели у затворе због провале, Партију су разједињавале несугласице. Али, почетак четврте деценије најавио је опорављење. Јосип Броз је после петогодишњег робијања пуштен из затвора и крајем 1934. године одржана је у Љубљани IV земаљска конференција, наравно, у нај-

ТАЈНА СТАКЛОРЕЗАЧКЕ РАДЊЕ

Већ дан учи Збор Крагујевац је постао тесан да прими све госте. У њега се слегло неколико десетина хиљада људи из Београда, Ниша, Краљева, Чачка.

Крушевца, Алексинца, Свилајнца, Топлице, Јагодине, Трстеника, Горњег Милановца, Аранђеловца, из других места и села Шумадије, па чак и народа из Хрватске, Црне Горе, Македоније, а реке људи још су пристизали са свих страна. Неки су долазили аутобусима или возом, други јашући, у коњским колима или чезама, а било је скупина које су ишле пешке, без динара у цељу за било какав превоз!

Ноћ уочи Збора Крагујевца је био жив и осветљен ватрама као никад раније. Народ је логоровао под ведрим небом, а око ватри се играло и певало готово до зоре и клицало Народном фронту слободе.

Радници и омладинци из крагујевачке партијске организације ноћ су провели на ногама: од групе до групе, растурајући „Светлост“ или разговарајући са људима. Комунисти су морали да осујете намеру политичара уједињене опозиције да само они говоре на Збору. До касно у ноћ, на улици испред хотела водила се жучна препирка поводом тога између чланова МК КП Крагујевца и Милана Грола и Боже Марковића — чланова Демократске странке. Ови никако нису пристајали на то да на сутрашњем Збору говоре и представници радничке класе и напредне омладине — у ствари комунисти.

Најзад је споразум ипак постигнут: говориће и Драгољуб Савовић, кројачки радник и Жива Ђорђевић архитекта из Крагујевца — као представник омладине. Први ће уједно бити потпредседник, а други секретар Збора.

Комунисти су, сећа се Жива Ђорђевић, из искуства знали да ће политичари учинити све да их у томе ипак осујете. Зато је на састанку одржаном тога дана

Што је фашизам више надирао, рат се све више осећао у ваздуху. Крагујевац не мирује: ове масовне антиратне демонстрације новембра 1936. снимио је архитекта Жива Ђорђевић, већ тада пренађени комуниста.

одлучено да говоре — макар на силу.

Ово још нису биле све припреме. Нешто веома значајно догађало се 24. августа у собичку иза радње стаклоресца Радомира Петровића: архитекта Ђорђевић исписивао је пароле.

ДОЛЕ ДИКТАТУРА

На 50 великих табака хамера морао је за само један дан да уради исто толико парола, црвеним и црним тушем. Живи Ђорђевић то није био „пионирски“ подухват: као организатор првих демонстрација против шестојануарске диктатуре 1931. тадашњи студент исписао је преко црног сатенског платна дугачког 15 метара две црвене обојене речи: „Доле диктатура“. Скојевци су то платно разапели преко балкона над улазом у крагујевачку гимназију.

Тог догађаја сетио се секретар МК КПЈ за Крагујевац правник Александар Панић и одмах позвао Живу на договор.

Стаклорешчева собица била је тесна, а времена мало... Да би се пароле брже сушиле, јер није било места за толике табаке хамера, мешао је туш са терпентином. Низали су се захтеви југословенских радника, сељака и пролетера: „Тражимо да се овај збор претвори у Збор Народnog фронта слободе“, „Против фашизма и рата“, „Напред

у борбу за слободу, правду и једнакост“, „Живео хрватски народ“, „Тражимо успоставу односа и савез са Совјетском Русијом“, „Тражимо слободу науке и мисли“... Највећи и најлепши био је плакат „За амнестију“, са ликом борца за слободу иза затворских решетака, којим се тражило да буду пуштени сви политички затвореници.

До ноћи су плакати били готови и скојевци су их изнели из радње да их ставе у дрвене оквире. Четири најлепше, од којих је „За амнестију“ био централни, нашле су се и на великој свечаној трибини украшеној зеленилом и ћилимима, која је подигнута на вашаришту и опремљена микрофоном.

Последњи радни договор крагујевачких комуниста односио се на њихов иступ на Збору. Требало је доћи довољно рано да би заузели прве редове, а Драгутин Савовић и Жива Ђорђевић имали су да стоје на трибини лево и десно од микрофона — како би свакако дошли у прилику да говоре.

И ЛОЛА ЈЕ БИО НА ЗБОРУ

И Савовић и Ђорђевић нашли су се на одређеном месту још у 7 ујутро. Тако су могли да виде долазак народа по летњем дану који је заблистао. Збор је био заказан за 10 сати, а свет је почео да пристиже

већ пре осам. Једна по једна парола из собице појављивала се изнад глава у првим, густо збијеним редовима. Кројач и архитекта знали су да су то другови из Партије, а било их је већ неколико хиљада.

У десет је сунце већ пекло људску кошницу на крагујевачком вашаришту. Предводници странака пошле су се на трибину. На зборишту је било педесет хиљада људи: Народни фронт слободе! Међу говорницима је био члан Демократске странке доктор Иван Рибар који је са синем Лолом допутао у Крагујевац два дана раније.

Када су били завршени говори Љубе Давидовића и Јоце Јовановића, вођа странака удружене опозиције, пред микрофон је требало да стане Савовић. Све се одвијало по договору: група људи из Збора захтевала је да чује неке друге представнике... Требало је отезати ствар, по сунцу које је све јаче пекло. Ипак, Савовић је дошао до речи:

„... Другови и браћо! Знате да је наша припреда упропашћена. Милиони народног дохотка се краду...“ Већ на почетку говора народ је громко одобравао сваку реч крајбог кројача. Он је на крају изнео десет захтева Збора Народnog фронта слободе, од којих је први био право сваког народа да сам одлучује о својој судбини. Сви захтеви су одобрени уз аплауз и клицање хиљаде људи. Политичари су напустили трибину! Кад је архитекта Ђорђевић преузео реч и почео да говори

о мучењима и убијањима радника и напредних омладинаца у Управи града Београда, шчепала га је рука полицијског комесара, али, пише он, хиљаде песница и штапова зањихало се и полетело ка комесару, а људи су викали „Пусти га да говори!“ Тако је и он говорио поновивши на крају свих десет захтева.

Када се Збор око два по подне разишao, била је то велика победа Народnog фронта слободе и комуниста. На улицама Крагујевца још је трајало весеље, још су се чули поклици и пароле... У једној гужви са полицијом која је растеривала народ, у групи омладинаца био је и деветнаестогодишњи Иво Лола. Узвикнуо је:

— Ускоро ће и на овим улицама никнути париске барикаде!

У ствари, барикаде су већ нишале широм Југославије. Зборови Народnog фронта слободе попут крагујевачког букнули су и у Никшићу, Бањалуци, Цељу, Сремској Митровици, Горњем Милановцу, Бару, Вирпазару, Макаарској, Кикинди, Сплиту...

Живадин Ђорђевић Жива данас је члан Републичког савета СР Србије. Драгутин Савовић је умро пре рата, а Александра Панића, тешко рањеног у априлском рату, Немци су ухватили док се опорављао и одвели га у заробљеништво из којег се није вратио.

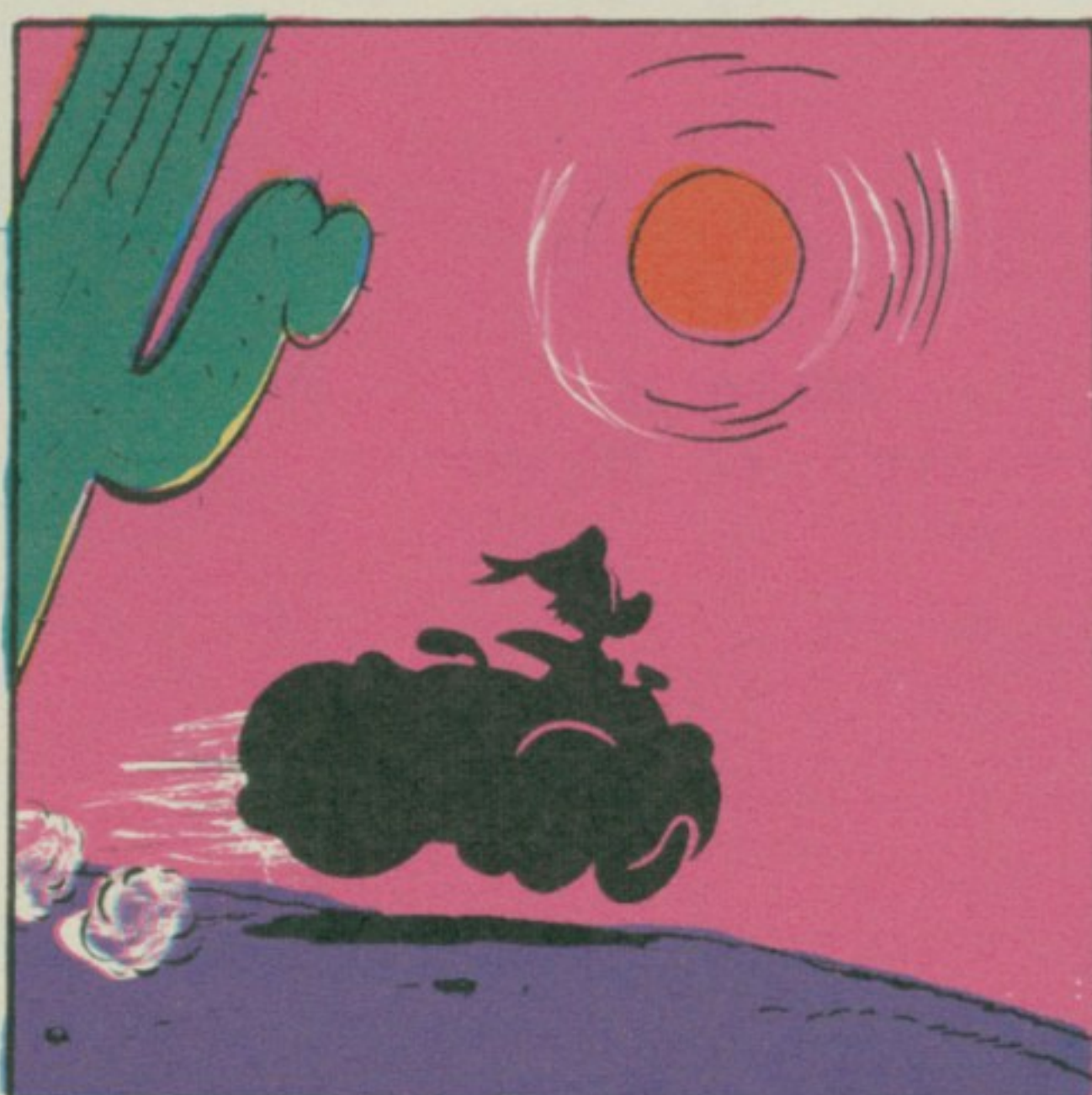
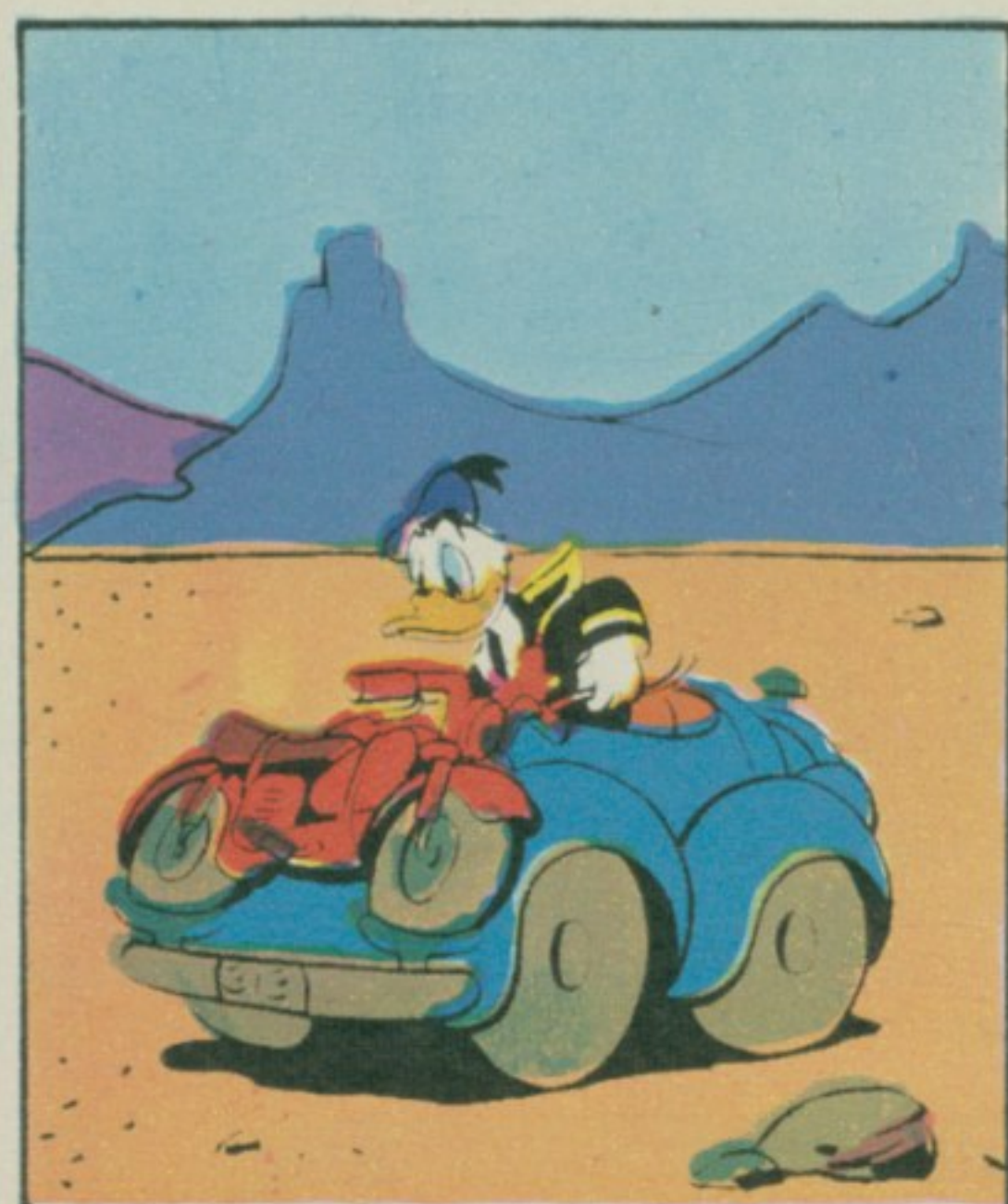
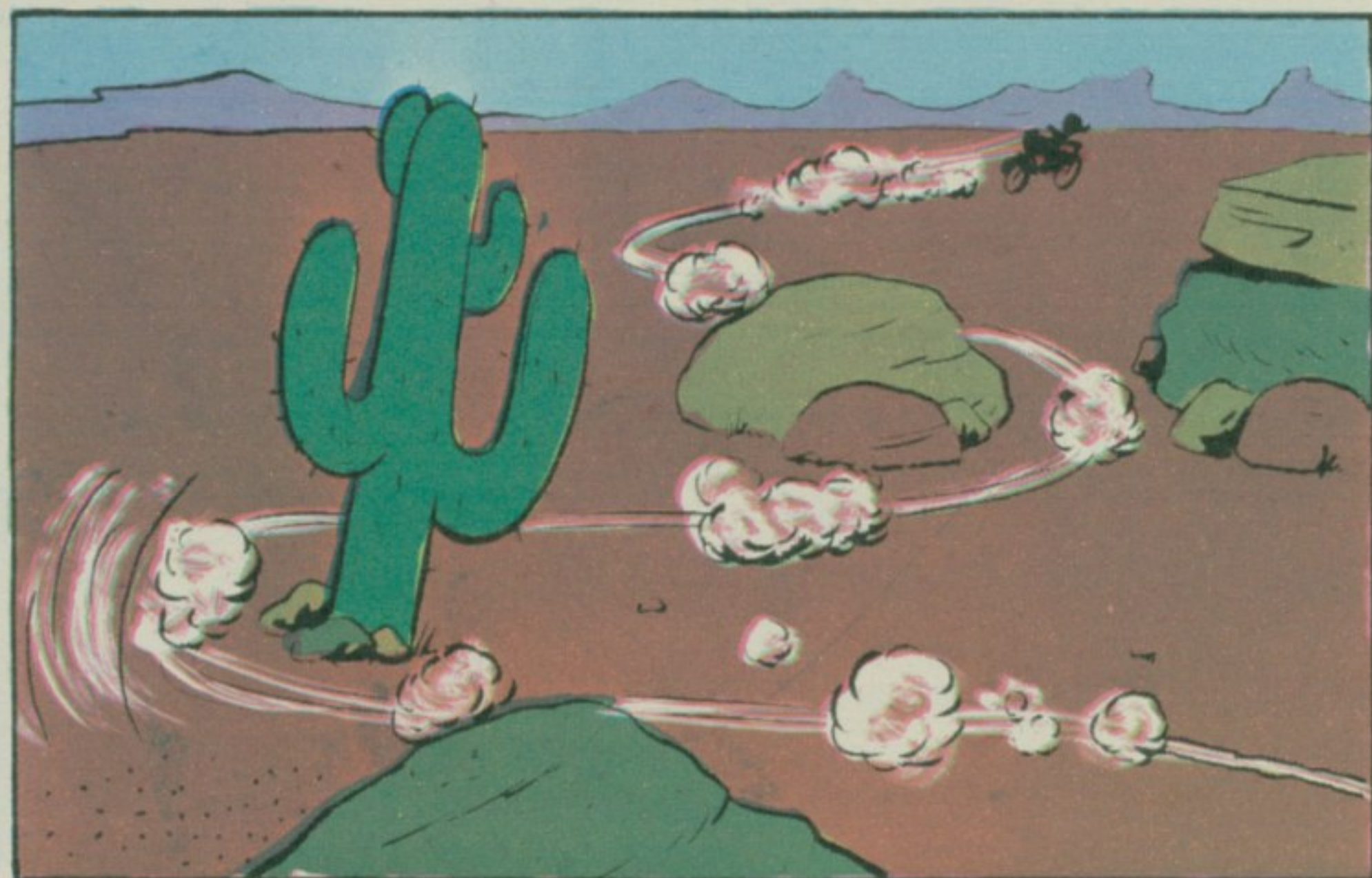
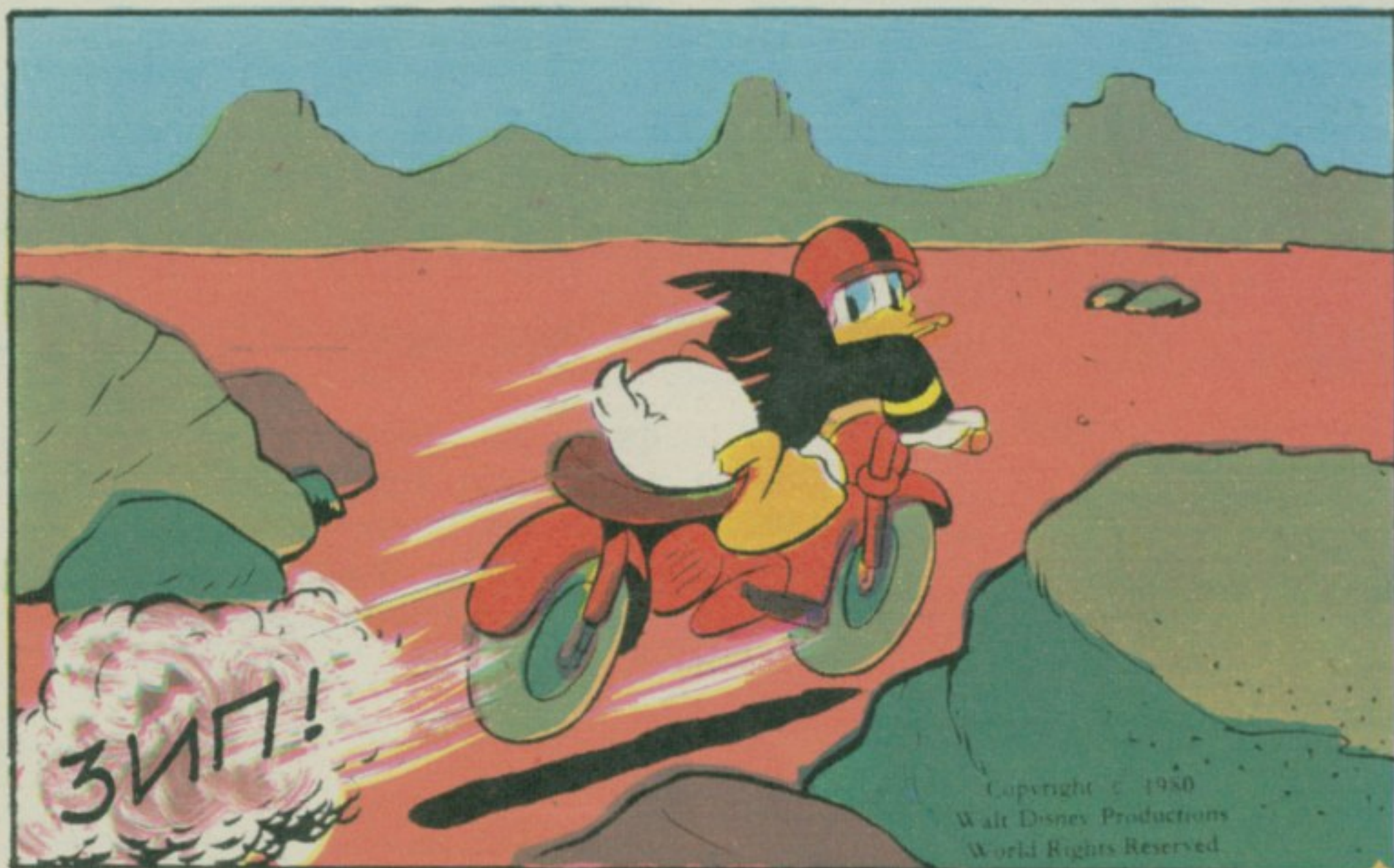
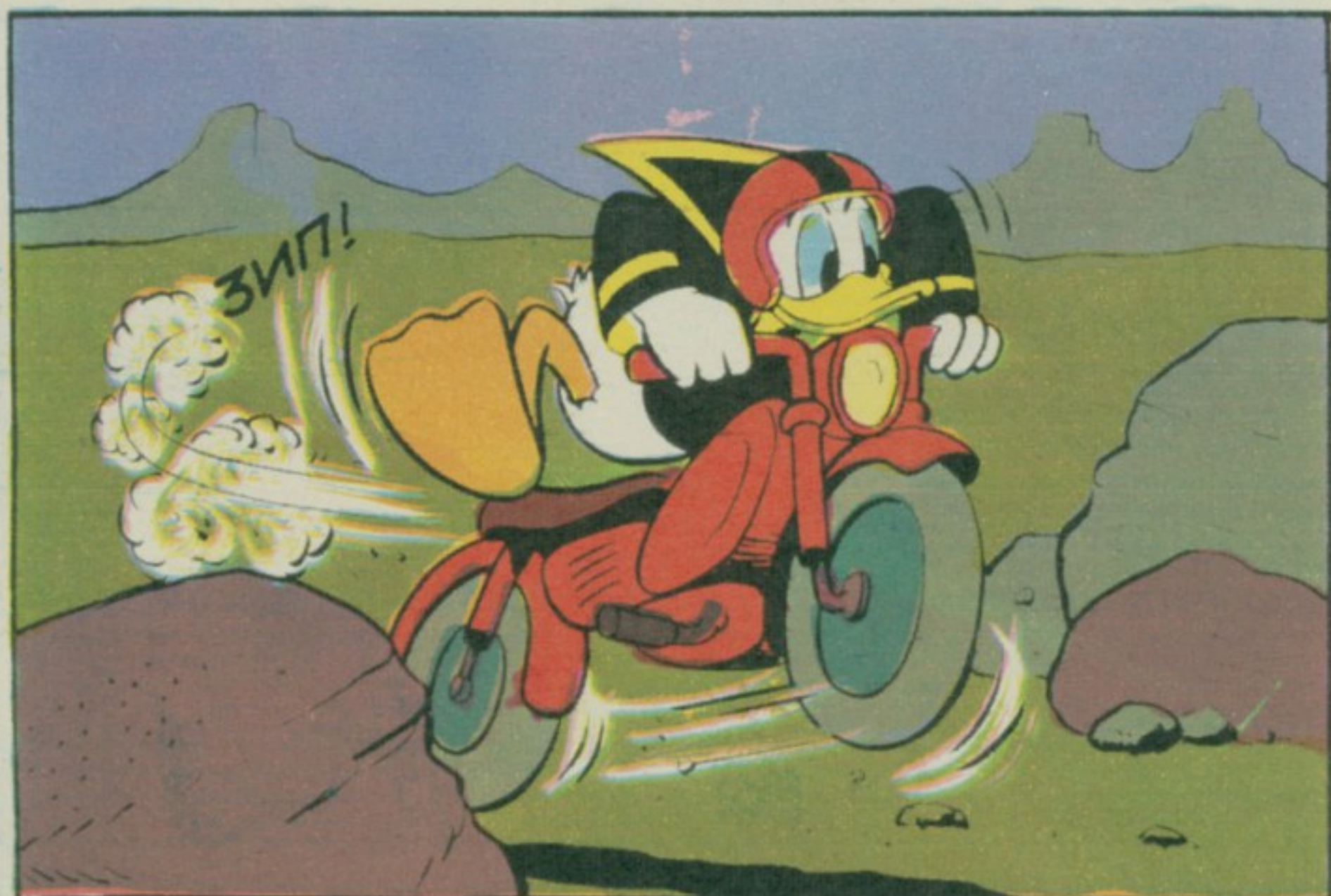
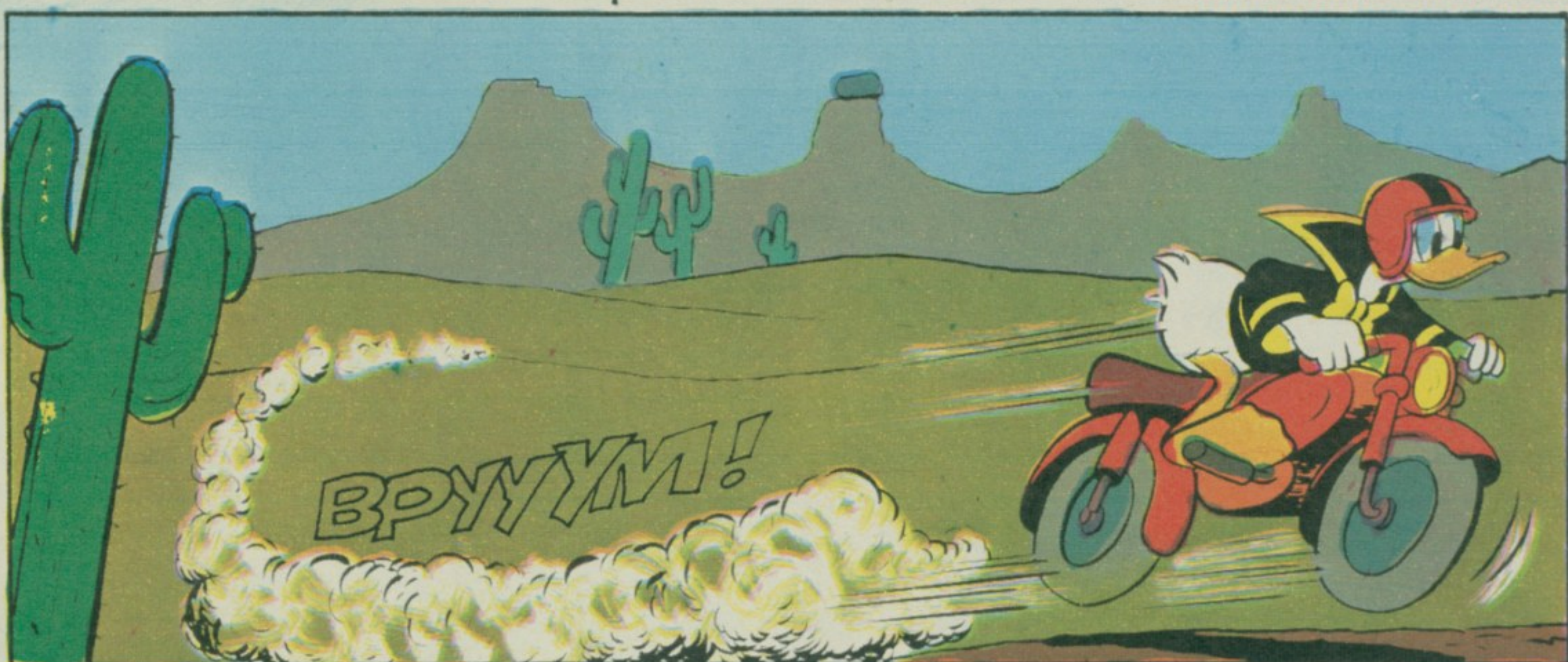
М. К.

Не мирују ни села око Крагујевца. Овако је изгледао збор у Груњи 9. маја 1937, опет виђен објективом архитекта — револуционара.

WALT
DISNEY

ПАПА
ПАТАК

ТОП-ЛИСТА
СВЕЗНАЛИЦА:

Манси-свезналице (9 до
12 тачних одговора)
Мини-манси свезналице
(4 до 8 тачних одговора)
Мини-свезналице (мање
од 4 тачна одговора)

1 Вредна жена на слици:
— шије
— преде
— тка

2 Могу ли два човека да
имају исти отисак прста:
— да
— не

3 Које наше народно коло
играју ови људи:
— чочек
— чачак
— оро

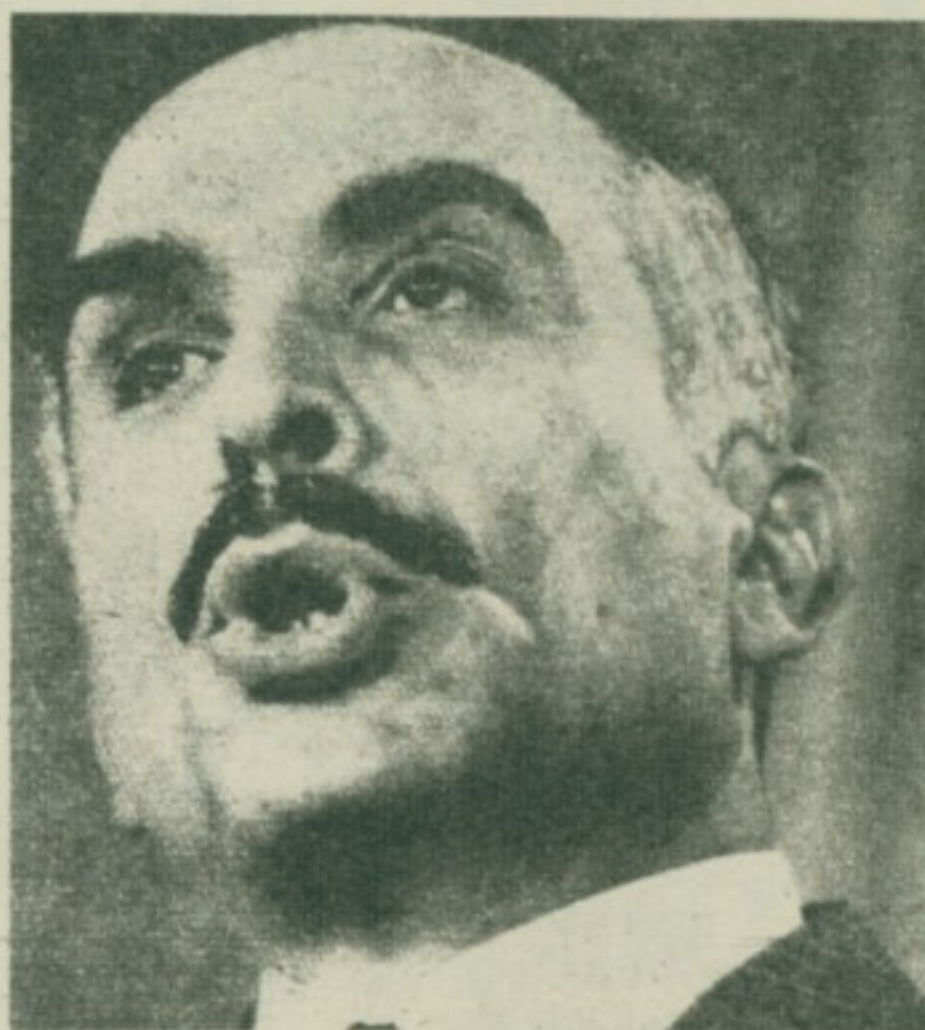
КАКО ОНО БЕШЕ

мали квиз за свезналице

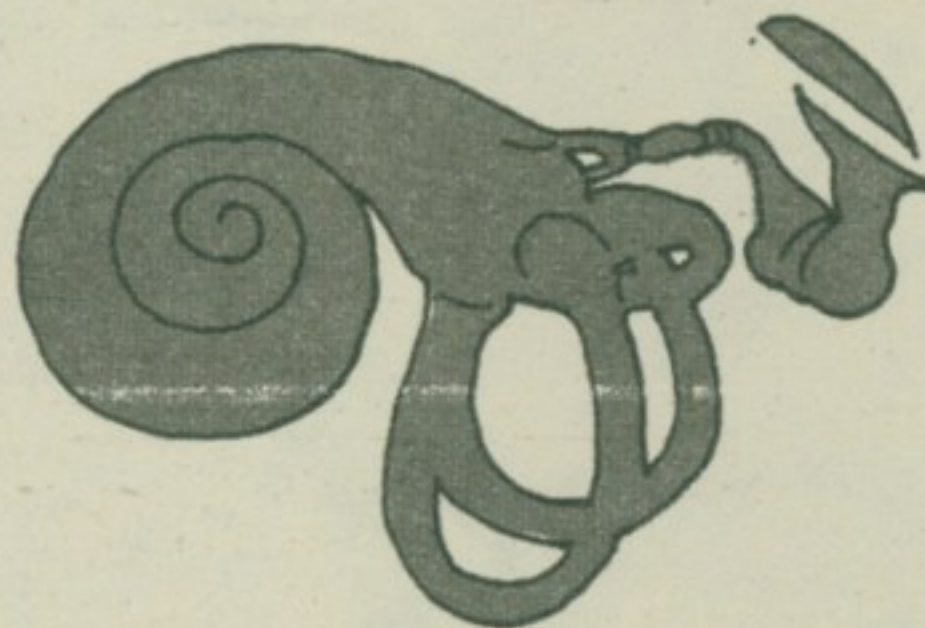
4 АК АК АК АК АК
Шта значи овај ребус:

5 На којем језеру се нала-
зи црква Св. Климента:
— Охридском
— Дорјанском
— Преспанском

6 Краљ Хусеин је суверен:
— Саудијске Арабије
— Катара
— Јордана

7 Груба скица унутрашњих
делова једног људског чула:
— вида
— слуха
— мириса

8 Славни сликар надреализ-
ма Салвадор Дали је родом:
— Шпанац
— Португалац
— Италијан

9 Име популарног певача за-
бавних мелодија који је не-
давно завршио турнеју по
Југославији концертом у
Београду:
— Оливер
— Здравко
— Ђорђе

∞

10 Овај математички симбол
служи за означавање:
— бесмислености
— бесконачности
— безваздушности

11 Крајем новембра 1979. ви-
дели смо ову Францускињу
у ТВ-емисији „3-2-1... кре-
ни!“. Она је:
— глумица
— певачица
— водитељка

12 Тврђава се каже и:
— мантинела
— мортадела
— цитадела

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1 — преде; 2 — не; 3 — оро; 4 — петан; 5 — Охридском; 6 — Јордана; 7 — слуха; 8 — Шпа-
нац; 9 — Здравко; 10 — бесконачности; 11 — глумица; 12 — цитадела.

У зиму 1856. године француски радници прокопавали су железнички тунел између Сен-Дизијеа и Нансија. Када су располутили једну од многих громада јурског кречњака, из шупљине у њој истетурало се чудно створење које је замахало крилима, промукло крикнуло и одмах утинуло.

Животиња је највише личила на крупну гуску али је, по речима радника, имала „одвратну главу“ и оштре зубе. Четири дугачке ноге завршавале су се повијеним опнастим стопалима. Кожа јој је била црна, труба, дебела и масна.

Радници су однели тело животиње у оближни град Гре где је према извештају који доноси часопис „Илустрејтид Лондон Њуз“ од 9. фебруара 1856. „прирољнак упућен у палеонтологију смета препознао род *Pterodactylus anas* који је живео пре сто милиона година!“

Старост стене у којој је животиња пронађена поклапала се са ером птеродактила. Примећено је и да је површина шупљине била тачно прилагођена телу животиње као да је њен отисак, што указује да је створење било потпуно заливено седиментним слојем.

УМРТВЉЕНИ ЖИВОТ

Прича о француском птеродактилу само је једно у низу сведочанстава о живим бићима која проводе по хиљаду година заздана у стену.

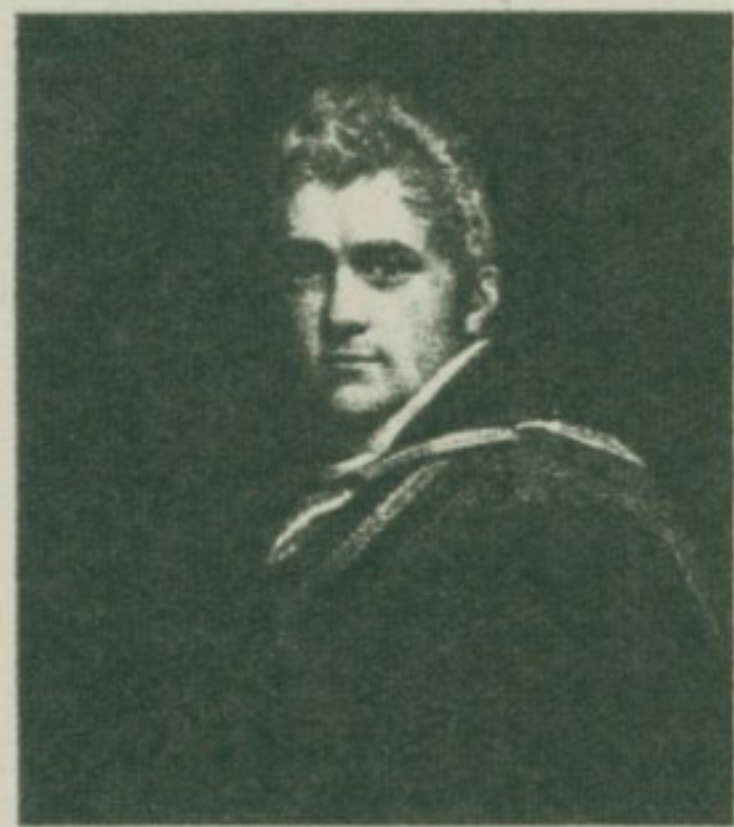
Ове приче узбуђивале су научни свет вијеканске Енглеске. Темељи за жучну полемику о „умртвљеном животу“ положени су 1761. године, када је редовна енглеска публикација „Анџуал Реџистер“ посветила своје странице сведочанствима — неким из других а неким из новијих времена — о живим бићима, најчешће шкољкама и малим рептилима, која су пронађена у камену. Ту, између осталог, пише да је камен коришћен за поплочавање тулонске луке често пуцао откривајући живе шкољке „изванредног укуса“ и наводе се тврђења научника, међу њима је био и филозоф Френсис Бекон, да змије, ракови и жабе могу под извесним условима неограничено да живе без хране, ваздуха, светлости и влаге.

Часопис је такође донео и прву личну изјаву очевица. Крајем 16. века главни лекар краља Хенрија III Амбора Паре боравио је у својој кући у француској вароши Медону и видео како радници у каменолому одваљују велике, весма тврде громаде стена. „Усред једне од тих грмада пронашли су опромну живу жабу. Није

ТЕШКА ИЗМИШЉОТИНА ИЛИ НОВА ИСТИНА?

ПОВАМПИРЕ

Др Едвард Кларк који је 1818. године пронашао три фосилисана али жива даждевњана.

било никаквог отвора да послужи као објашњење како је жаба доспела овамо...

Приче сличне Пареовој понављале су се током 19. века безброј пута. Некада су биле мање а некада више поткрепљене доказима, али су се на упадљив начин поклапале у појединостима.

Мало је уважених научника који су говорили о овој теми. Један од ретких је геолог др. Е.Д. Кларк, чије је излагање у Кајус Колеџу у Кембриџу фебруара 1818. године запрепастило слушаоце. Доктор Кларк је надгледао ископавања на једном кречњачком терену где се трагало за фосилима кад је на дубини од осам метара пронашао слој фосилисаних шкољки и даждевњана. Пало му је у очи да су

Из располућене кречњачке стене у шупљину истетурало се чудно биће, размахнуло крилима и љуснуло промукли крик. Било је старо преко сто милиона година.

три даждевњака савршено очувана. Пажљиво их је ископао и поређао по хартији на сунцу. На њихово запрепашћење даждевњаци су почели да мрдају. Два су убрзо потом утинула али је трећи, чим је спуштен у бару, почео „да се

увија и премече као да час раније није био у обамрлом стању, на крају је постао толико живахан да је и побегао“.

Доктор Кларк је одмах почео да сакупља примерке живих даждевњака у овој области да би их упо-

редио са оним које је ископао. Утврдио је да се они међусобно веома разликују. Предавању у Кембриџу присуствовао је извесни свештеник Ричард Коболд који је видео даждевњаке. Он је изјавио да оу то били „примерци

Фосил птеродантила стар преко сто милиона година. Један је 1856. године пронађен жив у Француској.

потпуно изумрле врсте за коју се досад није знало."

НЕКА ГОВОРЕ ШТА ХОЋЕ

Репортер листа „Стамфорд Меркјури“ писао је 31. октобра 1862. да је приликом ископавања у подруму једне куће у Спитлгејту код Стамфорда у камену пронађена жива жаба дугачка два метра. Знајући да је то податак који ће одмах изазвати неверицу репортер је додао: „Нема чињенице која је поузданија утврђена на основу исказа очевидца. Нека сумњала говоре шта хоће!“

Три године потом, 8. априла 1865, један други енглески лист, достојанствени „Лидс Меркјури“, врло је пажљиво изложио све појединости о открићу жабе приликом копања водовода у Хартлпулу. Жи-

очи и кад је ослобођена из свог „калупа“ била је врло живахна. Тренутак пошто су је први пут угледали жаба је, изгледа, покушала да дише што јој очигледно није лако ишло од руке јер је испуштала звук, налик на лајање. Уста су јој била сасвим затворена — „лајање“ је допирало из ноздрва.

Лист је писао да је жаба најпре била попут кречњака у коме је пронађена, али да јој се боја касније претворила у лепу масличастосмеђу. Осим тога и не обично дугачких прстију на задњим удовима, била је као и свака нормална жаба. Геолог Роберт Тејлор проценио је да је кречњак у коме се жаба налазила стар најмање две стотине милиона година. Жаба је по изласку из стене живела неколико дана.

Угледни научни часописи „Американ Нечералист“ и

Др Франк Бакланд је на основу експеримената закључио да жабе не могу да прениве затворене у стенама.

профил шупљине. Била је дугачка седам и по центиметара и врло дебела, очи оу јој биле као најкрупнији новчићи, то јест много

ћу научницима изазивају другу врсту узбуђења.

Извесни капетан Бакланд, који се преко лондонског листа „Тајмс“ оштро обратио организаторима Светске изложбе из 1862. године, очигледно није био ни у каквој недоумици. Приче о живим жабама у стенама су, каже он, „тешка измишљотина“, те стога захтева да се са изложбе уклони један од експоната — жаба пронађена у руднику угља у Њупорту, у грофовији Монмаутшир.

Истини за вољу, капетан се могао похвалити извесним претходним знањем о овој теми. Његов отац др Франк Бакланд, вестминслерски ђакон, вршио је 1825. године извесне експерименте на жабама. У два камена — један од кречњака и један од пещчара — издубио је по шест рупа, у њих ставио живе жабе, покрио их стакленом плочом и црепом и закопао метар дубоко у свом врту. Годину дана касније ископао их је: жабе у пещчару биле су мртве док су неке од оних у кречњаку преживеле, а две су се чак утојиле. Међутим, стакло је било напукло па је постојала могућност да су неки сићушни инсекти продрли у шупљине и послужили као храна. Кад је др Бакланд поновио овај експеримент са боље обезбеђеним стаклом, све жабе су утонуле.

По мишљењу већине тадашњих научника огледи др Бакланда скинули су жабље питање с дневног реда. Ипак, неки су још веровали у могућност одржавања живота у камену.

Један од њих, извесни Вилијам Ховит, писао је о овом проблему у свом делу „Историја натприродног“ из 1863. године. Он је истакао како је свим природњацима позната чињеница да се жабе заривају у муљ на барском дну да би провеле зиму. Подсетио је на случај из Фарнсфилда у грофовији Нотингемшир, где се при ископавању рова у муљу наишло на читав слој жаба. На десетине их се брзо тргло и одскакутало у потрази за

мирнијим местом. Ако су ове жабе могле да преживе шест месеци у готово очврслом муљу, питао је Ховит, зашто онда не би и шест година или чак много дуже?

Наравно, муљ се временом претвара у стену. Ипак, једно крупно питање остало је без одговора: може ли жаба да преживи опроман притисак који се при том ствара, а да се и не помињу огромни временски распони у којима долази до великих промена у Земљиној кори?

Одговор на прво питање је, изгледа, потврда: нежна жабља тела у стању су да издрже притисак захваљујући томе што се материјал обавио око њих док је још био сасвим мек и тако их је заштитио. Другим речима, Бакландов експеримент са жабама заграђеним стаклом није успео зато што отвори у које их је поставио нису тачно одговарали облику њихових тела. Као доказ се наводи случај извесног Француза Сегена који је, према писању „Тајмса“ од 23. септембра 1862. године, залио двадесет жаба блоком гипса који је, када се стврднуо, закопао. После дванаест година жабе су још биле у животу.

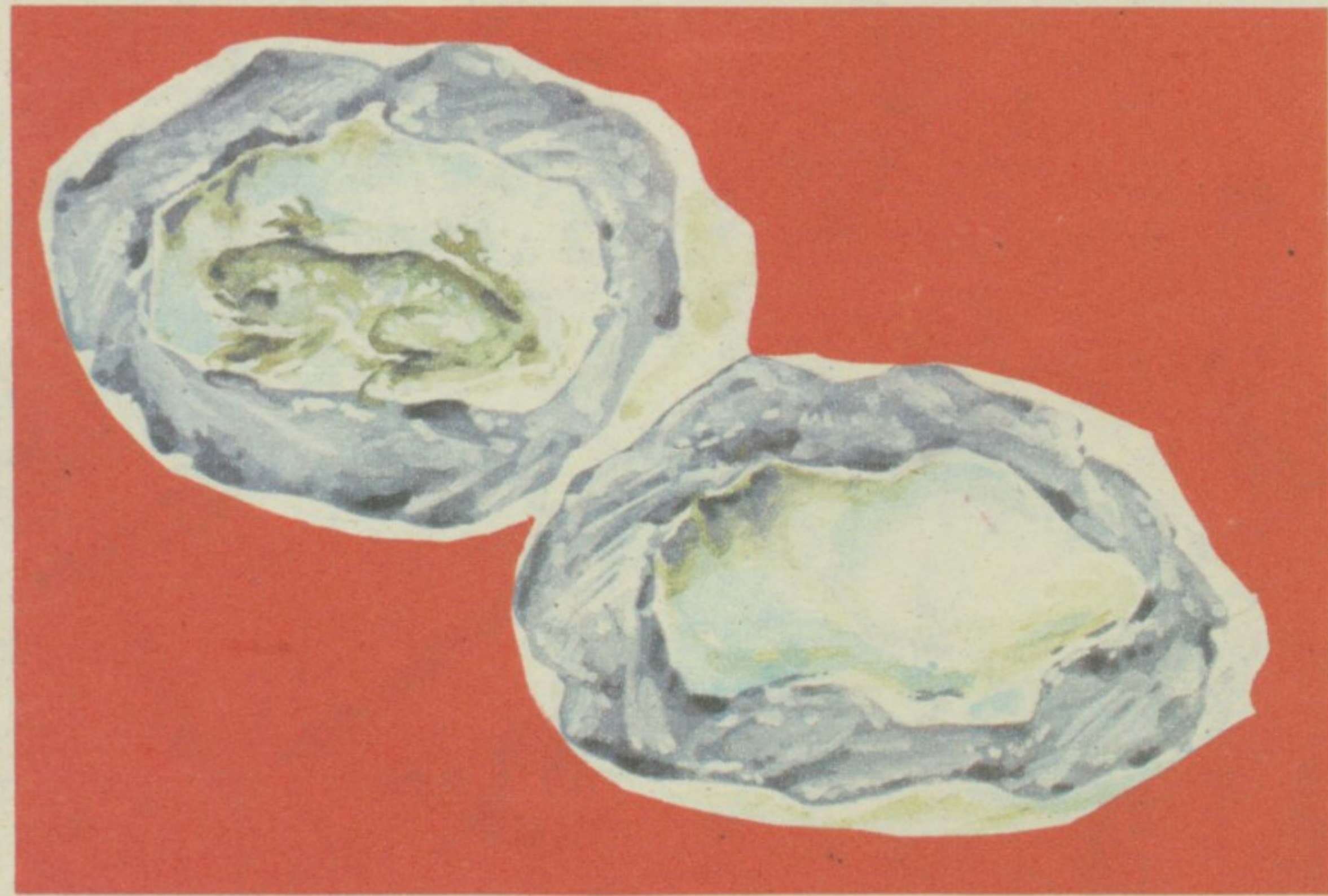
ВОРТЕНОВА ТЕОРИЈА

Још једну теорију изнео је 1871. године у часопису „Американ Нечералист“ А.Х. Вортен. Испитујући жабу нађену живу у кречњаку недалеко од Сент Луиса у САД, Вортен је установио да је кречњак прекривен слојем калцијум-карбоната дебелим преко два и по сантиметара. Претпоставимо, каже Вортен, да је жаба лежала у стању хибернације у некој од пукотина првобитне стене и да ју је потом зазидио калцијум-карбонат ношен водом која се сливала. Очима неутпућеног посматрача састав читаве стене личио би на један исти кречњачки материјал. Вортенова теорија је, ако ништа друго, бар показала шта се у неким случајевима могло догодити.

Међутим, већина скептичких научника одбила је да се и толико удуби у ствар. Они су се држали теорије да су очевици већином били или лажови, или лаковерни, или и једно и друго. Али зар би човек попут доктора Кларка из Кембриџа довео у питање свој углед ради сензације?

Аргументи за и против изношени су све до краја века када је о целој ствари изненада готово сасвим престало да се говори. Само је у Енглеској за успомену остао један не много укусан кулинарски специјалитет из викторијанског доба: нека врста похованих кобасица звана „жаба у рупи“.

НЕ ЖАБЕ

Ову жабу мумифицирану у намену пронашли су радници у Лузу, у енглеској покрајини Сасекс. Тај вероватно једини постојећи примеран необичне појаве чува се у музеју у Брајтону, у Енглеској.

вотиња је пронађена у громади кречњака на дубини од осам метара и два и по метра од најближег поточића који је можда снабдевао потребном влагом.

Као и у многим сличним случајевима тело жабе било је савршено обавијено материјом стене као да је изливано у калупу. Жаба је имала необично сјајне

„Сајентифик Американ“ донели су неколико извештаја из Сједињених Америчких Држава. У врло типичној причи из последње од поменутих публикација говори се о копачу сребра Мозесу Гејнсу који је у распукнутом камену широког шездесетак центиметара нашао жабу. И ова жаба се својим телом савршено уклапала у

веће од очију данашњих жаба истих телесних димензија.

Гејнсова жаба била је жива али летаргична. „Покушао је да је натера да скочи боцкајући је штапом, али жаба није реаговала“, пише „Сајентифик Американ“.

Овакве и сличне приче лепо пролазе код читалаца гладних сензација али ме-

Природњак из 18. века Гилберт Вајт танође је тврдио да је пронашао мумифицирану жабу у намену.

ЈАУЦИ У КАЊО

Боби је тог дана заиста имао пуне руке посла на својој фарми у близини Џонсон Ситија у Тексасу. Скинуо је шешир и руком обрисао чело. Седи на веранди и одморити се. Било је око три часа по подне, 28. априла 1979. године. Још је био на ногама кад му је поглед одлутао у даљину где је опазио мрљу масли-настозелене боје... Хеликоптер је летео ниско и знад кањона реке Петернолс, највеће у овој области. Звук његових мотора надјачавало је зујање усисивача које је до младог фармера допирало кроз отворена врата дневне собе. То је Барбара спремала стан.

Све док је могао Боби је погледом заинтересовано пратио летелицу нагађајући хоће ли пилот успети да на време примети телефонске жице које баш у тој висини, недалеко од његовог имања, пресецају реку. Имао је разлога да буде забринут: знао је да су оне — кад се гледају према високим каменитим обалама реке — готово не приметне и да су бандере сасвим утонуле у зеленом густе храстове шуме која се протеже с обе стране.

ДОЋИТЕ БРЗО!

Већ је био ушао у кућу кад се на капији појавила његова мајка која станује стотинак метара даље. Видевши да је узнемирена, њена снаха Барбара одмах је угасила усисивач и похитала јој у сусрет.

Дођите брзо! — викала је старица. — Мора да се догодило нешто страшно. Чула сам страховит тресак!

Не часећи Боби је заједно са супругом улетео у свој камионет и пуним гасом упутио се ка месту где телефонска линија пресеца реку.

Није се праварио — хеликоптер се, ипак, заглео у жице. Његови остаци лежали су педесетак метара ниже, уз саму реку, на песку који се ту задржао после повлачења воде. Мотор је и даље радио правећи заглушујућу буку. У близини никог нису видели, па им се у први мах учинило да се посада утопила или да је на неком другом месту ако се хеликоптер није срушио ту где су га затекли.

— Излазиће из хеликоптера — наредио је поручник Џеферсон. — Огледаћеће у ваздух! Али, Боби се није обазирао на упозорење. Морао је да помогне двојици у смрсканој кабини

Трчећи низ камените обронке брачни пар Вилсон угледао је човека како бауља поред олупине, и још двојицу других — у полусмрсканој кабини. Нису се мицали. Парчићи лима и плексигласа лежали су свуда унаоколо. Одваљен реп хеликоптера налазио се стотинак метара даље. Врата — отпала, а стопе за приземљење заривене у песак. Околу се ширио јак мирис горива.

Човек крај хеликоптера, поручник Чарлс Денсфорд, тешком муком је успео да изговори неколико речи, молио је Бобија да хитно прекине довод горива да не би дошло до експлозије.

— Извуците их напоље — долао је, показујући на двојицу пилота који су појасевима били причвршћени за своја седишта. — Можда су само онесвешћени!

Стојећи у недоумици, Боби је сваког тренутка очекивао да хеликоптер заиста експлодира. Онда се сетио да је ту и његова супруга. Хитро се окренуо и довикнуо јој:

— Барбара, врати се! Иди потражи помоћ!

ПЕСНИЦОМ У ТАБЛУ

Најближа фарма удаљена је осам километара и до ње води само једна стаза. А прво веће место, Џонсон Сити, где се може наћи лекар, удаљено је пуна четрдесет три километра.

— Шта ћу сад — гласно је изговорио Боби.

Он је, ипак, био само узгајивач стоке, а ово је била ситуација која је од њега захтевала бар знање једног болничара.

Пришао је олупини. Помоћни пилот је гласно зајаукао док га је Боби ослобађао каишева. Затим га је, најпажљивије што је могао, изнео из кабине. На рука-

ву му је приметио ознаке чина капетана а на таблети на цепу име Брус Палмер.

— Капетане, како да зауставим мотор — на уво му је повикао Боби јер га друкчије не би чуо у овој заглушујућој буци. Натнуо се очекујући одговор. Али капетаново лице било је готово бело, а очи укочене

НУ

и светле. Умро је! Можда није требало да га померам! — скаменио се Боби. Али, морао је даље.

Враћајући се да из кабине извуче и пилота, угледао је Денсфорда како песницом очајнички удара у командну таблу јер му није пошло за руком да досегне вентил који регулише довод горива.

— Излазите одатле! — довикнуо му је. — Одлетите у ваздух!

Руком му је показао удубљење које је могло да му послужи као заклон и вратио се у кабину.

Боби се није обзирао на упозорење. Пилота је такође ослободио каишева али он се, пре него што је Боби успео да га задржи, скотрљао у песак. Придигао га је и прислонио уво на његова уста: чуло се дрхтање. Жив је! На табlici је писало: капетан Томас Нолнер.

Надајући се да чини најбоље пожurio је да га одвуче што даље од смрскане летелице. Али, већ после неколико метара капетан је заурлао од болова. Боби се зауставио и пажљиво га погледао: испод кошуље, поред саме кичме, имао је озледу велику као песница, а то је значило да свако даље померање може да га убије. Шта ако га остави и хеликоптер експлодира, питао се Боби кога је помало почела да хвата паника. Очи су му се задржале на једним одваљеним вратима. Могла би да послужи за превлачење рањеника, помислио је.

МРАН

Док је Боби размишљао шта да учини, звук мотора нагло се променио: застрашујуће зујање чинило се као наговештај експлозије. Срећом, уместо тога мотор је само кратко писнуо и све се наједном утишало. У резервоару је коначно нестало горива.

Погледао је на сат: било је тачно 17.55.

— Леђа ме страшно боле — жалио се Денсфорд.

Тек тада Боби је схватио да он не може да хода већ само да пузи. Пажљиво му је помогао да заузме најповољнији положај. Затим је са седишта у кабини отцепио мало поставе и ставио је поручнику под главу.

Палмер се такође огласио. Превијао се од болова, гласно јаукао и све теже дисао. Док му је Боби скидао шлем, почео је да бљује крв, а затим је из уста сам извадио комадиће поломљених зуба. Боби му је дрхтавим рукама помогао колико је могао. Онда је са зидова кабине скинуо једно повеће парче изолационог материјала, савио га у ролну и подметнуо Палмеру под леђа како би му подупро кичму. Сумњао је, наике, да су му кичма или врат поломљени и није више смео да га помера. Али, убрзо је схватио да постоји опасност да се овај угуши сопственом крвљу. Зато га је, опет крајње пажљиво, окренуо на бок. Сваких неколико минута тешио га је да ће све бити добро, да ће помоћ убрзо стићи.

Већ је био прошао цео

сат од тренутка несреће. Сунце — на заласку. Хоће ли спасиоци успети да их по мраку пронађу, бринуо се Боби. Остало му је још само да чека и храбри несрећне људе. Неугодну тишину повремено су прекидали само јауци тешко повређеног Палмера.

ПОСЛУШАЛИ ГА

Прошао је и други час ишчекивања. А онда се, горе на обали, појавила светлост и полако се кретала према њему. То је била Барбара. Донела је неколико ћебади и рекла му да су амбулантна кола кренула из Џонсон Ситија и да ће један војни хеликоптер из Сан Антонија такође доћи.

Прво се неочекивано појавила група спасилаца добровољаца на челу са једним лекаром. Прегледао је повређене и сваком дао по инјекцију за умирење болова. За њима су стигла амбулантна кола... Палмер је у последњем тренутку добио трансфузију крви. Стигао је и хеликоптер. Уз помоћ ротационе светлости амбулантних кола и фарова аутомобила добровољаца покушао је да се спусти на место несреће али се, стицајем околности, зауставио далеко горе на обали иза једног огромног дрвета. Боби је знао да то није добро: хеликоптер је по сваку цену морао да се приближи олупини. Жице више нису представљале опасност а повређене официре нису могли да носе узбрдо а да не ризикују да их тиме убију.

— Спустите се ближе реци! — викао је трчећи им у сусрет.

Послушали су га.

Три сата након несреће повређени су били на путу ка војној болници у Бруку. Боби је коначно одахнуо. Али, по глави му се још мотала једна мисао: питао се да ли је несрећним људима заиста помогао или им је само погоршао стање.

☆

После шест недеља Боби је од пуковника Роберта Шумејкера, команданта хеликоптерске базе Форт Худ, добио писмо у којем му овај захваљује на пожртвовању и извештава га да су сва тројица официра остала у живота и да се успешно опорављају. За тридесет две године живота Боби се никад није осећао срећнијим.

Д. В.

А КАКО СТЕ СЕ РАНИЈЕ ЗВАЛИ?

З аиста је глупо и жалосно кад човеку судбина зависи од тога како му се завршава презиме.

А ипак, до таквих неправди, у прошлом и овом веку, могао је довести антисемитизам — расна мржња према Јеврејима. У Немачкој, Француској и Русији, где је антисемитизам био посебно јак, тачно се знало која презимена припадају особама јеврејског порекла. Не само презимена као Леви, Барух или Ашкенази, узета из старог јеврејског (хебрејског) језика, него и многа узета из немачког (на пример Драјфус, Ротшилд, Херцл, Фројд, Маркс), посебно она са завршетком „штајн“, „фелд“, „сон“ или „блум“, па најзад и нека словенска презимена на „ич“, „ник“, „ски“ — све је то спадало у нимало омиљену категорију „јеврејских презимена“.

У царској Русији многи Јевреји, изложени сталним прогонима, осетили су се принуђени да своје презиме замене другим, нејеврејским. Примера за то налазимо и међу Лењиновим сарадницима, оснивачима болшевичке партије (касније КП Совјетског Савеза). Познати револуционар Лав Троцки звао се заправо Бронштајн; Лав Каменев је првобитно био Розенфелд, Максим Литвинов — Ва-лах, Јемељан Јарославски — Губељман и томе слично.

Бежећи од прогона, крајем прошлог и почетком овог столећа, стотине хиљада Јевреја иселили су се из Русије у САД. На своју жалост, убрзо су открили да и у новој средини јеврејско презиме може бити сметња за напредовање у друштву. Тако се прича поновила, с тим што су сада уместо руских презимена узимали енглеска. Неки Јакобсон би се прекрстио у Џексона, Розенблум је постајао Роуз, Леберштајн — Ливингстон, Гинзберг — Гејнзборо... Забележена је анегдота о једном лекару који је своје презиме Леви заменио чисто енглеским Саливен. После месец дана поднео је суду нов захтев за промену презимена, тражећи да се зове Килпатрик.

— Зар вам се више не свиђа име Саливен? — питао је изненађени судија.

— Свиђа ми се — одговорио је лекар — али ме пацијенти стално питају „А како сте се раније звали?“ Одсада ћу моћи мирно да им одговорим: „Звао сам се Саливен...“

Многе популарне холивудске глумице јеврејског порекла менаџери су приморали да узму „чисто амерички“ псеудоним. Тако данас мало ко зна да се Дени Кеј у стварности зове Данијел Камински, да је Тони Кертис правим именом Бернард Шварц, Џери Луис — Џозеф Левич а Шели Винтерс — Ширли Шриффт. Последњих година, срећом, расистичке предрасуде знатно су ослабиле, па глумци млађе генерације, као Дастијн Хофман или Барбра Страјсенд, могу и на филму да се појављују под својим правим, јеврејским презименом.

Немац Армгард Карл Гревс ступио је у обавештајну службу још пре I светског рата. Године 1910. послат је у Енглеску са задатком да утврди какве топове производи фирма „Бердмор и комп.“ из Глазгова. Гревс је студирао технику и математику и одлично се разумео у све врсте оружја.

Немци су сазнали да је фабрика „Бердмор“ добила хитан налог да направи топове за енглеску морнарицу: необично великог калибра, с новом врстом постоља и нишанским справама о којима Немци ништа нису знали.

Карл Гревс је добио швајцарски пасош и прво отишао у Швајцарску да изучи часовничарски занат. Ту се није задржао дуго. Немачка обавештајна служба снабдела га је дипломама најпознатијих швајцарских фабрика сатова и послала у Лондон где је остао колико да усаврши језик. Тада је отпутовао у Глазгов.

Одсео је у неупадљивом јевтиниом пансиону и кренуо да тражи запослење. Газдарици је рекао да му се не жури јер је у Швајцарској био добро плаћен, па ни овде неће да прихвати било шта. После неколико недеља запослио се као механичар код столара који је имао велику радионицу и трговину сатовима.

Нови механичар је вредно дотеривао часовете, стављао их у дрвене кутије и лепо се слагао са свим радницима. Посебно се спријатељио са једним токарем који се често жалио како има велику породицу и како би било још теже да му најстарији син не зарађује пристојну плату код фирме „Бердмор и комп.“ где црта и увећава делове разних планова. Поносан на свог сина, желео је да га његов нови пријатељ свакако упозна. Једног дана сачекали су младића пред великим фабричким вратима и заједно отишли токаревој кући.

Ускоро је Гревс почео да се жали на своју газдарицу која му наплаћује и најмању услугу, на неодобан стан и усамљеност. Говорио је о томе тако често да је токарева жена предложила да му јевтинио понуде малу собу коју они не користе.

Гревс је једва дочекао, преселио се и брзо спријатељио са свим укућанима. Са младим цртачем је остајао до дубоко у ноћ. Цртање конструкционих планова постало је главна тема њихових разговора.

ЦРВЕНА ПЕРИНА

Једне вечери цртач је донео кући новост: његова фабрика је добила толико наруџбина да се уводи прековремени рад. Цртачко одељење радиће дан и ноћ јер треба да се израде прецизни планови нишанских справа и топова.

У то време механичар се пожалио пријатељима на једноличан посао и додао да има квалификације да израђује и врло компликоване механичке инструменте. Највише би волео да се

запосли у великој фабрици „Бердмор“ којој је сад потребна радна снага. Једног дана се упутио у управу фабрике носећи све своје дипломе.

Одбили су га јер није био енглески држављанин. Пошао је жалостан кући. Док је пролазио кроз фабрику, распитивао се о соби у којој ради његов пријатељ цртач. Тако се пробио кроз лабиринт ходника и сала и дошао у цртачко одељење. Поздравио је пријатеља и објаснио му због чега га нису примили.

Просторија у којој је радио токарев син била је мала и налазила се у приземљу дугачке једносратне зграде. У соби, сазнао је Гревс од младића, стално раде два цртача. Пред прозором гори лампа па је у том делу дворишта и ноћу светло као у по дана. Ноћна смена траје од осам увече до четири ујутро. Од четири до осам цртаоница је празна, тек у седам долазе спремачице. У цртаоници се повећавају конструкциони планови нишанских справа. Оригинални планови чувају се у узиданом гвозденом сефу који се отвара с два кључа. Пар кључева имао је и токарев син.

Једног зимског јутра око пола пет вратио се млади цртач кући после ноћне смене. Петнаест минута касније, само што је цртач заспао, Гревс је у својој соби упалио лампу и стао пред огледало. Био је мршав и кошчат, као и токарев син, али је имао црну косу док је младић био риђ. Гревс је натукао спремљену црвену перику, извадио шминку и восак и када је изашао на улицу, изгледао је пљунути токарев син. На себи је имао цртачев капут и шешир које је узео у предсобљу а у руци кожную торбу. У њему капута напипао је два кључа од гвозденог сефа.

Пред фабричком капијом ноћни чувар је пушио лулу. Гревс је пошао према њему, поздравио га климнувши главом и промрмљао да је нешто заборавио. Чувар је само одмахнуо руком, Гревс је ушао у двориште и упутио се према једносратној згради. Пред вратима која нису била закључана дремао је чувар. Корасти су га тргли, али је мирно настајо да спава јер је препознао цртача. Гревс се нашао у цртаоници.

Морао је да ради брзо. Стакло је прекрио воштаним папиром да га сијалица не би издала. Упалио је малу електричну светилуку и пришао сефу. Брзо га је отворио, узео планове, избрао три оригинална црте-

Чим је сазнао да је најбољи енглески обавештајца, капетан Тренч сјенио у Шкојску, Гревс је одлучио да испита шефен: замолио је свој младој пријатеља да му позајми шефен из фабрике »Бердмор«

жа а остале вратио. Извадио је из торбе мале ексер и сва три плана закуцао на врата, затим је узео прецизан фото-апарат и ставио га на сто. Пришао је плановима држећи у једној руци окладач фото-апарата, а у другој магнетијумску траку. Собу је начас обасјала јарка светлост — један план је фотографисан.

Гревс је био веома спретан. Три пута је палио магнетијумско стакло и снимио сва три плана. Соба је била пуна дима и смрада од хемикалија. Гревс је спремио, закључао сеф, скинуо папир с прозора, проветрио собу.

Код куће је Гревс одмах упалио црвено светло и почео да развија снимке. На фотографским плочама виделе су се и најмање појединости планова. Гревс је позитиве пренео на фин танак папир, од сваке плоче направио по један позитив а онда их развио. Позитиве је ставио у металну цевчицу коју је ујутру закопао у башти.

НАЈЗАД СИ СТИГАО, УЈАЧЕ!

Цевчица је остала ту до прве недеље. Тога дана Гревс је за доручком испричао да иде на излет у оближње место да види земљака који је управо допутао. На друму изван града није било пешака и Гревс је пришао аутомобилу поред којег је стајао шофер и нешто оправљао, погледао око себе и брзо ушао. Истог трену и шофер се нашао на свом месту. Кола су се зауставила после неколико километара и из њих је изашао добро обучен старији господин седе браде са златним наочарима. Господин је сео на шоферово место, а шофер се сместио позади. Опет су се возили само неколико километара па стали. Из кола је овог пута изишла млада дама у скупоценим крзној бунци и села до шофера. Појурили су највећом брзином и без заустављања стигли у Лондон.

У холу једног хотела чекала их је отмена дама. Чим их је угледала, радосно је узвикнула:

— Најзад си стигао, ујаче! И Елизабета је с тобом.

Тако сам срећна. Пођимо горе!

У хотелској соби више га није називала ујаком. Ујак је био шпијун Гревс, млада Елизабета — шофер који је оправљао ауто — била је Мери Макан, Енглескиња, магнет немачке обавештајне службе. Дама код које су дошли била је шпијунка из берлинске централе. Гревс је предао снимљене планове и шпијунку из Берлина била је веома задовољна. На састанку у хотелу одлучено је да се и Мери Макан пресели у Глазгов да би вести добијене од Гревса брже стизале у Берлин.

Следећег јутра Гревс се појавио на свом радном месту у столаревој радионици сатова, а Мери је изнајмила скромну собу. Газдарици је показала ковчежић са узорцима свиле и испричала да заступа једну холандску фабрику.

Маскиран као цртач Гревс се још три пута увлачио у фабрику и три пута се исте вечери састајао с младом дамом у ресторану. Дама је одлазила пре њега са новинама под руком. То је била Мери а у новинама које би заменила с Гревсовим налазиле су се фотографије.

Карл Гревс се спремио да још једном посети фабрику, обије сефове и других одељења, покупи планове и заувек нестане из Енглеске, мада га је вратар већ питао шта је то с њим кад тако често заборавља ствари у канцеларији. Одговорио му је шалом, али је био на опрезу. Није, међутим, знао да су му већ ушли у траг. У Глазгову се налазио чувени енглески обавештајни официр капетан Тренч.

ПАО С МАРСА

Капетана Тренча послало је Министарство морнарице претпостављајући да ће фирма „Бердмор“, због брзине којом је морала да ради, занемарити мере опреза и безбедности. Тренч је у фабрици постављен за шефа свих вратара, чувара и спремача. Место му је давало право да свуда уђе и у све се уплете. Био је у Глазгову када му је стражар ујутро рапортирао да се није дотодило ништа само се један цртач вратио у фабрику јер је нешто забо-

равио. То је била Гревсова четврта посета цртаоници.

Капетан Тренч се заинтересовао за заборавног цртача и сазнао све о њему. Отишао је у цртаоницу где се још осећао мирис хемикалија од магнетијумске траке чије је остатке нашао на поду. На вратима је приметио пуно ситних рупица и одмах је знао да је цртач у својој соби фотографисао. У почетку Тренч није ништа предузео.

ПИЈУН

Мери Макан је саопштила Гревсу да је у Глазгов пристигла комисија официра и инжењера да испита и преузме топове и нишанске справе. И токарев син је донео занимљиву новост: у фабрици се преуређују просторије у којима се израђују планови, па су због тога многе веома важне оригиналне цртеже привремено сместили у сеф у његовој соби, где ће остати два дана. Мери му је саопштила и непријатну вест да су немачки агенти у Лондону сазнали како је најбољи енглески обавештајцац капетан Тренч отпутовао на дуже време у Глазгов.

Гревс је одлучио да испита терен. Једне вечери се изненада сетио да га је газда замолио да направи не-

колико цртежа. Сео је за сто, претурао по фиокама и најзад замолио токаревог сина да му позајми шестар јер је свој оставио у радионици. Ни младићев шестар није био код куће и он се понудио да скокне у фабрику и донесе га. У фабрици се више није радило ноћу.

Цртач је отишао по шестар у осам увече и никако се није враћао. Гревс га је чекао до једанаест, док сви укућани нису полегали, затим је скуприо своје ствари и отишао да се више не врати. Његова предвиђања била су тачна а није имао ни најмању жељу да упозна чувеног Тренча.

Цртач је прошао поред врата, ушао у своју собу и упутио се столу да узме шестар. У том часу отвори-

ла су се врата и у цртаоницу је ступио човек који се представио као чиновник криминалистичке полиције чија је дужност да га ухапси.

Испитивала су га два директора фабрике и капетан Тренч. Младић је све негирао и уопште се понашао као да је пао с Марса. Директори су мислили да дрско лаже, Тренч је шестим чулом искусног шпијуна рекао да ствар није тако једноставна. Када је чуо причу о шестару и пријатељу механичару, позвао је телефоном најближу полицијску станицу и тражио да сместа доведу механичара. На велико токарево запрепашћење његовог пријатеља нигде није било.

КАКВА ВАМ ЈЕ КОСА НОЋУ?

Тих дана у највећем глазговском хотелу, где су становали чланови комисије која је преговарала са фабриком „Бердмор“ о деловима нових ратних бродова, одсео је старији подебели Холанђанин. Добио је собу на спрату где су боравили и чланови комисије. Био је веома љубазан и пријатан, представио се као адвокат кога је посао довео

у Глазгов. Често је разговарао са портирима, собарицама и келнерима давао богате напојнице.

За то време капетан Тренч није био задовољан самим собом. Енглески шпијуни јављали су из Берлина да се у Глазгову налази неки немачки обавештајцац који је много сазнао о најновијим енглеским бродским топовима и техници мерења најновијим даљинотримима. Јавили су и да је податке по свој прилици у Немачку пренела нека Енглескиња.

Тренч је сматрао да се шпијун, уколико је још у Глазгову, сигурно мота око чланова комисије. Пошто је цртача кога је држао невиним за сваки случај сместио у затвор, Тренч је почео да живи двоструким животом — био је истовремено инспектор у фабрици „Бердмор“ и немачки трговац који је послом дошао у Глазгов и одсео у највећем градском хотелу. Ту је детајно простирао и књигу гостију и саме госте. Међу љидима које је сматрао сумњивим нашао се и холандски адвокат. Тренч се тада легитимисао директору хотела.

Једне ноћи холандског адвоката пробудио је прасак разбијеног стакла. Скочио је из кревета, притего прозору и угледао ватрогасне летве и човека са алатом. Човек му се извинио што је непажњом разбио његов прозор док се пео на кров хотела да причврсти комад лима који је могао да падне на улицу. Холанђанин је нешто промрмљао и поново легао да спава.

Сутрадан ујутро, док је седео у хотелском холу читајући новине, пришао му је хотелски момак и позвао га на телефон. Пошао је према телефонској кабини и када је скренуо у ходник, два човека шчепала су га за руке, заврнула их унатраз и ставила му лисице. Капетан Тренч га је ухватио за косу и — скинуо му перику.

— Сад знате зашто је разбијен прозор у вашој соби. Хтео сам да видим каква вам је коса ноћу — рекао је Тренч Гревсу и пошао у телефонску кабину.

— Ало, Гревс? — зачуо се женски глас.

— Да, ја сам. — одговорио је Тренч.

— Овде Мери. Када ћете доћи?

— Шта вам је, Гревсе, па сами сте ми писали где ћемо се састати.

— Наравно, али сам заборавио време. Молим вас поновите ми све.

Мери Макан је рекла место и Тренч је пошао на састанак са четом полицајаца који су опколили кафану. Имао је среће јер се у кафани осим Мери налазио само један младић. Мери је ухапшена.

У Гревсовом пртљагу, између коже и поставе, нађени су табаци финог папира исписани ситним густим рукописом, нотес и бочица јаког отрова. У нотесу, чији су листови били слепљени,

налазила се шифра за телеграме. Иста таква нађена је и код Мери коју је Тренч водио по свим глазговским телеграфима. Многи чиновници су је препознали.

ПУТ У ЊУЈОРК

Гревс је изведен пред суд у Единбургу јуна 1912. године. Мери се појавила само као сведок. Гревс је оптужен да је немачкој влади слао шифроване податке о енглеској флоти, новим топовима и справама за мерење даљина фабрике „Бердмор“. Енглески адмирал Стретом Едер одгонетнуо је Гревсове шифре; било их је за све врсте бродова и наоружања и начине маневара које изводи флота кад излази из луке.

Оптужени се на све тешке оптужбе смешио и клањао и председник суда Кларк Макдоналд му је у једном тренутку рекао:

— Ви сте заиста идеалан шпијун!

Гревс је осуђен благо, на две године затвора. Тренч никако није могао да докаже да је баш он четири пута улазио у фабрику „Бердмор“ и фотографисао планове, иначе би добио строжу казну.

Из затвора Гревс је писао Тренчу молећи га да се виде. Тренч га је посетио неколико пута и Гревс му је наговестио да ће га обавештајна служба вероватно ликвидирати када изиђе из затвора јер сувише зна а дозволио је да га тако лако ухвате. Најзад је понудио своје услуге британској обавештајној служби.

Капетан Тренч никако није могао да се одлучи. Тада му је Гревс поменуо тајне преговоре између Немачке и Јапана. Рекао је да ће преговори ускоро почети у Америци и дао имена неких јапанских представника и име брода којим ће један важан немачки дипломата одређеног дана стићи у Њујорк.

Тренч је телеграфисао енглеским агентима у Њујорку и Берлину и добио одговор да се Јапанци чија је имена дао већ налазе у хотелу у Њујорку, да су за дипломату и његову жену извађене карте за назначени брод.

После овога Тренч је поверовао Гревсу. Немац је пошао на свој први задатак за Енглеску — у Њујорк да сазна све појединости немачко-јапанског војног уговора. Тренч га је лично отпратио до брода.

Из Њујорка, са неутралног терена, Гревс је капетану Тренчу послао писмо. Јавио му је све појединости немачко-јапанског уговора, односно оно што би преговарачи свакако утврдили да је до таквог уговора икада дошло. Јапанци и немачки дипломата су заиста постојали и налазили се у Њујорку, али сасвим десетим послом, а преговори су били Гревсов трик коме је Тренч насео!

Капетан Тренч и Гревс никада се више нису срели.

ИНТЕРПОЛ ЗАБРИНУТ

„МЕРЦ ДОБИЈА КРИ

Прелазак преко Алпа је посебан доживљај за аутомобилисте који из СР Немачке и Аустрије путују у Италију. Вероватно из тог разлога тридесетак зубних лекара Немаца одлучило је средином прошле године да својим аутомобилима — углавном мерцедесима — крене за Милано где је требало да присуствују међународном конгресу стоматолога. Али, осамнаесторица њих ускоро су горко зажалили због ове одлуке кући су морали да се врате возом. Наиме, њихови аутомобили „добили су крила“ и нема наде да ће икад бити пронађени.

Још од 1975. године крађа луксузних возила велике кубикаже — мерцедеса, BMW-а, поршеа, ролс-ројса, ферарија, рејнд-ровера, пејса и фијата — постала је уносан посао међународних размера који на свој начин задовољава сталну потражњу за скупим аутомобилима нарочито у богатим петролејским земљама. Од тада сваке године у земљама широм Европе нестаје десет до двадесет хиљада ових возила!

Сопственим точковима, морем или ваздухом стижу до Средњег истока, Африке, па чак и до Сједињених Америчких Држава и Канаде где су такође врло тражени и плаћају се по двоструко већој цени. Експерти француске полиције који се баве проблемом кријумчарења аутомобила кажу да је у поменутим земљама сваки трећи ауто из Европе стигао тајним каналима. Укрцали су га вешти лопови пред којима је полиција готово немоћна. Банде су тако организоване да Интерпол до данас не само да није ухватио ниједног шефа већ није ни на путу да претпостави ко би то могао да буде. Вероватно неко угледно представништво, или више њих, кријумчарима служи као покриће, а свакако располажу замашним количинама готовог новца — за исплате на лицу места.

ЧЕДНОСТ

Кад неки клијент са дубљим џепом наручи, на пример, мерцедес 500 СЛЦ крем боје, са црвеним кожним седиштима и телефоном, представништво немачке фирме у дотичној земљи, у складу са својим могућностима, извештава да на испоруку мора да сачека неколико месеци.

Већ после два-три дана

Само у СР Немачкој за кратко време нестало преко четири хиљаде луксузних аутомобила. Упркос напорима да дрским бандама кријумчара уђе у траг, полиција и даље немоћна. Хоће ли компјутери помоћи?

Крађа и препродаја ованвих аутомобила постала је уносан посао великих размера. Нако и не би над има толико оних који не питају колико „мерца“ кошта — могу да га плате и двоструко више.

један „послован човек“, који има свог личног обавештајца, представља се наручиоцу и каже да за месец дана може да му обезбеди ауто. Наравно, купац одмах пристаје.

Послован човек, посредник, тада ступа у контакт са „добављачем“ који живи у некој од европских земаља и наручује одговарајући модел. Добављач обилази паркинге и гараже великих хотела и кад пронађе возило које му одговара — мора да буде савршено очувано, ако не ново — ангажује неког овејаног крадљивца аутомобила.

А за њега је украсти ау-

то, са или без алармног уређаја и других механизама за спречавање крађе, ситница. Он има и саучеснике, механичара из гараже или портира у хотелу, који су у могућности да им обезбеде резервне кључеве аутомобила што умногоме олакшава посао. Ако то не успе, крадљивац се служи неким другим методом. Холандски полицијци су тако у једној рацији запленили „кутију са помоћним алатом“ професионалца која му омогућава да за само пола минута може да отвори и покрене сваки тип возила. У њој је, између осталог, нађено и једно зубарско огледалце

са ручицом којим се крадљивац служио при „раду“ испод командне табле.

Једна банда у Паризу, специјализована за крађу поршеа, да не би ризиковала, читаво возило товари у камион и односи у неку тајну гаражу.

Украден аутомобил, наравно, мора променити идентитет: прво се саstrужу бројеви шасије и мотора, а затим се на исто место изливају други. Нови бројеви и нове регистарске таблице одговарају бројевима у саобраћајној дозволи. Ако на располагању немају праву саобраћајну дозволу (од неког старог возила), крадљивци обезбеђују лажну користећи се формуларима и аутентичним жиговима украденим у одговарајућим установама широм Европе. Прошле године полицијци Париза

открили су скровиште лажних докумената са преко две хиљаде празних картона саобраћајне дозволе! Погађате, украдених!

Добро организованој банди довољна су само два часа да украденом аутомобилу обезбеди сва документа или, како они то кажу, да му осигурају чедност.

Аутомобил затим прелази у руке „возача“ који га одвози до луке где га треба укрцати. То су најчешће Анверс у Белгији, Марсеј у Француској, Барселона у Шпанији, Пиреј у Грчкој, Бриндизи у Италији. Други начин је да се аутомобил одвезе до места испоруке. А чим возило пређе преко Босфора, Интерпол га сматра заувек изгубљеним. „Возачи“ некад знају да раде нешто незаконито, али њих по правилу не интересује ко су људи за које раде. Важно им је само да добију „лову“.

НА ИТАЛИЈАНСКИ НАЧИН

Полицијске агенте не збуњују само различити методи којима се у овом незаконитом послу кријумчари користе већ и необична самоувереност и дрскост која често карактерише њихове акције: усред дана обилазе улице у којима су паркирани луксузни аутомобили и краду их наочиглед пролазника. Најбезобразнија је таква звана „крађа на италијански начин“: крадљивац на мотоциклу благо се очешће о „плен“ који стоји пред семафором и на каросерији направи огреботину. Док власник бесно излази да види колика је штета, саучесник мотоциклисте који је то управо чекао ускаче у аутомобил и нестаје у гужви.

Последњих година кријумчари су се, суочени са све већом потражњом, окренули градским паркинзима где имају највећи избор. Чуvara најчешће преваре или га потхупе, а у најгорем случају ће га са пиштољем упереним у леђа опоменути да се „разумно“

ДА ЛА

понаша. Све се чешће догађа и да у представништву Мерцедеса или BMW-а затраже аутомобил на пробу а онда... зна се. Све је још лакше ако се возило изнајми. Понекад прође и по неколико дана пре него што се алармира нестанак аутомобила, а то је кријумчарима довољно да несметано стигну до цена. На овај начин само у СР Немачкој досад је заувек нестало преко четири хиљаде скувих возила.

У Енглеској је недавно откривена права правцата лоповска легија странаца састављена од жена и мушкараца — Енглеца, Ираца, Американаца, Канађана, Холанђана, Немаца и Шпанаца. Чланови банде снабдевени дозволама и лажним документима изнајмљивали су мерцедесе, рејнц-ровере и форд гранаде и њима одлазили, најчешће пут Средњег истока, безбрижно путујући Европом као да су на одмору. Понекад са собом воде и децу како би све изгледало још озбиљније.

— Свака акција изводи се засебно и углавном успешно по правилима подземља — каже немачки министар правосуђа Карстен Кох и додаје: — На жалост, они којима некако успемо да уђемо у траг само су „ситна риба“, за нас безначајна. Оне веће се не хватају у мрежу.

СОКОЛОВО ОНО

Па ипак, упркос проблемима енглески агенти су прилични оптимисти и сматрају да ће ускоро бити на путу да коначно разбију криминал ове врсте. Једно од њихових најновијих оружја је такозвана „директна линија за украдене аутомобиле“ која посредством компјутера повезује осам европских полиција са централом Интерпола у Висбадену. Сад се бар у веома кратком времену може успоставити веза са цариницима на прелазима где се очекује пролазак кријумчарених аутомобила.

Претпрошлог лета у

главном граду Малте Ла Валети, примећен је изузетно велики број последњих модела луксузних немачких аутомобила који су се спремали за одлазак у Бејрут. Неки царински функционери и полицајци ступили су за сваки случај у контакт са централом у Висбадену. Убрзо су њихова два агента установила да су сва ова возила била украдена у Италији од власника различитих народности.

Још један разлог за оптимизам је и све већа ефикасност служби које надзиру транзит робе. Недавно је у Ла Специји један цариник открио осам украдених аутомобила — у сандуцима на којима је писало да садрже стакло за прозоре! Соколовом оку

једног југословенског цариника приписује се заслуга за откривање једне друге кријумчарене пошिल्ке; запазио је да су таблице на возилима имале прогресивне бројеве 235, 236, 237...

Немачка полиција самостално је извршила серију акција са циљем да открије порекло и одредиште украдених возила. Истовремено, произвођачи аутомобила потрудили су се да крадљивцима бар донекле отежају рад. У мерцедесе уграђују специјалне браве, а побољшан је и систем за блокирање волана: покреће се специјалним цилиндричним кључем кога је практично немогуће копирати. Осим тога, Карл Пикокки, припадник службе

Монда баш овом улицом, у неком намиону или хладњачи, сада путује унарамени аутомобил. Хоће ли цариници успети да зауставе кријумчаре?

безбедности у СР Немачкој, усавршио је компјутеризовану банку података за чување свих могућих информација о сваком појединачном аутомобилу који изађе из Мерцедесове фабрике, укључујући боју, број мотора и шасије, име продавца и купца, али и број утиснут на неком скривеном месту који; у случају да су други бројеви измењени, они помажу да се возило лакше препозна.

И друге фабрике аутомобила инсталирале су сличне компјутеризоване банке података. Ускоро ће бити

довољно телефоном или телексом јавити се произвођачу да би се одмах сазнало да ли је дотични аутомобил украден или није.

Упркос напорима европских држава, „снабдевача“, да стану на пут овој врсти криминала, одговорност, кажу, највише носе „примаоци“. И све док буде оних који не знају шта ће с новцем и оних који мисле да новцем могу све, аутомобили — и не само они — биће мета нових, можда још дрскијих крађа.

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ЗНАШ, ХЕЛГА, МИСЛИМ ДА ЈЕ ВЕЛИКО
СПРЕМАЊЕ УЖАСНА СТВАР!

КОМЕ ПРИЧАШ!

ЧИСТИМ И ГЛАНЦАМ
ОД РАНОГ ЈУТРА!
ПУЦАЈУ МИ ЛЕБА!

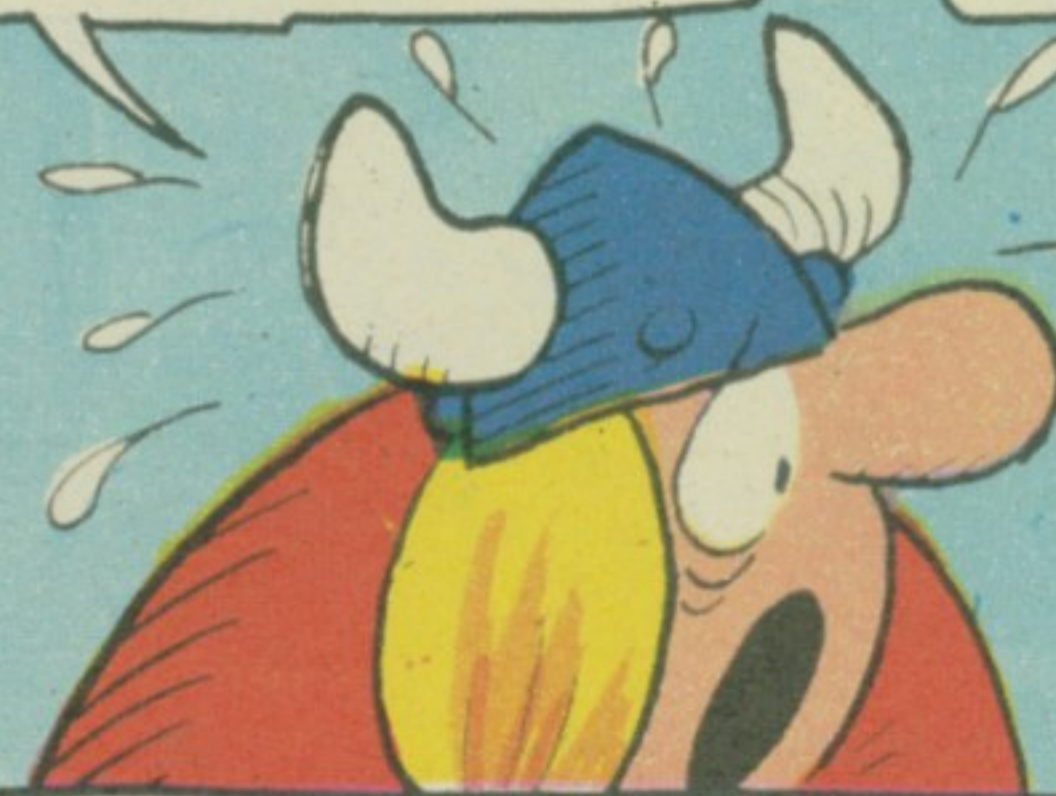
А ТЕБЕ
БАШ
БРИГА!

ЈЕСТЕ,
КАКО ДА
НИЈЕ!

ПА ЗАШТО, ОНДА
НЕЋЕШ НИ ПРС-
ТОМ ДА МРДНЕШ?

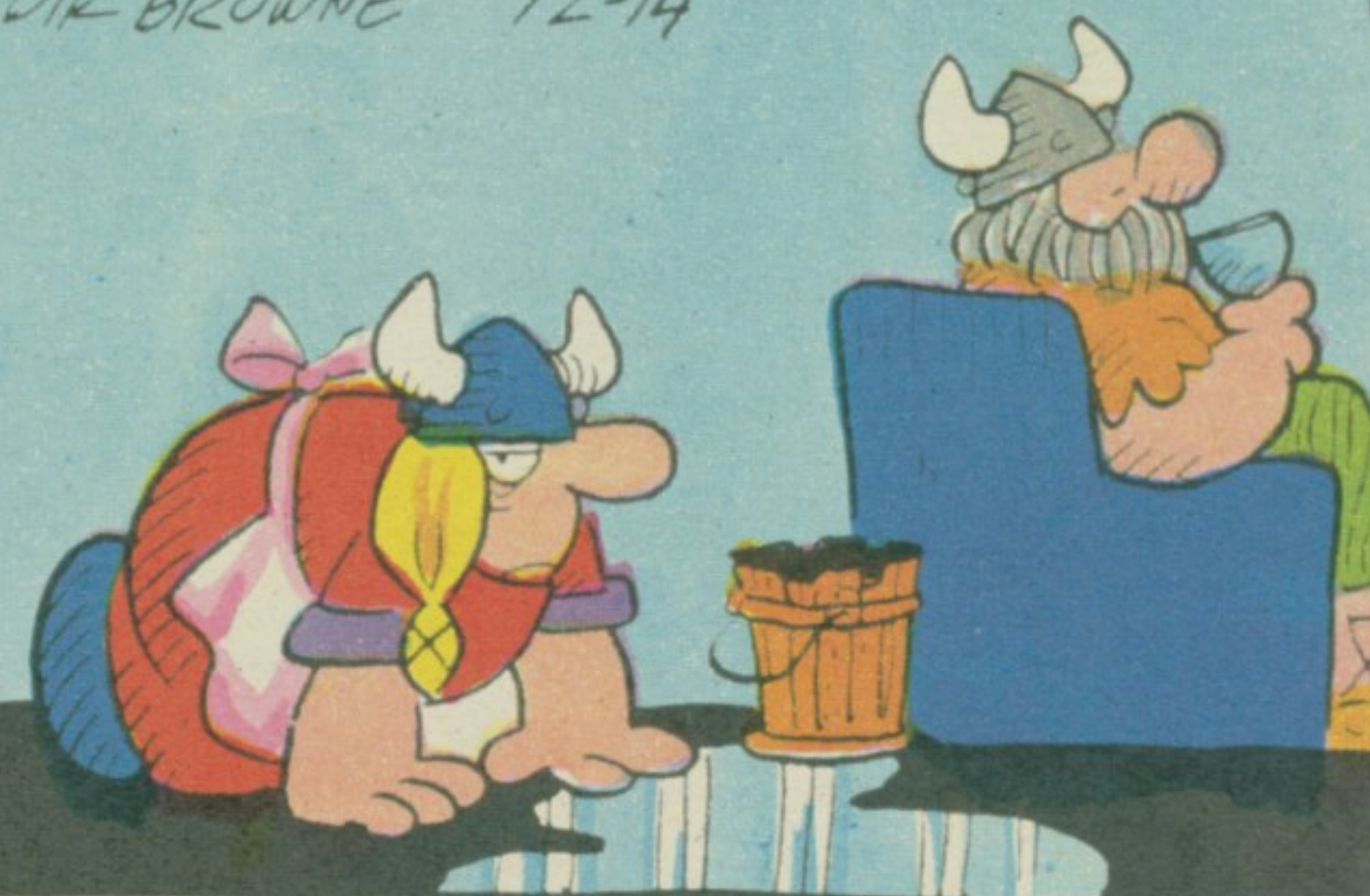
ХОКУ!
ЕВО,
ОДМАХ!

ДАЈ МИ ТУ
ЧЕТКУ!

Dik BROWNE 12-14

Ученица Марија Узелац у тзв. слободном паду

Био је последњи дан јула 1977. време када је у току пуна летачко-спортска сезона, па је на новосадском спортском аеродрому Ченеј врло као у кошници. Пилоти, једриличари и падобранци желели су да што боље искористе лепе дане: млађи за обуку, старији за тренажу и припреме за предстојећа такмичења.

Падобранци су били најактивнији. Имали су на располагању авион АН-2 који може да понесе 12 и више падобранаца. Док су једни паковали падобране, други се припремали за скок, трећи су већ били у летици.

Међу дванаест падобранаца у авиону се налазио познати падобрански ас Милан Димић из Зрењанина, некадашњи члан репрезентације која је била првак света а касније тренер југословенске екипе. Својим искуством био је од велике помоћи наставнику падобранства Сими Ињицу, и у ваздуху и на земљи. Поготово што је Димић, и поред све озбиљности коју захтева падобранство, увек налазио неку духовиту опаску да разбије напетост, неминовног пратиоца падобранаца пред скок, посебно млађих. После више од две хиљаде скокова инстинктивно је осећао стање падобранца пред сваки скок. То га је можда и навело да се обрати једним, за све присутне чудним питањем Марији Узелци, гимназијалки која је управо требало да изведе свој 42. скок.

— Шта је то ручица? — гласило је питање.

ПИТАЊЕ УЗ ОСМЕХ

Сваки падобранац и пре него изведе први скок добро зна шта је ручица. Чак и они који се не баве падобранством знају да постоји нека ручица чијим се повлачењем отвара падобран. Та ручица је тема и многих шала о падобранству и падобранцима.

Међутим, питање упућено гимназијалки Марији било је ипак необично, поготово у авиону на хиљаду метара висине само неки минут пре скока, кад ће се ручица по ко зна који пут

употребити на уобичајен начин. Марија је, нормално, добро знала шта је то ручица и до сада је увек правилно користила, али је нико никада није питао тако нешто. Осмех који је пропратио Димићево питање говорио јој је да се ради о провери на „Димићев начин“, па је њен спортски дух брзо реаговао. Осмехнула се и она и само прстом показала на ручицу свог падобрана.

Тог дана је већ била извела један скок и утисци су јој још били сасвим свежи, још је прожимао пријатан осећај слободног пада у коме је највише уживала јер је у потпуности савладава технику управљања телом у ваздуху, кад покретима руку и ногу мења положај тела док пада ка земљи брзином од готово двеста километара на час.

Авион је стигао изнад тачке искакања, на висину од хиљаду двеста метара, и прва група је већ падала ка земљи. Марија је била прва у следећој групи. Спремна, застала је поред врата да би посматрала Мирјану Ивановић — Мају своју другарицу из школске клупе са којом је и дошла на падобрански курс, како пада и после десетак секунди отвара падобран. Марија је имала исти задатак: десет секунди слободног пада и затим отварање падобрана.

НЕМИ ПОСМАТРАЧИ

Авион је направио заокрет и поново се нашао над тачком за искакање. Димић је уз осмех једним покретом руке дао знак за скок: Марија је загорачила у празно, активирајући истовремено штоперицу на резервном падобрану. Раширене ноге и руке благо је подвила у лактовима и коленима тако да је тело заузело хоризонталан положај лицем ка земљи. „лежећи“ на струји ваздуха као на неком ваздушном јастуку.

Благим окретањем дланова у једну или другу страну спречавала је окретање тела лево—десно и остајала у правцу у којем је напустила авион. Осећала је неописиво задовољство јер је успевала да у потпуности контролише

НА НОВОСАДСКОМ АЕРОДРОМУ ЧЕНЕЈ

И ТО СЕ ДОГАЂА

ГИМНАЗИЈАЛКА МАРИЈА УЗЕЛАЦ ЛЕТЕЛА ЈЕ ПРЕМА ЗЕМЉИ БРЗИНОМ ОД 200 КИЛОМЕТРА НА ЧАС А ЊЕН ПАДОБРАН НИЈЕ МОГАО ДА СЕ ОТВОРИ.

положај тела при слободном паду. То је значило да ће ускоро моћи да скаче са веће висине и ужива у дужим задршкама и слободном паду од тридесет секунди. Бацила је још један поглед на околне њиве пре него је погледала на своју штоперицу. Откако је напустила авион прошло је девет секунди — време да ручицом активира падобран.

Док је десну руку пружала према ручици, леву је повела у лакту за десет степен тако да је надлактица дошла испред главе исправљајући несилачења десне, јер би у противном дошло до окретања тела, а то се добрим падобранцима не дешава.

Ухватила је ручицу и метрију насталу због повукла. Међутим, померила се непуних десетак центиметара и даље ни маца. Падобран се није отворио. Марија је ухватила ручицу с обе руке и још једном покушала. Поново ништа. Једини резултат био је да јој је глава сада потонула сасвим доле и Марија је наставила да пада ка земљи већом брзином јер је

у том положају отпор ваздуха мањи. Још један, више инстинктиван него свестан, покушај да се отвори падобран и — ништа.

Чинило јој се да ће покидати падобран ако јаче повуче. Онда се сетила аутомата који је требало да отвори падобран. Покушала је, опет се ништа није променило.

На тренутак је заборавила да постоји, није била свесна ничег, ни страх није осећала, ни хладну струју ваздуха која јој је таласала кожу на образима, као што маестрал чини с површином мора. Сваког секунда била је шездесетак метара ближе земљи.

На земљи су сви немо, без даха, гледали у небо и тело које се муњевито приближавало. Несрећа је била на помолу.

ГРЕШКА У ПАКОВАЊУ

У тренутку кад је схватила своју ситуацију и инстинктивно погледала ка земљи, видела је како нагло расту кукурузи и трава на аеродрому. „Падобранац

треба да се бори до последњег даха“, пролетело јој је кроз главу. Поново је повукла ручицу коју цело време није испуштала. То је био спасоносан потез јер је успела да је извуче и падобран се отворио, две-три секунде пре него што би ударила у земљу.

Марија се само неколико пута заљуљала под куполом и нашла на чврстом и сигурном тлу. Тек тада је почела да схвата у каквој се опасности налазила. Ипак, страх од тога шта ће рећи наставник био је најјачи. Још запањени другови гледали су је без речи. Тек тада се сетила резервног падобрана на који је горе, у ваздуху потпуно заборавила.

Наставник није ни реч прозборио. Марија је почела да пакује падобран као да се ништа није десило. Када је већ готово завршила с паковањем и почела да затвара ранац, пришао је наставник Сима Ињац који ју је цело време неприметно посматрао. Показао јој је где је погрешила у паковању. Наиме, превише је увукла штипаљку у отворе конусних бравица тако да је за њихово извлачење била потребна знатно већа сила. Марија је осетила силно олакшање јер је мистерија са малопређашњег догађаја тако скинута. Милан Димић је у пролазу поново запитао:

— Шта је то — ручица? Његов осмех је ипак говорио: И то се догађа!

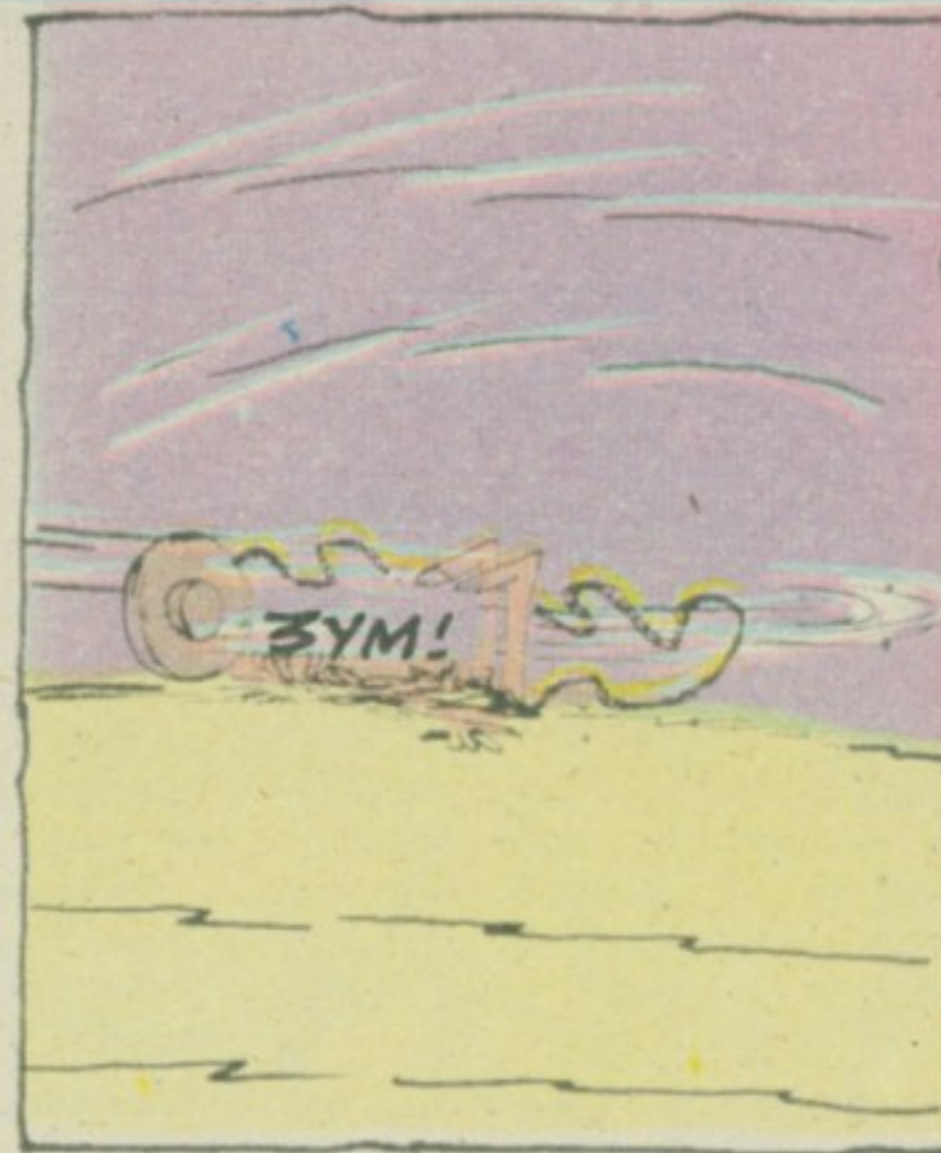
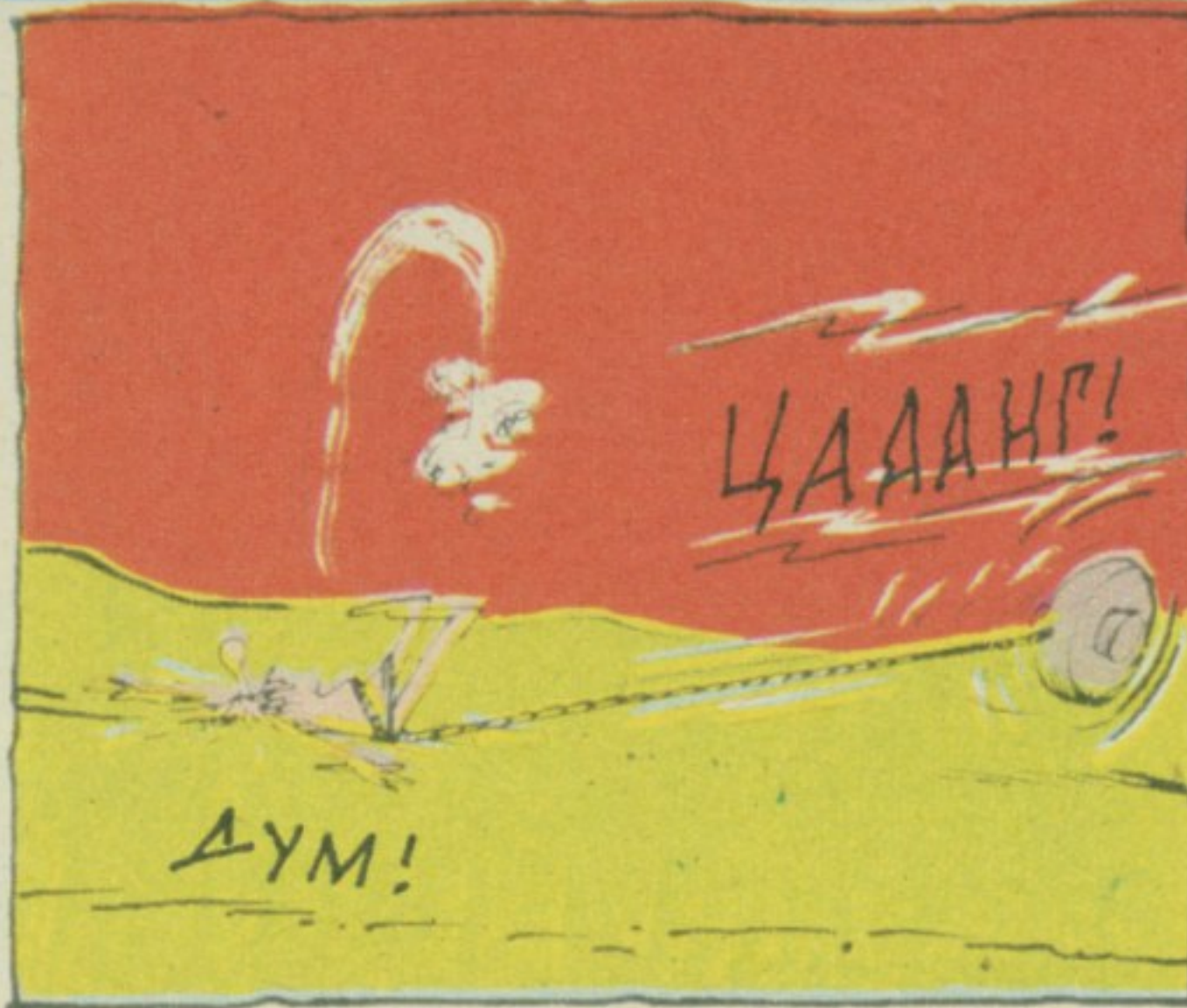
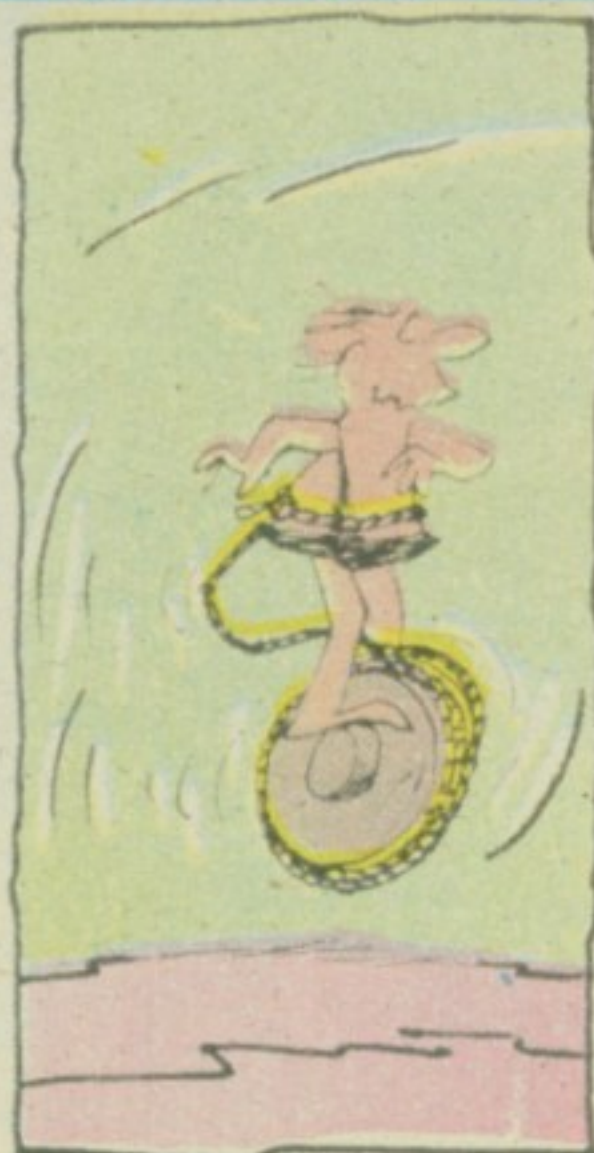
Милош Поповић

БИМ И БУМ

ПЕРИНАРИ

ВИП КИРБИ: БЕГ ОД ПРОШЛОСТИ

ХЕМПТОН ГАУНТ УЏЕ-
ЊИЈЕ ПЛУТИЦУ МЕД-
ЛОН, БИВШЕГ ЧЛАНА
БАНДЕ ПЕГИ ЛИН.
ЏОН СМИТ, НЕКАД
ТАКОБЕ ЧЛАН МЕН-
ГПЕРОВЕ БАНДЕ,
БЕЖИ ПРЕД ЗАКО-
НОМ И КРИЈЕ СЕ СА
СВОЈОМ СТЕПОМ
ЖЕНОМ У ЈЕДНОЈ
УСАМЉЕНОЈ КУ-
БИ НА ОБАТИ
МОРА...

ПОЗНАВАО
САМ ЈЕДНОГ
ПОТКА КО-
ЈИ НИЈЕ
БИО
ЛОШ...

... ЧЛАНОВИ БАНДЕ СУ ГА
ИЗДАЛИ И ОН ЈЕ УХАП-
ШЕН ... ПОБЕ-
ГАО ЈЕ ИЗ ЗАТ-
ВОРА ЈЕР ЈЕ ЗА
ТО ИМАО РАЗ-
ЛОГ...

... АТИ ЈЕ БИО УМЕ-
ШАН У ЈЕДНУ ВЕ-
ЛИКУ ПЉАЧКУ...

ТАКВА
ПРИЧА МИ
ЈЕ ПОЗНАТА?
ТО СЕ ДО-
ГОДИЛО И
ЈЕДНОМ
ПОТКУ
ИЗ МЕН-
ГПЕРОВЕ
БАН-
ДЕ?

ПОБЕГАО ЈЕ
ИЗ ЗАТВОРА
ЈЕР ЈЕ ИМАО
СТЕПУ
ЖЕ-
НУ?

ЗНАЧИ, СХВА-
ТИЛА СИ? И
ЈА САМ БЕЖАО
КАО ШТО И ТИ
САД ТО ПОКУ-
ШАВАШ?

ЗНАМ, ЗНАМ, НИКО-
МЕ НЕЋУ
ОДАТИ
ТВОЈУ
ТАЈНУ?

МЕРИ
НЕМА РО-
ДИТЕЉЕ, РО-
БАКЕ, БЕС-
ПОМОГНА
ЈЕ...

А САД МОРАМ
ДА ИДЕМ?

А ЈА ТЕБИ
ОБЕЉАВАМ ДА
НИКОМ НИ-
КАД НЕЋУ РЕ-
БИ ДА ЗНАМ
ДА СИ ТИ
ПЕГИ
ЛИН?

ДО
ВИБЕ-
ЊА?

ДО
ВИБЕ-
ЊА...

И
СРЕД-
НО?

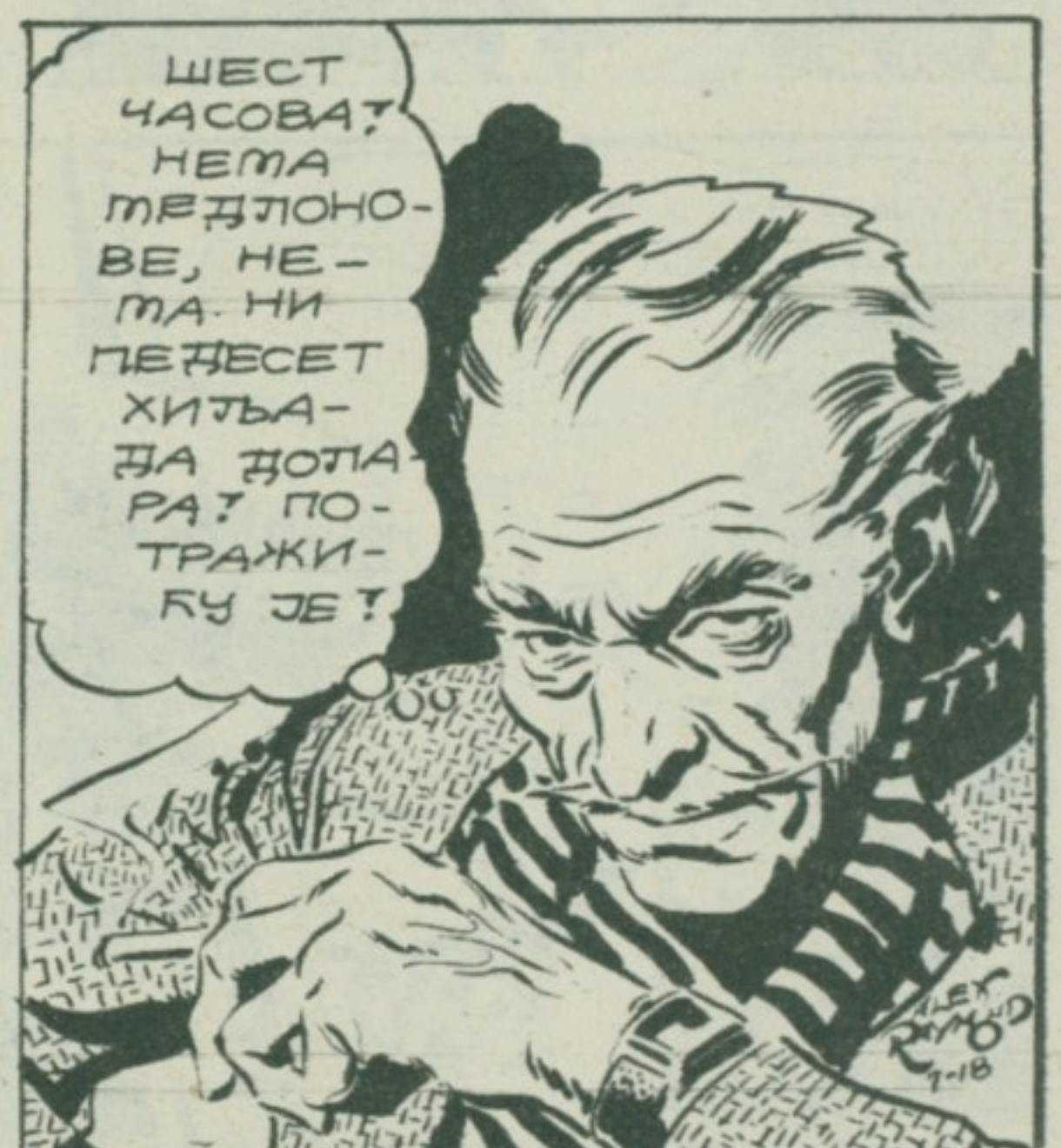
ЧЕКАЈТЕ?
СВЕ
САМ
ЧУ-
ЛА?

МЕДЛОН? НЕ ВРЕ-
ДИ БЕЖАТИ ОД
ОНОГА ЧЕ-
ГА
СЕ
ПЛА-
ШИШ?

ЏОН И ЈА
СТО ПОБЕГЛИ
И ЗАТО ЖИВИ-
МО У НЕПРЕ-
СТАНОМ СТРА-
ХУ? СТРАХ
БЕ И ТЕБЕ
ПРОГНА-
ЊА-
ТИ?

У ПРАВУ
СИ?

1525/1

ЕВО
УБИЦЕ,
ШЕРИ-
ФЕ?

НЕ... ОВО ЈЕ
ПРАВИ ПРИМЕР
САМООДБРАНЕ?
ГАУНТ ЈЕ ДО-
БИО ОНО ШТО
ЈЕ И ЗА-
СЛУЖИО?

ЏОН ЈЕ ШТИ-
ТИО СВОЈУ ЖЕНУ
И ДОМ? ТО НИЈЕ
КРИВИЧНО ДЕ-
ЛО? ОВАЈ СЛУ-
ЧАЈ ЈЕ ОКОН-
ЧАН?

НА-
ДАН
СЕ ДА
БЕ ЏОН
ПРЕ-
ЖИВЕТИ?
ИДЕМ
У БОТНИ-

ЈОШ СЕ
БОРИ
ЗА
ЖИ-
ВОТ?

ОХ? НЕ
СТЕ ДА
УМРЕ?
НЕ
СТЕ?

НИКО СЕМ МЕ-
РИ НЕ СТЕ ДА
ПОСЕЂУЈЕ ЏОНА?
У КРИТИЧНОМ
ЈЕ СТАЊУ?

ОХ?
ЗАИС-
ТА
МИ ЈЕ
ЖАО?
ОВОЈЕ
СУ МИ ВЕ-
ОМА ДРА-
ГИ...

ЈЕСИ
ЛИ ТО
ТИ, МЕД-
ЉОН?

ЖЕ-
ЛИМ
НЕШТО
ДА
ТИ
КА-
ЖЕШ?

АКО ЏОН ПРЕЖИ-
ВИ, ВИШЕ СЕ НЕГЕ-
МО КРИТИ? СУЧИ-
БЕМО СЕ СА ЧИ-
ЊЕНИЦАМА, ПО-
ЛИЦИЈОМ, МЕН-
ЋЕРОВОМ
БАНДОМ...

БУТИ?
НЕ
ЗНАШ
ШТА
ТО-
ВОРИШ?
НИСМО
САМЕ?

НЕКУ ТИ ДОЗВОЛИ-
ТИ ДА БЕЗ ЏОНОВОГ
ПРИСТАНКА ОДАШ
ЊЕГОВУ
ТАЈНУ?

ОХ, ПЕРИ,
ПА ЗАР МИ
НЕ ВЕРУ-
ЈЕШ?

НАРАВНО ДА ТИ
ВЕРУЈЕШ? АЛИ КАД
ДОБЕ ДО БИТКЕ ИЗМЕ-
ЂУ ТВОЈ СРЊА И ЧАС-
ТИ, ПОБЕЂУЈЕ ОВО ДРУГО?
МОЛИМ ТЕ, ИЗИБИ? ХО-
БУ ДА РАЗГОВАРАМ
СА МЕРИ?

ОХО?
ПА НАША
МАЈА УМЕ
И ДА ОГРЕ-
БЕ?

ДОБРО,
УЖИВАЈ У
ТОМЕ... ЈЕСИ
ЛИ ЧУЛА ШТА
ЈЕ МЕРИ РЕК-
ЛАТ ИДЕМО У
ГРАД? ХОЋУ
ДА ПОШАЉЕМ
ТЕБЕ -
ГРАМ У
ЊУ-
ЈОРК?

ИМАМ ПОКЛОН
ЗА ВАС И ВА-
ШЕГ ТУЖА? ТЕ-
ЛЕГРАМ ИЗ
ЊУЈОРКА? ПРО-
ЧИТАЈУ
ГА...

АДРЕСОВАН ЈЕ
НА МЕНЕ? ЧОВЕК
КОГА ОПИСУЈЕШ
КАО ЏОНА СМИТА
ЈЕ СЛИМ ДОПАН КО-
ЈИ ЈЕ ПЛАНЖНО ОП-
ТУЖЕН И УХАПШЕН
ЗБОГ ПЛАНКЕ? НЕС-
ТАО ЈЕ ПРЕ СУБЕ-
ЊА? ПОЛИЦИЈИ
ВИШЕ НИЈЕ
ПОТРЕ-
БАН?

СЛОБОДНИ СТО?
НАЈЗАД? ДОКТОР
КАЖЕ ДА СЕ ЏОН
ОПОРАВЉА? ТАКО
САМ СРЕБНА?

ЗНАШ, И НИ-
СИ ТАКО ЛОШ
МОТАК,
РИПЕ?

ЗАР
СИ
ТО
ТЕК
САД ОТ-
КРИЛА?
ПА ЈА ТО
ВЕК ГОДИ-
НАМА
ЗНАМ?

АРТУР,
НЕСТАШНИ
ДУХ:

АХ, ТАЈ ДИВЉИ ЗАПАД

У ЈЕДНОМ ФОРДУ, КУПЉЕ-
НОМ НА ОТПАДУ, АРТУР И ЊЕ-
ГОВ ДРУГАР ОДЛУЧИЛИ СУ
ДА ОБИДУ СТАРЕ ГРАДОВЕ
ЗАПАДА ГДЕ СЕ НЕ-
КАД СВАШТА ДОГАЂАЛО...
АЛИ, СРЕБА ИМ НИЈЕ БИ-
ЛА НАКЉОЊЕНА ИАКО СУ
СЕ ВЕГ ВИШЕ ОД ХИЉА-
ДУ МИЉА УДАЉИЛИ ОД
ГЛАВНИХ ПУТЕВА...

АХ? НЕМА ВИ-
ШЕ ЛЕПИХ МЕС-
ТА С КРАЈА ПРОШ-
ЛОГ ВЕКА?

ЖАЛОСНОТ КАКВА
ТУГА? ГРАДОВИ СУ СА-
ДА СУТОРНИ И БЕЗ
ЧАРИ?

АЛИ, НЕДАЛЕКО СЕ НАЛАЗИО
ГРАД КАЛАМИТИ-СИТИ, ГРАД РУ-
ДАРА...

НЕ? НЕМОГУ-
БЕ... СА-
ЊАМ?

БРЖЕ... БРЖЕ!
МОРАМ ДА ОБА-
ВЕСТИМ ШЕФА, АКО
МИ БУДЕ ВЕРО-
ВАО...

ШЕФЕ? ШЕФЕ?
ГДЕ ЈЕ ШЕФ?

КАЛАМИТИ
СИТИ

НАДАМ СЕ
ДА КЕТО ОВОГ
ПУТА НАКИ
ВИШЕ НЕГО
Њ СТАДУЊА-
ВИМ ПРЕ-
ДЕЛИМА
КРОЗ КО-
ЈЕ СТО
ПРОШ-
ЛИ...

ШЕФЕ? ДО-
ЛАЗЕ НЕКИ.
ТЈУДИ?

ОХО? ПОНОВИ, МЛИ-
ТАВНОТ СИГУРАН СИ,
САСВИТ СИГУРАН,
МЛИТАВНО?

ПА
ОНДА НА
ПОСАО?

ПОГЛЕДАЈ,
АРТУРЕ?

ДИВНО? НАЗНАД
СТО ПРОНАШТИ
ТЕКСАС НАШЕ
МЛАДОСТИ?

ТО ЈЕ МА-
ТИ БИЛ МА-
ТАВКО, НАЈВЕ-
БИ ОТПИЧАР
ЗАПАДА?

У САТУНУ,
КОЛТОВИ СУ
ВЕЉ ПРАШ-
ТАТИ...

МОТЦИ, РЕК-
ЛО БИ СЕ ДА
ВОЛИТЕ ОПО-
ВО?

ОВДЕ ЈЕ
ВРЧБЕ?

ХАЈДЕМО?

НАЈВЕБИ И НАЈЈАЧИ, МАТРЕТИ-
РАО ЈЕ ОЗБИЉНО НЕКОЛИКО ГОС-
ТИЈУ...

БЈТИ,
НЕ ЦМИЗ-
ВРИ?

...НЕ ЧИНИ ТО,
ГЛОБУЛЕ? СЕ-
ТИ СЕ ДА САМ
ЈА ЗЕТ ТВОЈЕ
СЕСТРЕ

АРТУР И ЊЕГОВ
ДРУГАР БИЛИ СУ
СПРЕМНИ ДА ПОМОГ-
НУ СЛАБИЈИМА...

АЛИ, ВРАТА САТУНА
СУ СЕ НАПЛО ОТВОРИ-
ЛА ПРОПУСТИВШИ
СТРАШНОГ И СУРОВОГ
ГРЧЕВИЈАНА...

... КОЈИ ЈЕ СКОЧИО НА
РОЊА МЛИТАВКА БИ-
ЛА И НЕСТАО ИЗ
ОБЛАКА ПРАШИНЕ...

ИСПРАБЕН СА
НЕКОЛИКО МЕ-
ТАКА...

ЕВО ТИ, РАЗ-
БОЈНИЧЕ, ДА
НЕ ОДЕШ БЕЗ
ИКАКВОГ СУ-
ВЕНИРЧИ-
КА?

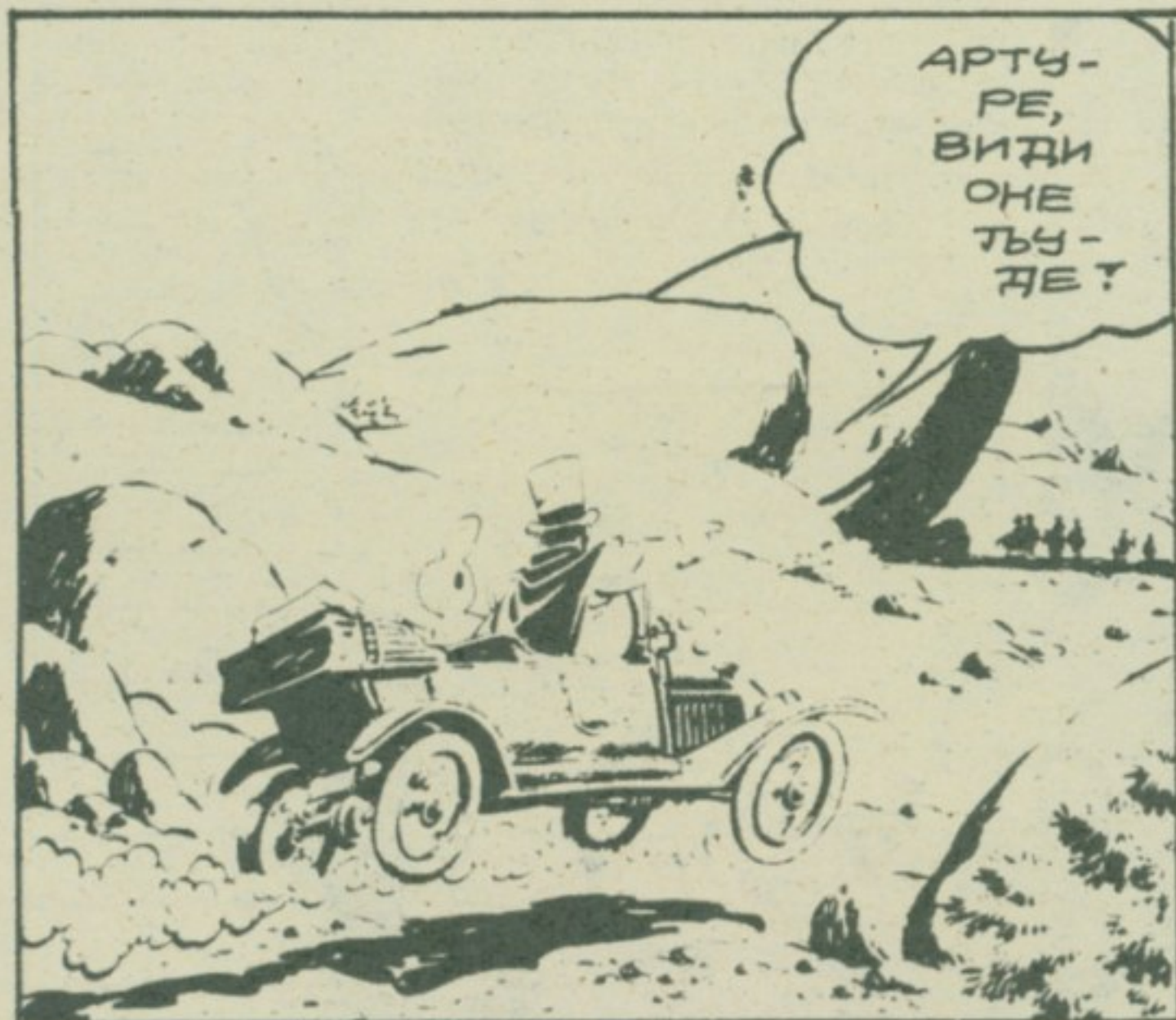

КАКО КАД ЈЕ
ПОБЕ-
РАО?

МОТЦИ,
ЗАР НЕ-
БЕТЕ
ЗА ЊИМА
У ПОТЕ-
РУ?

ПИХ?

АРТУ-
РЕ,
ВИДИ
ОНЕ
ЉУ-
ДЕ?

ЈОШ СУ СУВИШЕ ДАЛЕКО ДА БИ
НАС ПРЕПОЗНАЛИ? САКРИЈМО СЕ МЕ-
ЂУ СТЕНЕ И ПУЏАЈМО? МИСТИФЕ ДА
ИМАЈУ ПОСТА СА ВЕЛИКОМ БАНДОМ
И ОТИЋИ БЕ?

УРЕДУ,
ШЕРИФЕ?

АТИ, СЛАБО СУ ПОЗНАВАЛИ
НАШЕ ПРИЈАТЕЉЕ...

ГЛОБУЛ И ЊЕГОВА
БА БАНДА?

УБРЗАЈ ДОК НЕ
ИЗВАДИМ АРТИ-
ЉЕРИЈУ?

ПУЏАЈТЕ, МОЋИ?

БУМ? БУМ? БУМ?
БУМ?

БУМ?
БУМ?

ПРОКЛЕТНИЦИ?
ПУЏАЈУ НА НАС?

ОХ?

ВИДЕСТЕ ЛИ КОЛА?

ДО БАВОЛА???
ТЕЖЕ ЈЕ НЕГО ПО-
ТРЕФИТИ ГРАШАК
БОКСЕРСКИМ РУ-
КАВИЦАМА?

ИСПРАЗНИТИ
СУ ВЕГ ВИШЕ ОД
20 ШАРЖЕРА, А ЈОШ
НИЈЕ ДАН МЕТАК НИ
ЈЕ ОКРЗНУО ВАШУ
КАРОСЕРИЈУ? ГЛЕ
ДАЈ МЕНЕ?

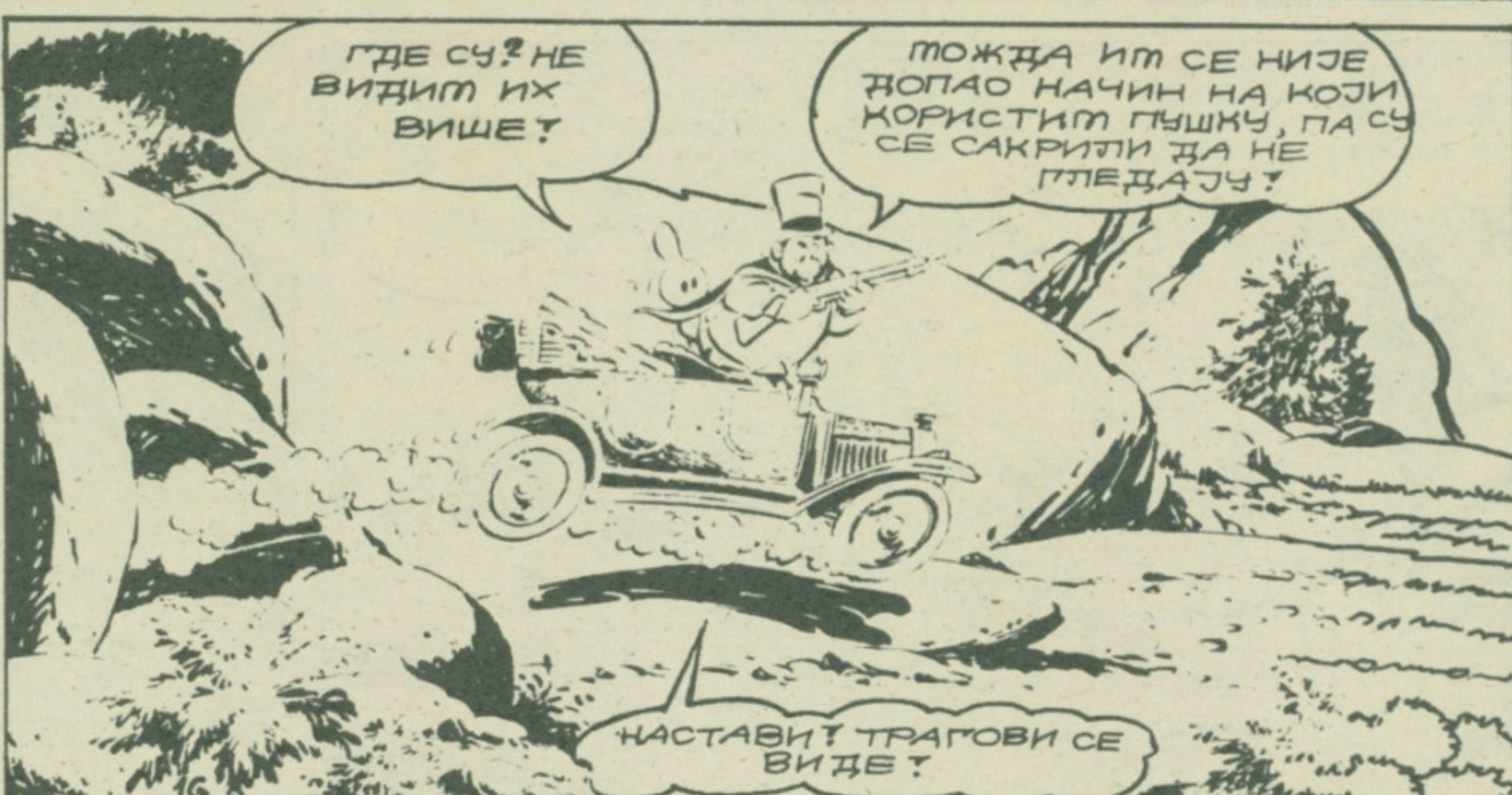
БАМ? БАМ?
БААМ? БААМ?
БААМ?

ОЧИГЛЕДНО, МАРИЈА ЈЕ ДЕЛОВА-
ЛА ИЗНАД И ИСПОД...

ПРЕДЛАЖЕМ
ДА СЕ САКРИЈЕ-
МО? АКО ВИДЕ
ИСТО ТАКО ДОВО
КАО ШТО ПУЏАЈУ,
БРЗО БЕ НАС
ПРЕПОЗНА-
ТИ?

ВАЖИ,
ШЕРИФЕ?

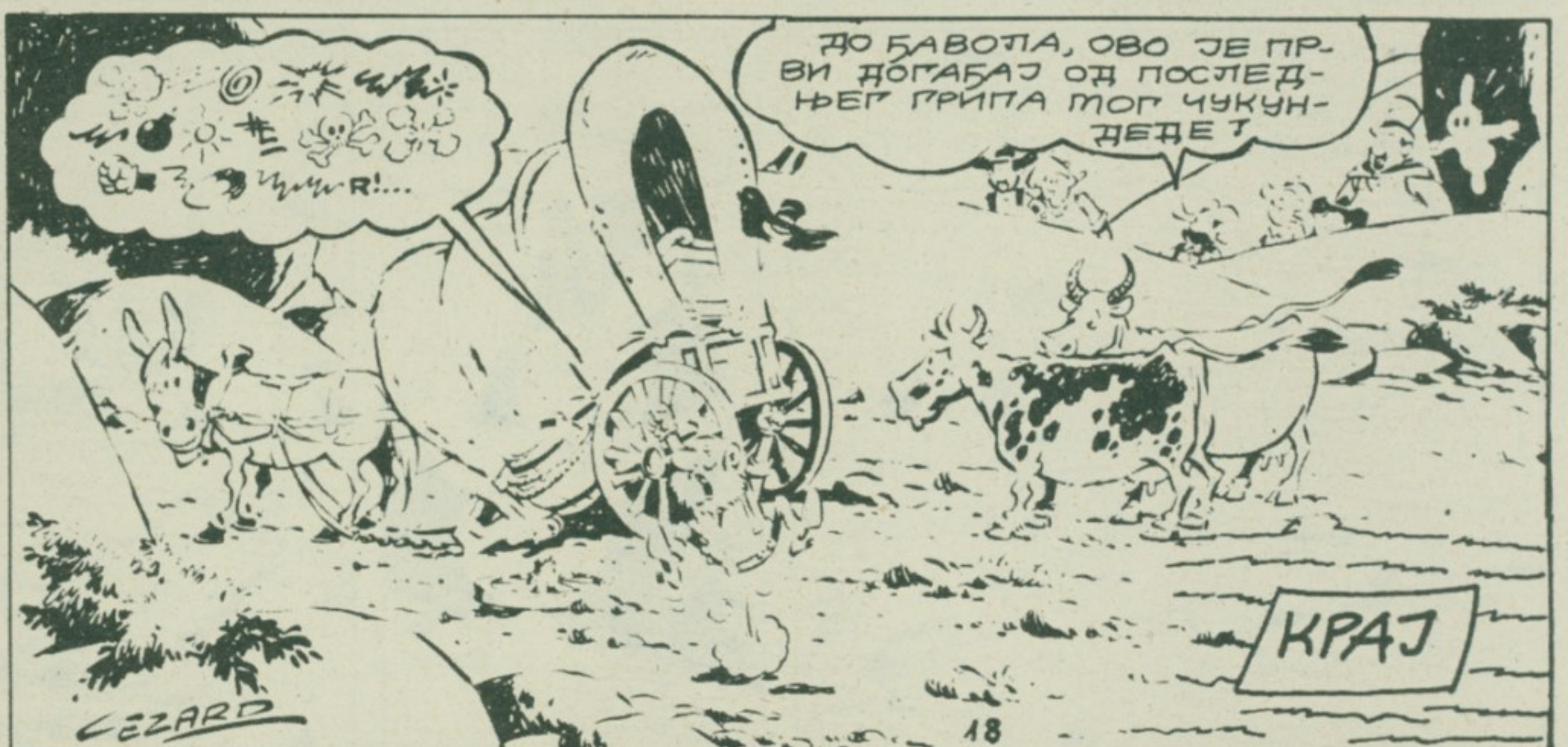

ГДЕ СУ? НЕ
ВИДИМ ИХ
ВИШЕ?

МОЖДА ИМ СЕ НИЈЕ
ДОПАО НАЧИН НА КОЈИ
КОРИСТИМ ПУШКУ, ПА СУ
СЕ САКРИЛИ ДА НЕ
ГЛЕДАЈУ?

НАСТАВИТ ТРАГОВИ СЕ
ВИДЕ?

ОРТАЦИ

МММ? БАШ МИ ЈЕ ПРИЈАТА ОНА ПОВЕДИ-НА СА СОСОМ ОД ПА-РАДАЈЗА?

МОРАМО ДА ОМА-ЛАМО ФАСАДУ ЈЕДНЕ ЗГРАДЕ? ЗА МНОМ?

ИДЕМ, МИЛЕ?

ОХ? КУД НЕСТАДЕ ОНА КОНЗЕР-ВА ЦРВЕНЕ ФАРБЕ? ТУ САМ ЈЕ ОС-ТАВИО?

ОНА КОЈОМ СТО ОВОЈИ-ЛИ ЧАПАК?

БАШ ТА?

ФУУУТА ЈА САМ ПРИМЕТИО ДА ЈЕ ОНАЈ СОС ОД ПАРАДАЈЗА ИМАО ЧУДАН УКУС?

УЗМИ ОВУ ДРУГУ БОЈУ И НА ПОСАО?

НЕМА ДА БРИ-НЕШ?

СКИДАЈ ТО, БР-ЉИВЧЕ?

СВЕЖЕ ОФАРБАН (ИЗНУТ-РА)

СТО МУ ПРО-ТОВА? ЗАБО-РАВИО САМ СТУБЕ?

ШТА РЕ-МО САД?

ПОПЕКУ СЕ ТЕБИ НА РАМЕНА?

НИСИ МОГ'О НЕШТО ПАМЕТ-НИЈЕ ДА СМИСЛИШ?

ОПС...ОПС?

НЕ МРДАЈ СЕ, ПАШ-КУ?

ИДЕМ ДА СЕ НАШТИНКАМ НА ДНЕВНОЈ СВЕТОСТИ?

ДОБ-РО?

ПЉУС?

МЕНИ СЕ ИПАК ЧИНИ ДА ЈЕ БОЉЕ КАД СЕ ШТИНКАШ ПОД СВЕТЛОШЋУ СИГАТИЦЕ?

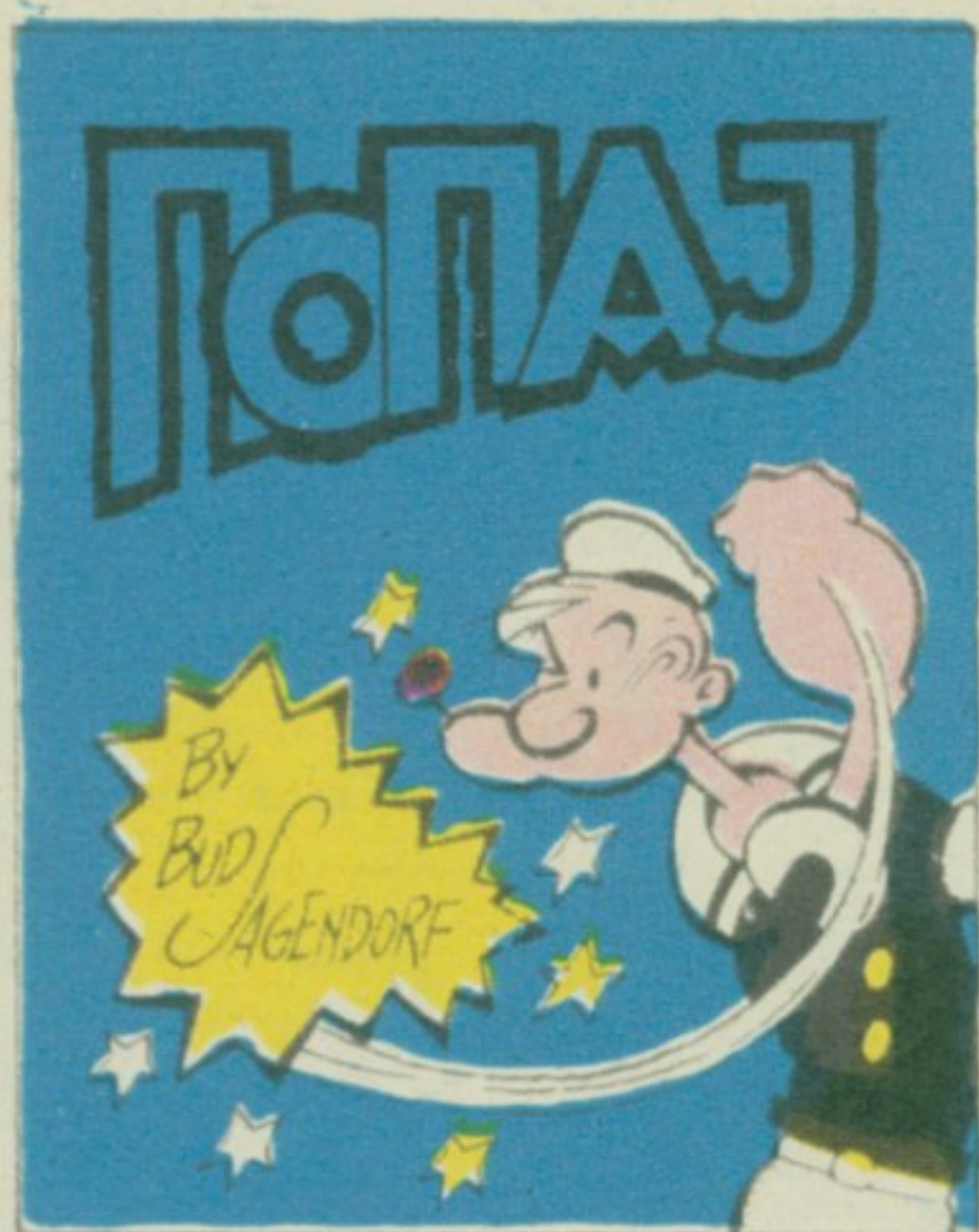
ТАКО? ЈОШ МАЈО И ГОТОВО?

ЕЈ? ШТА ТРЕ-БА ДА УРА-ДИМ КАД УГЛЕДАМ НЕ-КУ ПОЗНАТУ ОСОБУ?

ТРЕБА ДА ЈЕ ПОЗДРАВИШ?

АХА?

На први поглед рекло би се — нека необична кртола, а можда би могло да буде и тек рођени јежић. У Лојдовом друштву у Лондону једном приликом, сви су помислили да се ради о пакленој машини; у Монреалу нису хтели да чују за њега; код нас готово нико не зна шта је... А довољно је разрезати га да би се открила смарагдно зелена боја mesa и укус који истовремено подсећа на поморанцу, банану, јагоду, лубеницу.

Киви или актинидија, како смо га ми назвали према његовом латинском имену, има веома мало цула, доскорашњих калорија, и двоструко више витамина С него поморанца, одлично се слаже са свим могућим јелима, а салатама, пудинзима и коктелима даје посебан укус. Американци га служе са шницлама, Јапанци њиме украшавају торте, Данци га у кришкама стављају на хлеб намазан бутером а Аустријанци — на котлете. Остали који за ово екзотично воће знају и купују га, сервирају га као десерт.

РАСТЕ Н'О ИЗ ВОДЕ

На Новом Зеланду где је киви одавно нашао своје место у свакодневној исхрани, а једе се кашичицом, прошле године убрано је петнаест хиљада тона плодова у вредности од преко седамдесет милијарди (стари) динара. У Заливу изобиља, који се на Новом Зеланду сматра најпогоднијом зоном за угајање овог воћа, већ је постигнута производња од двадесет четири тоне по једном хектару.

Актинидија је тамо стигла још 1906. године, из области топле и влажне климе у долини реке Јангце у Кини. Иако нема никакве везе са рибизлом, Новозеланђани су је назвали **кинеска рибизла**. Прилагођавање на нове климатске услове текло је без проблема. Једино што је биљка нагло напредовала: само у року једног дана изданци могу да порасту и по двадесет пет центиметара! Уз то се међусобно густо преплићу као лоза. Можете замислити на шта би лично један засад актинидије ако се о њему не би редовно бринуло. Воћари, током лета, немилосрдно поткресују изданке и тако постижу не само ограничење раста већ и бољи род који превазилази приносе у постојбини. Осим тога, хибрид који је први произвео Хејворд Рајт из Окленда, даје изузетно групне и укусне плодове. Тренутно се у Заливу изобиља ваде последње саднице старе сорте и засађује нова. У ствари, убудуће ће се узгајати са-

СВИ СЕ ПИТАЈУ ШТА ЈЕ БОЛЈЕ ИМА, ЈЕЖ НИЈЕ

...А НИЈЕ НИ ПТИЦА, ИАКО ЈЕ »КИВИ«. АНЕГДОТА КАЖЕ ДА ЈЕДНА АМЕРИКАНКА НИЈЕ ЗНАЛА ТРЕБА ЛИ ДА ГА ПОЈЕДЕ ИЛИ ДА ГА УБИЈЕ! НОВОЗЕЛАНЂАНИ СУ ВЕЋ УСПЕЛИ И ДА ГА »ОБРИЈУ«. АКО СТЕ РАДОЗНАЛИ, У НАШИМ САМОПОСЛУГАМА ПОТРАЖИТЕ »АКТИНИДИЈУ«

мо ова Рејтова, иако се и даље ради на новим хибридама.

МУКЕ С ИМЕНОМ

На Новом Зеланду киви очигледно стиче све већу популарност. За остали део света то се још не би могло рећи. Чини се да због чудноватог изгледа тешко успева да задобије поверење људи. Један увозник из Јапана отишао је толико далеко да је од произвођача тражио да киви, пре паковања, како знају и умеју, »обрију«. За овај плод везане су и разне анегдоте, па је испало да нека Американка, видевши га први пут у животу није знала треба ли да га поједе или да га убије — толико јој је лично на неку животињцу. Ма колико то данас изгледало апсурдно, чак је и име »кинеска рибизла« педесетих година било својеврсна препрека за пласирање воћа на америчко тржиште. Стручњаци за пропаганду сматрали су да га треба променити. Били су толико упорни да су једној извозној фирми из Окленда послали писмо са захтевом да се биљци да неко друго име. Тако је **царско воће** — **кинеска рибизла**, односно **актинидија**, названо

киви. Не зна се из којих разлога су јој дали име екзотичне птице из ових крајева.

Тек крајем шездесетих година новозеландски произвођачи организовали су кампању за популаризацију кивија. У супермаркетима Токија, Лос Анђелеса, Париза, Копенхагена и других великих градова света милиони људи могли су бесплатно да пробају и евентуално науче да цене њихов укус и квалитет. Кампања је имала успеха: од три стотине шездесет тона у 1970. години, извоз је порастао на невероватних седамдесет хиљада тона продатих у року прошле године.

ЗРИ УЗ АУСПУХ

Произвођачи тврде да киви спада у воће које се у сваком погледу највише исплати. Док, на пример, бресква за само неколико дана почиње да труне, актинидија која се бере док је тврда као камен, може и по шест месеци да се одржи у хладњачама и магацинима и, по жељи, за само три дана да сазре (како — чућете) а самим тим на тржишту увек може да се појави свежа.

Процес сазревања актинидије започиње уз помоћ

малих количина етилена (гас) који се из плода ослобађа тек кад се петелјка сасуши и плод сам падне на земљу. Зато и овде важи старо правило: воћку намењену тржишту треба убрати пре него што сазре. Како је познато да јабуке и банане такође ослобађају извесне количине етилена, а има га и у издувним гасовима мотора, може да се догоди да актинидија која се чува у складиштима заједно са другим воћем или негде у близини пољопривредних машина у раду неочекивано узри, за само неколико часова. Иначе, актинидији се у жељно време омогућава да се »надише« етилена, и то је све. Наравно, и овде постоје одређена правила којих воћари морају строго да се придржавају а односе се на »дозу« етилена, време излагања и слично.

Кад на Новом Зеланду започне сезона бербе у земљи се ствара атмосфера која умногоме подсећа на кинеску чајну грозницу из прошлог века. Да би се обезбедио сигуран, брз и неметан транспорт, новозеландско Министарство пољопривреде донело је занимљив пропис: прва пошиљка са кивијем може да крене тек после пола ноћи, одређеног дана почетком маја. За ову прилику авиони су унапред резервисани. Тако у ноћи после прве бербе, из Окленда крећу читаве ескадриле препуне укусног товара.

Кивијев животни пут заиста је био трновит. Кад су 1976. године новозеландске власти, рекламе ради, као поклон учесницима олимпијаде у Монте-

алу послали плодове кивија, у штабу Мексиканаца настала је читава пометња: неповерљиво руководство забранило је спортистима да их такну. Онда их је први пробао масер екипе. Али, и поред уверавања да је ово воће сасвим укусно и нешкодљиво, наређено је да се чека још један час — из страха од »закасне реакције«.

ЋЕЛАВИ КИВИ

Мора се признати да цена такође обесхрабрује људе. Само један — мањи од јабуке — плод кошта око хиљаду старих динара — више него свако друго воће. Упркос томе верује се да производња неће опастити. Новозеланђани се чак припремају за покретање индустрије која ће се бавити конзервисањем плодова.

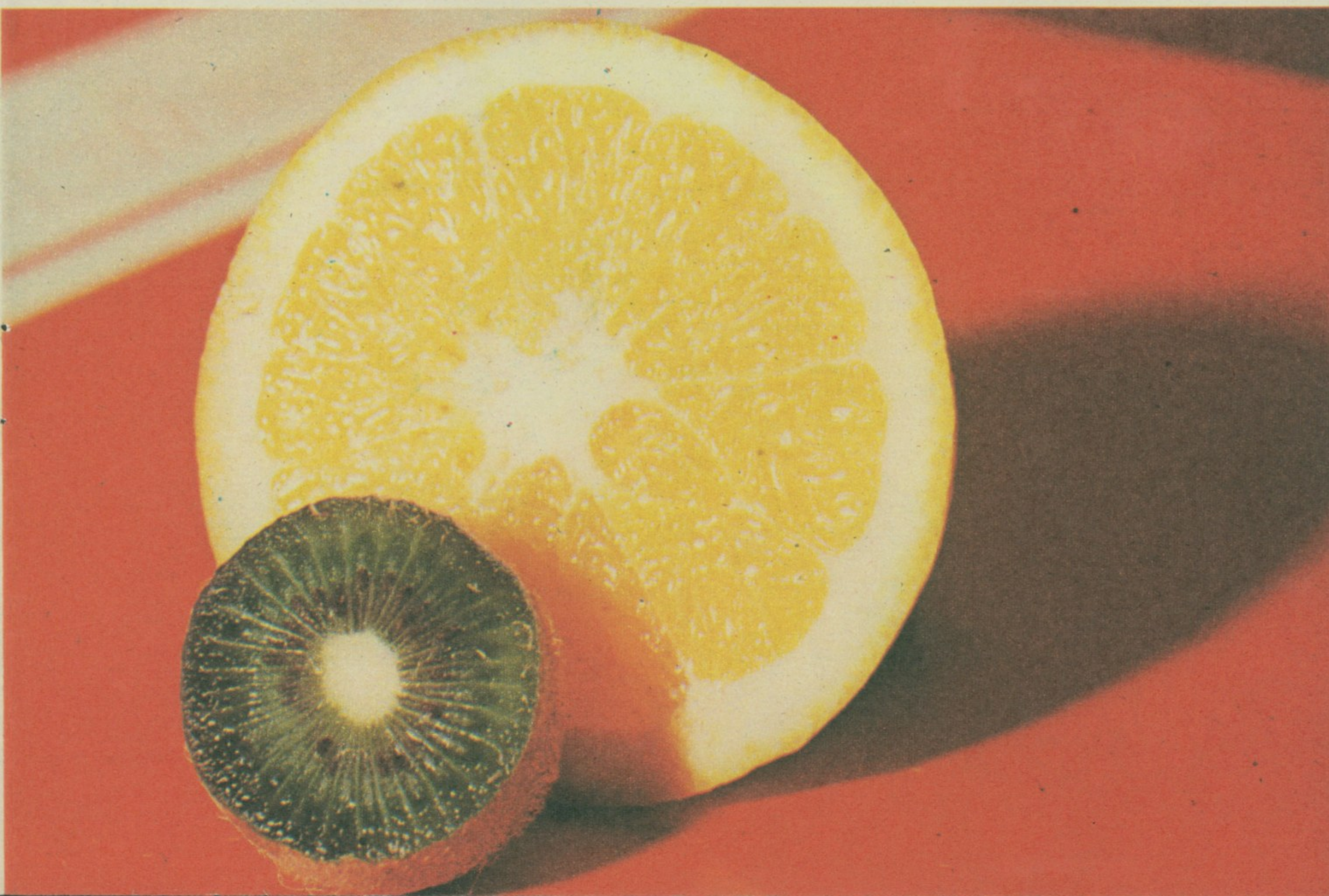
У међувремену њима је на тржишту већ почела да прети конкуренција. Стотине хиљада садница кивија они су извезли у Јапан, Француску, Италију, Аустрију, Сједињене Америчке Државе и сад се само у Калифорнији предвиђа годишња производња која ће премашити њихову!

Новозеланђани су оптимисти и верују да ће ипак задржати примат на тржишту јер имају највеће искуство које ће им помоћи да створе још квалитетније хибриде. Већ су најавили нову сорту која уопште нема бодљице а назвали су је **ћелави киви**.

Д. Варагић

НЕ ОДУСТАЈУ

Узгајање актинидије код нас је доста тешко. Захтева боље климатске услове, технику која није нарочито позната нашим воћарима као и позамашне суме новца за формирање засада. Осим тога, да би се остварила пуна производња треба чекати пет до шест година. Наше воћаре све то ипак није обесхрабрило. Комбинат Тиквеш у Македонији, који има преко шест хектара површине под актинидијом, ове године убрао је осамнаест тона плодова, иако је род убран само са три хектара.

СЕДАМ ЗЛАТНИХ ГРА

Франциско де Коронадо

НИКО У ШПАНИЈИ НИЈЕ ЗАМЕРИО ФРАНЦИСКУ ДЕ КОРОНАДИ СТРАВИЧАН ПОКОЉ У ТИГУЕКСУ. НЕШТО ДРУГО ЊЕГОВИ ЗЕМЉАЦИ НИСУ МОГЛИ ДА МУ ОПРОСТЕ — ШТО СЕ ИЗ »СЕВЕРНЕ ЗЕМЉЕ« ВРАТИО ПРАЗНИХ РУКУ.

— за свог владара, шпанског краља, освојиће те баснословно богате северне градове!

ПОТКРАЉ ЈЕ ОЧАРАН

Мендоса је за вољу „експедиције“ изабрао свог пријатеља и штићеника, члана градског већа и гувернера Нове Галиције, двадесет деветогодишњег Франциска Васкеса де Коронаду. Миљеник је понуђену част оберучке прихватио и одмах се дао у грозничаво опремање експедиције. Двадесет другог фебруара 1540. у градићу Компостели северно од престонице, поткраљ и „цвет“ новошпанског племства окупили су се да виде резултат Коронадових напора: пред њима је продефиловало 240 до зуба наоружаних шпанских коњаника, 60 пешака и хиљаду Индијанаца.

Поткраљ је био очаран. Сећао се ужаса што су га коњи и ватрено оружје изазвали међу домороцима Нове Шпаније и Перуа. Па они до доласка белих освајача никада нису видели ни пушке ни коње! Рачунао је и на убојитост мачева, бодјежа и хелебарди (секира) израђених од чувеног толедског челика.

За морал се поткраљ није бринуо: сваком Шпанцу.

војнику, обећао је завидан посед у непознатој северној земљи. Ни у пожртвованост свог пријатеља Франциска де Коронаде није имао разлога да сумња — овај је у подухват уложио све што је имао.

Када је дан после параде „експедиција“ кренула, нико жив у Компостели, Мексику и читавој Новој Шпанији није сумњао у успех. Седм златних градова морало је да падне пред таквом силом!

ОБИЧАН ЛАЖОВ

Освајачка еуфорија Коронадових људи трајала је петнаестак дана, негде до средине марта, када се главнини војске придружио извиђач кога су неколико месеци раније послали у претходницу: није наишао ни на шта што би макар издалека подсећало на оних седм градова о којима је говорио фратар. Нигде ни трага од злата, мада је, истини за вољу, чуо да у пределима кроз које је пројашао има тиркиза у изобиљу. Носио је и поруку индијанских поглавица: сваки белац који се усуди да зађе у северну земљу биће уништен!

О претњу су још и могли да се оглуше, с остатак приче много теже. Популарност фратра Маркоса топила се као лед.

На паради у Компостели, пред поткраљем и новошпанским племством, продефиловало је 240 до зуба наоружаних шпанских коњаника, 60 пешана и хиљаду Индијанаца. Повратан са похода није био ни издалена тано сјајан.

Почетком априла Коронадо се од Компостеле удаљио свега 480 километара, па је одлучио да се одвоји од главнине својих снага и с групом војника настави ка северу. Изабрао је 75 коњаника, 25 пешака и четири франевачка фратра. Један од ових последњих — Де Ниса — са сваким пређеним километром постајао је све нервознији. Оправдано: само је он од почетка знао да су златни градови у

чи превели су им поруку странаца:

— Од овог часа ви сте поданици његовог величанства шпанског краља.

Шта су о томе Зуни мислили, сазнало се час касније када се на Шпанце сручила киша стрела. Неравноправна битка трајала је непун сат. Не желећи да га деле са туђинцима, Зуни су напустили град.

Победник Коронадо сео је

Коронадо је по трећи пут поверовао у нуле и градове од злата: једноставно није имао снаге да се одупре причама лунавог Вичита Индијанца

ствари селендре од камена и блата.

Путовање кроз негостољубиву пустињу данашње јужне Аризоне (САД) одвијало се споро. Без хране и воде, коњи су свакодневно умирали и само још више отежавали напредовање. У часу када су већ изгубили наду, стигли су до реке Хиле. Седмог јула, у близини Зунија у данашњем Новом Мексику, де Коронадо и његови људи угледали су први од седм „обећаних градова“.

При погледу на убого, збијено сеце, конквистадоре је обузео бес. Сем голих живота, своје земље и слободе, Индијанци нису имали шта да им дају! Зачуле су се љутите псовке и клетве. То исто небо и бога призивао је и „поштени“ фратар Маркос де Ниса који је само свештеничкој мантији могао да захвали што га његови разјарени земљаци нису растргли на лицу места.

Уместо златних купола и палата, пред освајачима су се, као да су из земље изникли, појавили Зуни Индијанци. Коронадови тумачи

да напише извештај поткраљу Мендоси. Извештај је врвео од речи као што су „сјајна победа“, „јуначко држање“, „пожртвованост“. Конвистатор, очигледно, није сматрао вредном поменом чињеницу да су пушкама, мачевима, хелебардама и бодјежима Шпанаца Индијанци могли да супроставе само стреле и обично камење. Но, ако је за војнике и налазио само речи хвале, „поштенос“ фратра Маркоса Коронадо је назвао правим именом — обичним лажљивцем. „Све што је рекао је лаж. Седм златних градова у ствари су седм сеоцета која се простиру на пет миља“.

Пошто му његове услуге више нису биле потребне, Коронадо је фратру наредио да се са гласницима врати у Мексико. Писмоноше су носиле и наређење да се главнина војске од које се Коронадо одвојио још у априлу, придружи „победницима“.

Освајање преосталих шест „градова“ завршено је за тили час. Ни у једном од њих конквистадори нису

ДОВА

нашли злато. Само камење и блато.

Франциска де Коронаду данас више нико можда не би памтио да непосредно после разочарења због „златних“ градова није поверовао у оно што су тврдили домороци: нешто даље, на северозападу, налази се богата земља.

ЗА ГОСТОПРИМСТВО — ПОКОЉ

Задатак да испита истинитост индијанских прича Коронадо је поверио једном од својих најспособнијих људи Лопесу де Карденасу. Ни овога пута није пронађен ни грумен злата, али су се зато војници вратили натоварени тиркизима и вешћу да су набасали на највећи кањон који су људске очи до тада видела. Били су у праву: открили су најдубљи и највећи кањон на свету, Велики кањон Колорада, дугачак 450 километара и 1800 метара дубок. „Поточић“ који су видели на дну, била је река Колорадо дугачка 2253 километара.

Зима се приближавала, па се Де Коронадо није усуђивао ни да се запуте назад, ни да повуче војску дубље у неиспитана подручја. Његову дилему решили су гласници једног индијанског племена које је живело око 300 километара источно од Седам градова, у месту које су називали Тигуексо. Индијанци су туђинцима нудили мир и гостопримство. Команду над двадесеторицом које је одредио да крену ка Тигуексу, Коронадо је поверио Ернанду де Алваради.

Шпанцима је у Тигуексу приређен величанствен дочек. Већ на први поглед дошљацима је морало бити јасно да од злата ни овде нема трага, но насеље на Рио Гранду било је свакако погодније да се у њему проведе зима него блатњавих Седам градова, па је Де Алварадо одмах послао Коронаду поруку да му се придружи.

Конквистадори би вероватно у миру провели зиму и вратили се у Нову Шпанију да Де Карденас, кога је Коронадо послао да у Тигуексу припреми све за долазак војске, није начинио кобну грешку наредивши да се сви становници иселе, а залихе хране заплене.

Притајено непријатељство изневерених Индијанаца претворило се у отворену побуну када је неки шпански војник насрнуо на једну од индијанских жена. Побуњеници су убрзо савладани, али се Де Карденас није задовољио побе-

дом. Одлучио је да „првенокошцима“ да лекцију које ће се дуго сећати: наредио је да се 200 заробљеника наочиглед жена и деце спали.

Голоруке породице жртава — углавном жене и деца — јурнуле су на крволочне туђинце. Шпанци ни за њих нису имали милости. „Бунтовници“ су сасечени на комаде, а преживели спаљени на ломачама.

Када је са главнином снага Коронадо и сам коначно стигао у Тигуекс, било је јасно да је суочен са свеопштим индијанским устанком. Око пет хиљада ратника, припадника племена у околини Тигуекса, дигло се у бој против сурових освајача.

Верујући да је сеоце по имену Мохо легло отпора, Коронадо га је напао, али ни после неколико покушаја није успео да га освоји на јуриш. Опсада је трајала недељама. Тек пошто им је нестало воде, а снег којим су данима гасили жеђ се отопио, поносни житељи Мохоа пустили су жене и децу из утврђења. Мушкарци су одолевали још пуне две недеље, а затим до последњег изгинули у очајничком покушају да се домогну супротне обале Рио Гранда. Побуна је, баш као што је Коронадо очекивао, овом победом окончана.

БРБЉИВИ ТУРЧИН

До тада нико није ни имао времена да слуша приче заробљеног Вичита Индијанца кога су грађани Тигуекса поклонили Де Алвараду по доласку у њихов град. Али сада — окршаји су прошли, ране се видале, сати текли полако, а „Турчин“, како су га његови нови господари звали, није престајао да прича.

У земљи званој Кивири, тврдио је, злата има толико да никоме не пада на памет да га товари на коње. За то су потребна читава кола. Чак и они најсиромашнији тамо једу из сребрног посуђа и пију из златних пехара. А недалеко од Кивире лежи још богастија земља по имену Арае. Ако његови господари то желе, он, „Турчин“, одвешће их драге воље до тог раја на земљи.

Ма колико невероватно звучало, Де Коронадо је по трећи пут поверовао у куле и градове од злата. Априла 1542. упутио се ка истоку, ка чудесној земљи Кивири. У лето је стигао већ до кањона Пало Дуро у Тексасу. Уплашен пространством које се пред њим отворило и нагрисан сумњама које су „Турчинове“ све невероватније приче само потхрањивале, Де Коронадо је одлучио да највећи део војске врати у Тигуексо и да у пратњи тридесеторице коњаника настави путовање.

Тако је Франциско де Коронадо стигао све до Канзаса. Злато није нашао ни уз пут, ни у Кивири за коју се испоставило да је само група бедних сламних колиба. „Турчин“ није

био те среће да носи мантију, па су му разјарени Шпанци око врата ставили конопац, крајеве везали за репове коња и без трунке сажаљења гледали како се копрца пре него што је издахнуо.

Мада за две године колико је поход трајао нигде није нашао злато, Де Коронадо је морао наслућивати важност својих открића: отворио је пут у плодна пространства, будући рај сточара и земљорадника, а за Шпанију освојио читав југозапад северноамеричког континента.

Повратак ни по чему није личио на помпезни испраћај од пре две године. Де Коронадо и његова експедиција представљали су срамоту које више нико није желео да се сећа.

Да несрећни истраживач ни издалека није уживао

некадшњи утлед, доказала је званична истрага која је 1546. године против њега поведена због злоупотреба и махинација што их је починио као гувернер. Мада је осуђен, Де Коронадо је до краја живота задржао место у градском већу Мексика, само захваљујући наклоности поткраља Мендосе.

Двадесет година по повратку у Нову Шпанију, 1554, Франциско Васкес де Коронадо је умро. Живот је хтео да лажљивац фратар

Де Ниса прође много боље: пошто је искусио бес и презир својих суграђана, Де Ниса се повукао у манастир и остатак дана провео у миру надживевши одбаченог конквистадора за десетак година.

М. И.

Данас, осам година после спектакуларног бекства тројице вођа ИРЕ, илегалне Ирске револуционарне армије која се бори за отцепљење Ирске од Велике Британије, из затвора Монџој у Даблину, читава акција чини се врло једноставна. Међутим, актери знају да је, поред храбрости и умешности, требало и много среће да се план оствари.

Руководство ИРЕ је доста дуго покушавало да ослободи тројицу својих заточених другова: Џоа О'Хагена, Симуса Томија и Кевина Мелона. Но, све идеје о начину на који треба организовати бекство имале су понеку слабост па се од њиховог остварења одустајало. У таквој ситуацији свој план је изнео тридесет петогодишњи Дејвид О'Конел, шеф Главнот штаба ИРЕ. Његова идеја не само да је била смела него се граничила са дрскошћу. Подухват је имао изгледа на успех, али само под условом да га изведу одани и одважни људи.

У то време ИРА је била у кризи. У њене редове убацили су се људи из службе безбедности, па је готово 1500 чланова, укључујући ту и многе вође, похапшено. Због тога је за цео О'Конелов план знало само пет најповерљивијих људи. Показало се да је то добро.

ТУРИСТ

Тридесетог октобра 1973. године у предузећу „Ајриш хеликоптерс ЛТД“ у Даблину појавио се Пол Леонард, представљајући се као амерички туриста који се интересује за изнајмљивање хеликоптера. Службеник коме се обратио објаснио му је да његова фирма изнајмљује искључиво мале хеликоптере типа „алеути II“ за пет особа. Пошто је цена била „прихватљива“, Леонард је објаснио марш-руту којом је сутрадан намеравао да лети: према јуту до градића Стадбелија, затим на исток до обале и најзад на планину Виклоу. Била је то уобичајена марш-рута за коју су се опредељивали богатији туристи јер је најпогоднија за разгледање историјских знаменитости. И, што је Леонарду било најважније, не изазива сумњу. На питање радозналост службеника зашто на тај пут не пође колима, „туриста“ је нехајно одговорио да су му потребне фотографије које

ДОШАЛИ СУ ИЗ ВАЗДУХА

Тамно обојен хеликоптер спустио се у двориште добро чуваног затвора Монџој у Ирској. Док су стражари напалажи ко им што долази у посету, тројица затвореника спустила се према лењелици. Цела операција трајала је 20 секунди

могу да се сниме само из ваздуха. То је било довољно да, заједно са 150 фунти амонитива, за наредни дан резервише хеликоптер и пилота.

МАСКИРАНИ

Сутрадан око 13 часова Леонард је стигао на мали аеродром. Замолили су га да сачека неколико минута док се пилот хеликоптера Томпсон Бојс не врати с ручка. Леонард се није узнемирио него је мирно шетао неколико минута по аеродрому. У једном тренутку се чак насмејао девојци која је чекала свог инструктора и упутио јој неколико комплимената. Нико није могао ни да помисли да се тај млад човек спрема на изванредно смео и дрзак подухват.

Ускоро се појавио и пилот Томпсон и после поздрава ушли су у кабину и хеликоптер је загремо. Томпсон је био изузетно добар пилот са 20 година летачког стажа и знао је да управља свим типовима летелица.

„Алеути II“ је пошао ка првој тачки предвиђене марш-руте — градићу Страдбелију. На локални аеродром, заправо једну ливаду која је могла да прими хеликоптере, слетели су у 14 и 40. И тако

је акција заправо почела. Леонард је из џепа извадио пиштољ и уперио га у збуњеног пилота наредивши му да остане миран. У истом тренутку из шуме су истрчала два наоружана младића чија су лица биле прекривена маскама. Један је у руци држао пиштољ, а други аутоматску пушку.

Када су стигли до хеликоптера, Леонард је мирно изашао напоље, а своје место уступио једном од придобилица. Овај је уперио пиштољ у Томпсонову главу и наредио му да полети према Даблину. Схватајући да нема много избора пилот је пристао. (Полиција сматра да би Леонард заменио Томпсона да је овај одбио да лети јер се Леонардово присуство не може друкчије објаснити. Наиме, отмицу хеликоптера могао би да изврши и неко други, али ко би онда управљао летелицом.)

Било како било, хеликоптер је сада летео ка свом правом циљу — затвору Монџој. Кад се Томпсон нашао изнад Даблина, то је и сазнао. Његов наоружани сапутник се оријентисао према каналу који води кроз град захтевајући да пилот лети паралелно са њим.

У 15 и 40 нашли су се над затвором Монџој.

Три часа пре него што се појавио хеликоптер, у

затвору су припадници ИРЕ већ знали да се спрема бекство тројице њихових другова. Поруку им је прокријумчарио Џо Кларк. Зато су извршене и неопходне припреме — у 15 и 40, док се затвореници буду налазили у поподневној шетњи, О'Хаген, Томи и Мелон ће се издвојити из групе да би лакше стигли до хеликоптера.

АНЦИЈА

Грмљавина мотора најавила је да акција у затвору Монџој почиње.

Томпсон је усмерио хеликоптер према средини дворишта и неколико тренутака лебдео у ваздуху. Затим је прибрано почео да га спушта.

Један од посетилаца који је све то посматрао кроз прозор касније је причао новинарима:

— Хеликоптер је, онако тамно обојен, деловао као службена летелица. Док се спуштао сви су се склонили да му направе празан простор. Један чувар ми је рекао да ће њиме да евакуишу неког болесника. Други је опет говорио да му нико ништа није рекао о целој ствари, а, ето, у инспекцију затвора долази главном министар одбране.

Чим је хеликоптер дошао тле, из тужве су се издвојила три затворени-

ка и притрчала летелици да би само тренутак касније ускочила у кабину. Хеликоптер се муњевито подигао. Све је то трајало само двадесет секунди.

Чувари затвора били су потпуно збуњени. Један је у немоћи викнуо да се затворе врата, али то наравно није могло да задржи летелицу. Када су се полицајци, коначно прибрали, потегли су оружје, али су на њих скочили затвореници, тако да није испаљен ниједан метак на хеликоптер који се ускоро изгубио из вида. Када је коначно постало јасно да је први део бекства успео, међу затвореницима у дворишту настало је опште о-

душевљење. Чувари су их тешком муком натерали у хелије и одмах алармирали Војни штаб у Даблину, затим и полицијску станицу. За то им није требало много времена.

ПОТЕРА

Само три минута касније почела је потера. Одмах су затворени путеви, а бродовима и чамацима је забрањено да напуштају

луке. Наравно, истовремено су узлетели и војни хеликоптери покушавајући да уђу бегунцима у траг.

У међувремену, хеликоптер за којим су трагали спустио се на тркалиште Белдојл где је бегунце у украденом таксију чекао возач.

Један од очевидца касније је изјавио полицији:

— Лежао сам у соби и читао новине кад сам чуо хеликоптер. У први мах сам помислио да стиже

власник тркалишта, пошто је он и раније у неколико наврата долазио „с неба“. Но, затим сам спазио четири човека како излазе из хеликоптера и укрцавају у аутомобил паркиран поред пута. Тада је у собу ушла моја комшиница госпођа Ричард и рекла ми да позovem полицију јер је видела да су ти људи наоружани...

Пилот хеликоптера Томпсон Бојс коначно је остао сам. Био је свестан да за њега опасности више нема, па је, пошто се мало примирио, одлучио да се врати на аеродром. Одмах после, његовог повратка на аеродром је стигла и полиција. Испитивали су га пуна три часа и кад су утврдили да је невин, пустили га кући.

Истовремено, друга група полицајаца отишла је

у хотел „Краљевски Даблин“ где је недавно одсео Пол Леонард, али тамо су могли да констатују да нема ниједног госта са таквим именом.

Било је очигледно да су се учесници овог спектакуларног подухвата склонили на време и за собом избрисали све видљиве трагове.

ТРАЈЕНТ

У међувремену, бегунци са својим саучесницима нису далеко одмакли. Зауоставили су се у једној споредној улици у близини тркалишта и тројица већ бивших затвореника попели су се на велики теретни камион са посебно конструисаном тајном преградом. Тако је започело неизвесно и дуго путовање у слободу.

И док је велики камион хитао ка свом циљу са новим људима, помагачи су се склонили свесни да су свој део посла беспрекорно обавили.

Транспортер са ослобођеним затвореницима кренуо је према даблинској луци и стао у ред возила која су чекала трајект за Енглеску.

Међутим, још увек се није могло рећи да је бекство успело јер се испред великог камиона испречила полицијска блокада. Упорно и стрпљиво провераван је идентитет сваког путника, а возила су детаљно прегледана. Ред је дошао и на камион у коме су се налазили скривени припадници ИРЕ. Возачу је наређено да изађе и документа су му два пута прегледана. За то време друга група полицајаца темељито је претражила транспортер. Ништа нису открили и камион је убрзо стигао на трајект.

У 22 и 15 брод се одвојио од дока и кренуо по узбурканом мору. Пут је трајао целу ноћ. У раним јутарњим часовима трајект је пристао у ливерпулску луку.

Возач камиона је, седајући за волан, одахнуо. Помислио је да је коначно све готово. Међутим, чим је изашао из трајекта опет су га зауставили полицајци. И поново полиција ништа није открила.

Потом је велики транспортер безбедно утонуо у гужву улица вишемилионског града.

Тек сада је могло да се каже да је бекство потпуно успело.

Сва настојања британске полиције и војске да уђу у траг одбеглим затвореницима остала су безуспешна. И не само то — ни до данас није утврђен идентитет њихових помагача. Он је остао тајна, бар за полицију.

ХИТ-СТРАНА

ГРУПА ФИЛМ

Мада код нас не постоје званичне анкете о „највећим на-
дама 1981.“, ипак се многи музичари слажу да у овој
години највеће успехе може постићи загребачка група
ФИЛМ. Не само зато што су чланови ове групе били победници
на прошлогодишњем фестивалу младих у Суботици већ због све
већег одушевљења публике на њиховим концертима. Иако им је
први сингл „Над си млад“ изашао ненано стидљиво и без веће
ренламе, плоча је добила одличне оцене, а ФИЛМ је припремио
материјал за свој први албум. Приликом гостовања загребачких
музичара у Дому омладине Београда ФИЛМ је публику дигао
на ноге и натерао је да пева заједно са извођачима.

Несумњиво да је за успостављање присног контакта са
публиком веома заслужан темпераментни и духовити вокални
солиста ЈУРИСЛАВ СТУБЛИЋ. Остали чланови су: гитариста
МЛАДЕН ЈУРИЧИЋ, басиста МАРИНО ПАЛАЈИЋ, а посебну ат-
ранцију представља бубњар ИВАН СТАНЧИЋ нога углавном зна-
ју под надимном Пино. Посебан звук групи ФИЛМ дају дувачи
(саксофон и тромбон), премда НИКОЛА САНТРО није увен при-
сутан у основној постави на сцени.

DISCO ПОШТА

Љубомир Марчинко, Вардиште 35.
Зеница

Молим те да ми напишеш како
могу учествовати на фестивалу
„Омладина 81“ у Суботици?

За ову годину си закаснио ако же-
лиш да учествујеш у званичној
конкурвенцији. Ипак, детаљнија
обавештења можеш добити од ор-

ганизатора: Дом омладине и пио-
нира, Харамбашићева 4, 24000 Су-
ботица.

Ненад Тодоровић, III булевар 46.
Нови Београд
Желео бих да знам да ли је
изашла плоча са музиком из фил-
ма „Коса“ на енглеском јер ја сам
добрио плочу која је стара пет-
шест година и сва је преведена на
немачки. Интересује ме да ли иста
таква постоји и на енглеском и
може ли се купити код нас.

Филм „Коса“ је снимљен према
истоименом мјузиклу »HAIR« (Ко-
са) који је пре десетак година био
веома популаран у целом свету.
Код нас је, на пример, Атеље 212
неколико година с успехом прика-
зивао овај мјузикл, али никад није
снимљена ова представа и на пло-

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ЗАМИСЛИ

Текст и музика: Јурислав Стублић
Изводи: група ФИЛМ

Замисли живот у ритму музике
за плес
замисли живот у ритму музике
за плес
замисли живот другачији од овог
играј, играј, играј, играј!

Замисли живот у ритму музике
за плес
ако замислиш живот у ритму
музике за плес
доћи ће до промјене у твојој
глави
и вјероваћеш да постоји нада
ако замислиш живот у ритму
музике за плес.

Сјети се како смо живјели некад
пет динара у џубокс, пет динара
у флипер
и пет пива у себе — то је било
рјешење.

Рјешење за освежење
а сад је све другачије!
Погледај! Улице су пуне људи.
Дјечац корачају с транзистором
на уху
музика долази из подрума,
с крова
и читав град плеће као да је луд.
луд, луд ...
И ја сам луд!

чама. Према томе одговор је не-
гативан: код нас ниједна диско-
графска кућа није издала ЛП са
музиком из „Коса“, а у иностран-
ству постоји бар двадесетак вер-
зија на енглеском језику.

Група „Врло тежак ударац“ Сара-
јево (Миња Јовановић)
Наш проблем је у томе што же-
лимо да оснујемо рок групу. Вјеж-
бамо на клавиру и двије гитаре, а
надамо се да ћемо штедећи новац
купити још неке инструменте.
Имамо по 11 година и сви смо доб-
ри ученици. Два члана иду у трећи
разред ниже музичке школе, а
друга двојица су самоуки. Које да
се обратимо за веће успјехе?

Овакво питање се обично не пос-
тавља. Успех долази само вежбањем
и сопственим радом. С обзиром да
имате добре услове, ако будете
вредни, успех мора доћи. Ипак,
прве оцене о вашем свирању даће
ваши другови из школе када се
први пут будете појавили на некој
школској приредби. Онда ћете зна-
ти да ли сте успели или не.

Бранко Стојановић, Цона Кенедија
8/12, Косовска Митровица
Драган Бокан, Трстеник
Ваши дописи о групама БОНТЕМ-
ПИ И АКВА су добри, али на жа-

ИЗОГ НОВИХ ПЛОЧА

МАМА РОК (ЛП 1120522)

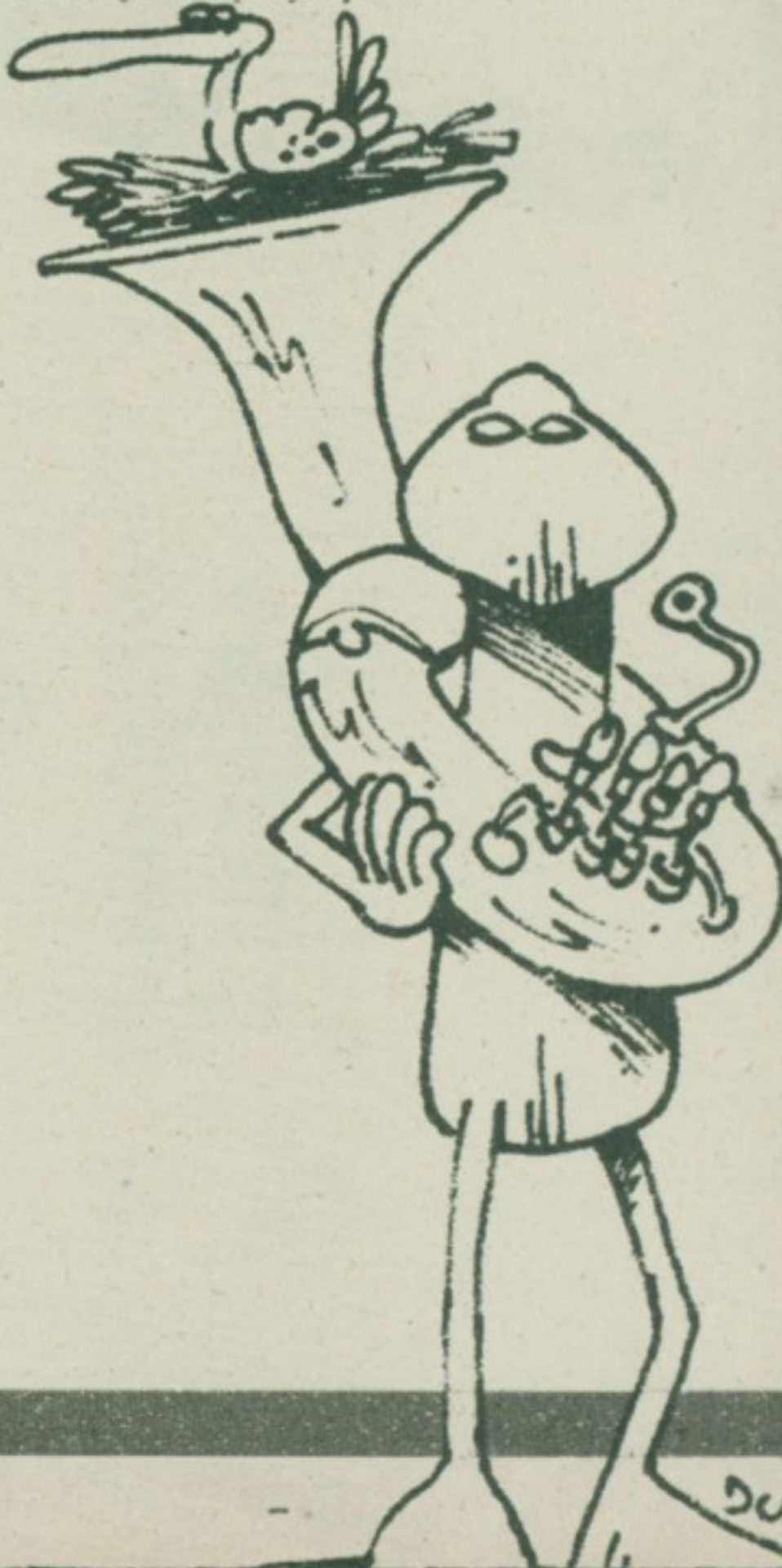
После дуге паузе на тржишту се по-
ново појавила нишка група МАМА
РОК са новим песмама „Живот мој“
и „Теби смета све“. Иако помало хен-
дикепирана јер им се вокални соли-
ста Зоран Стојковић налази у војсци,
МАМА РОК се појачала новим певачем
Драганом Николићем, басистом и кла-
виристом некадашње нишке групе
ДАЛТОНИ. Пошто се нови члан одлич-

но уклопио, остаје у саставу и после
повратка певача. Остали чланови групе
МАМА РОК су гитариста Зоран Стоја-
новић Цига који је уједно и шеф ан-
самбла, други гитариста Слободан Кр-
вић и бубњар Љубомир Мишић. После
овог сингла на реду је издавање прве
ЛП плоче за коју је материјал већ
снимљен.

лост недостају добре фотографије
за штампу, па зато нису објавље-
ни.

То важи и за остале читаоце који
нам се јављају: сваки допис о во-
кално-инструменталним ансамбли-
ма мора бити пропраћен црно-бе-
лом фотографијом.

НАША КАРИКАТУРА

ЏОН ЛЕНОН
(JOHN LENON)

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ ЧАКОВЦА

Пре неколико месеци у Чаковцу је формирана једна група која нема своје име већ се рекламира само иницијалима PGDD. То су почетна слова њихових имена. Чланови су Предраг Коларек, бас и вокал, Гажи Роберт, бубњеви и вокал, Дарко Беловић, гитара и

вокал те Дубравко Хошњак, гитара и вокал. Свирају музику новог таласа и имају доста поклоника међу младима Чаковца. Веома су талентирани и сада настоје да наступају чим више како би стекли нову публику. Од самог почетка су се оријентисали на сопствене композиције и сада имају солидан репертоар.

Душан Вутринић
Томе Масарика 6
42300 Чаковец
(хонорар 150 динара)

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Самир Рашчић, имам 15 година и ученик сам осмог разреда основне школе „Иво Лола Рибар“ у Канју. Од домаћих група најрадије слушам Ватрени пољубац, Бијело дугме, а од страних Пинк Флојд, Рода Стјуарта, Би Џиз итд.

ДОМАЋЕ

1. МОГЛА ЈЕ БИТИ ПРОСТА ПРИЧА — Бијело дугме
2. МОЈ ДРУГ ЈЕ ОТИШ'О ВАН — Ватрени пољубац
3. СРЦЕ ЈЕ ЧУДНА ЗВЈЕРКА — Здравко Чолић
4. 1. ЈАНУАР — Рани мраз
5. ДОЛАЗИМ ЗА ПЕТ МИНУТА — Генерација 5

СТРАНЕ

1. ANOTHER BRICK IN THE WALL — Pink Floyd
2. DO YOU THINK I'M SEXY? — Rod Stewart
3. TRAGEDY — The Bee Gees
4. WOMAN IN LOVE — Barbara Streisand
5. MY SHERONA — The Knack

ЧИТАОЦИ САРАЋУЈУ

Два добра друга из Сарајева пишу нам да су редовни читаоци „Забавника“ а пошто лепо цртају, послали су нам карикатуре Сеида Мемића-Вајте и Бранимира Штулића, члана загребачке групе АЗРА.

Процените сами колико су цртежи верни! Аутори су Витомир Вујић и Веселин Гогоић (Палмира Тољатија 66, Сарајево).

(Хонора 200 динара)
(Хонорар 200 динара)

Берза плоча

Продајем следеће добро очуване LP, плоче:
„My only fascination“ (DEMIS ROUSSOS), „Genesis“ (DUKE), „The Grand Illusion“ (Styx), „So-aventures“ (DEMIS ROUSSOS), „Fantastic 20 soul hits“, Продајем и синглове забавне музике, заинтересованима шаљем списак. Такође и плоче народне музике и то пет плоча за 100 динара, десет плоча за 150, двадесет плоча за 300, четрдесет плоча за 590 динара.

Мирослав Прокопенко
Трг октобарске револуције 31
37000 Крушевац

Купујем добро очуване плоче група AC/DC као и сингл групе LED ZEPPELIN „Whole lotta love“ као и сингл РАНОГ МРА ЗА „Хеј, хај, баш нас брига“. Уз понуду назначити цену.

Владимир Поповић
ЈНА Д-5, II/11
25000 Сомбор

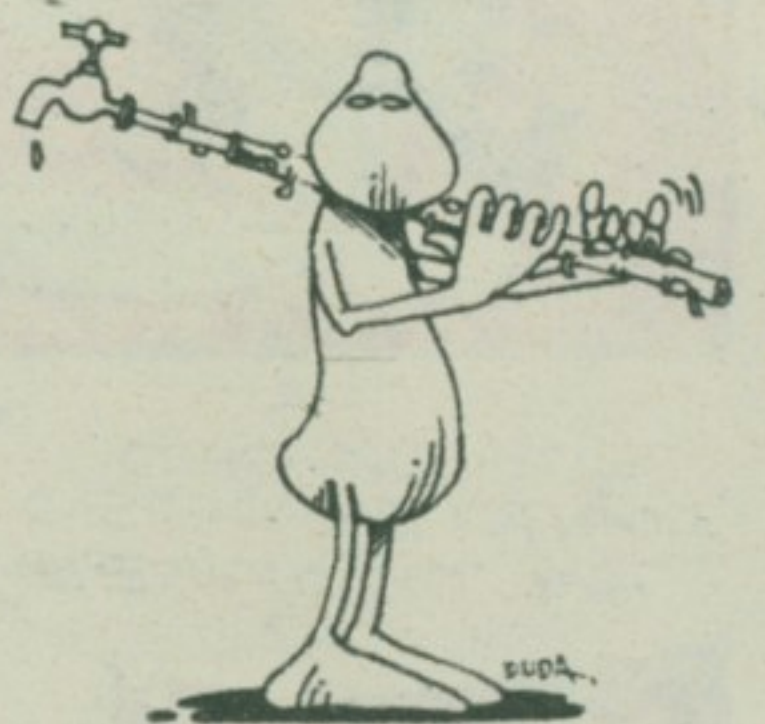
Купујем LP плоче BEATLES „1962 — 1966“ и „Rock 'n' roll music“.

Невенка Савић
Жарка Пуцара 17
11000 Београд

Пошто сам љубитељ групе РОКЕРИ С МОРАВУ желео бих да купим прве две њихове LP, али добро очуване. Плаћам по договору.

Горан Обрадовић,
Иве Лоле Рибара 4
35257 Дреновац код Параћина

Четрнаест ми је година и много волим забавну музику, али не ову бучну. Од својих родитеља често слушам приче о музици њиховог времена па бих хтео да набавим плоче следе-

њих певача: ПЕТ БУН, НЕТ КИНГ, КОЛ, РИКИ НЕЛЗОН, ПОЛ ЕНКА, НИЛ СЕДЕКА, КОНИ ФРЕНСИС, ЕЛВИС ПРИСЛИ, АДРИЈАНО ЧЕЛЕНТАНО и сл. Ако неко има ове плоче, нека ми се јави.

Сандра Живковић,
Моше Пијаде 6,
22243 Сот

Продајем или мењам следеће LP плоче: „Night Flight to Venus“ (BONEY M.), „Greasе“ (OLIVIA I JOHN) као и сингл плоче Терезе Кесовије, Здравка Чолића, Оливера Драгојевића, Ђорђа Марјановића и Марјана Мишеа.

Миливоје Правиловић,
Блок 34 3/7
21460 Врбас

Купујем све познате плоче БИТЛСА од њиховог оснивања па све до данас.

Мирко Чортан,
Бука Караџића 5
22300 Стара Пазова

ТАЈНИ
АГЕНТ
ШЕПРТУК:

ВОДА

КАКВА
ВЕСТ? ПА
ТО ЈЕ НЕ-
ЧУВЕНО?

МОРАМ ДА
УПОЗОРИМ ШЕ-
ФА?

ТРЕБА ДА
ПОПИЈЕМ
ПИЉУЛУ ЗА
СТИРЕЊЕ?

ПРЕТЕРАНА
УЗБУЂЕЊА НИ-
СУ ПРЕПОРУЧ-
ЉИВА У МОЈИМ
ГОДИНАМА?

ПАЗИТЕ,
ШЕФЕ?

ГЛБ?

ШТА ВАМ
ЈЕ ЗАПРЧ-
НУЛИ СТЕ
СЕ?

АГ...
ФФС...
АГ...

МАЛО БУ ВАС ПО-
ТАПШАТИ ПО ЛЕБИ-
МА И БИЋЕ БО-
ЉЕ?

ТРАС?

ЈЕ Л'ВАМ
САД
ДОБРО?

ААГ...
ПИЉУ-
ЛА...

САД ВАМ ЈЕ
ПОТРЕБНА НЕКА
ТАБЛЕТА ПРО-
ТИВ ПИЉУ-
ЛА?

ЧЕКАЈТЕ?
ДОНЕКУ МА-
ЛО ВОДЕ?

АГ...
ГЛБ...
АГ...

ДРЖ'ТЕ СЕ,
ШЕФЕ?

В... ВОДЕ...
ВОДЕ?

САМО ПОЛАКО...
ПИЈ-
ТЕ...

... И БИ-
ЋЕ СВЕ
У РЕДУ?

УХ?
ПРОШЛО
ЈЕ?

БАШ МЕ
РАДУ-
ЈЕ?

ШТА СИ ОНО
МАЛОПРЕ ХТЕО
ДА МИ КАЖЕШ?

ДА ВАМ
КА-
ЖЕМ?

ХМ... ПОТПУНО
САМ СМЕТН'О
С УМА?

СЕТИ СЕ? РЕКОН-
СТРУИШИ ДОГА-
БАЈЕ? НАПРЕГНИ
ВИЈУГЕ?

ЧЕКАЈТЕ ДА
РАЗМИСЛИМ...

КАД СЕ ПОКВАРИ САТ У ГЛАВИ

Тим америчких научника медицинске катедре Харвардског универзитета на челу са др Мартином Мур-Идом открила је у ком делу мозга се налази кључ за такозвани биолошки часовник.

То је мали чвор нервних ћелија по имену *suprachiasmatic nucleus* у хипоталамусу, делу међумозга који припада вегетативном нервном систему. Код сисара те нервне ћелије одговарају делу мозга за који се зна да регулише функције као што су сан — будно стање, исхрана, узимање течности.

Клинички је доказано да код пацијената оболелих од летаргичког енцефалитиса — запаљења мозга који карактерише ошамућеност и слабост мишића — постоје знаци оштећења у области биолошког сата. Заморчићи чије су „сатне ћелије“ намерно оштећене показују сличне симптоме.

Доктор Мур сматра да једна од десет особа које пате од несанице има покварен „сат“ у глави. Дефектан сат узрок је и неких случајева депресивне маније.

Ако се резултати екипе са Харварда у даљој

практици покажу као тачни, представљаће значајан корак напред у дисциплини хронобиологије (од грчке речи *хронос* — време) која се бави пионирским послом изучавања ритмова биолошких система и фактора што на њих утичу.

И други научници дали су допринос хронобиологији. Данас је, на пример, ван сваке сумње да жива бића показују одређене биохемијске разлике током ноћних фаза. Британски научник професор Џон Клаудзли-Томсон каже да су те разлике безброј пута потврђене и то под дејством низа стимуланса.

Пацови којима су дати јаки седативи (средства за

умируће) спавали су 104 минута на једном крају двадесет четворочасовног ритма, а само 43 минута на другом крају и поред тога што је доза седатива била истоветна.

И отров има смртоносније дејство у одређеним временима. Од идентичне количине истог отрова датог у једној фази биоритма угинуле су све експерименталне животиње, док је у другој фази угинуло мање од четвртине.

Судећи по резултатима експеримената од изузетног значаја је и светлост. Једна група мишева држана је дванаест сати непрекидно на светлу, друга дванаест сати у мраку. При крају „светлог периода“ убризгана им је инјекција отровне супстанце из бактерија и угинуло их је осамдесет одсто. Мишевима „из мрака“ убризгана су истоветне инјекције после шест часова и угинуло је мање од петине!

Разумљиво је одушевљење доктора Мура-Ида који располаже тако чврстим експерименталним подацима. Он каже да ће боље разумевање телесног биолошког часовника помоћи у постављању дијагноза и лечењу многих тешких болести.

ШТА БИ С ПРИЈАТЕЉИМА?

Американца Џона Булеа из Индијанаполиса тиштало је питање које мучи и толике друге — ко су му прави пријатељи? Разумни Џон знао је да, баш као и свима нама, лако може да се догоди и да умре, а да праву истину никада не сазна.

Како је Џон био и помало осветољубив, решио је да „фолиранте“ раскринка бар посмртно. Зато се потрудио да још за живота организује сопствени погреб. Пријатељима о томе, разуме се, ни реч није рекао. Последњи испраћај, заказао је за 6 изјутра. „Ожалостњени“ при том нису знали да је, по покојниковој жељи, у те ране јутарње сате требало да се прочита и тестамент у коме је стајало да, не тако мали, иметак умрлог има да се подели на једнаке делове — између оних којима није било тешко да тако рано устану и достојно га ожалује.

По 250 хиљада фунти (отприлике по 16 милиона н. динара) добили су недавно: Џонова кућна помоћница, представник погребног предузећа, свештеник и два гробара. Шта би с пријатељима?

МИНИ ФОРМУЛЕ-МАКСИ УСПЕХ!

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије
- МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете наручити дописницом или писмом. Послаћемо одмах. Плаћате приликом пријема. Такође се могу набавити у свим књижарама у земљи и код издавача.

Наша адреса је:

КОМПЛЕТ 60 ДИН.

„PRES KLIPPING“

НОВИНСКА ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА

ЈУГОСЛОВЕНСКА НОВИНСКА АГЕНЦИЈА ДОКУМЕНТАЦИЈЕ 11000 Београд, Кнез Михаилова 2/IX (палата „Албанија“)

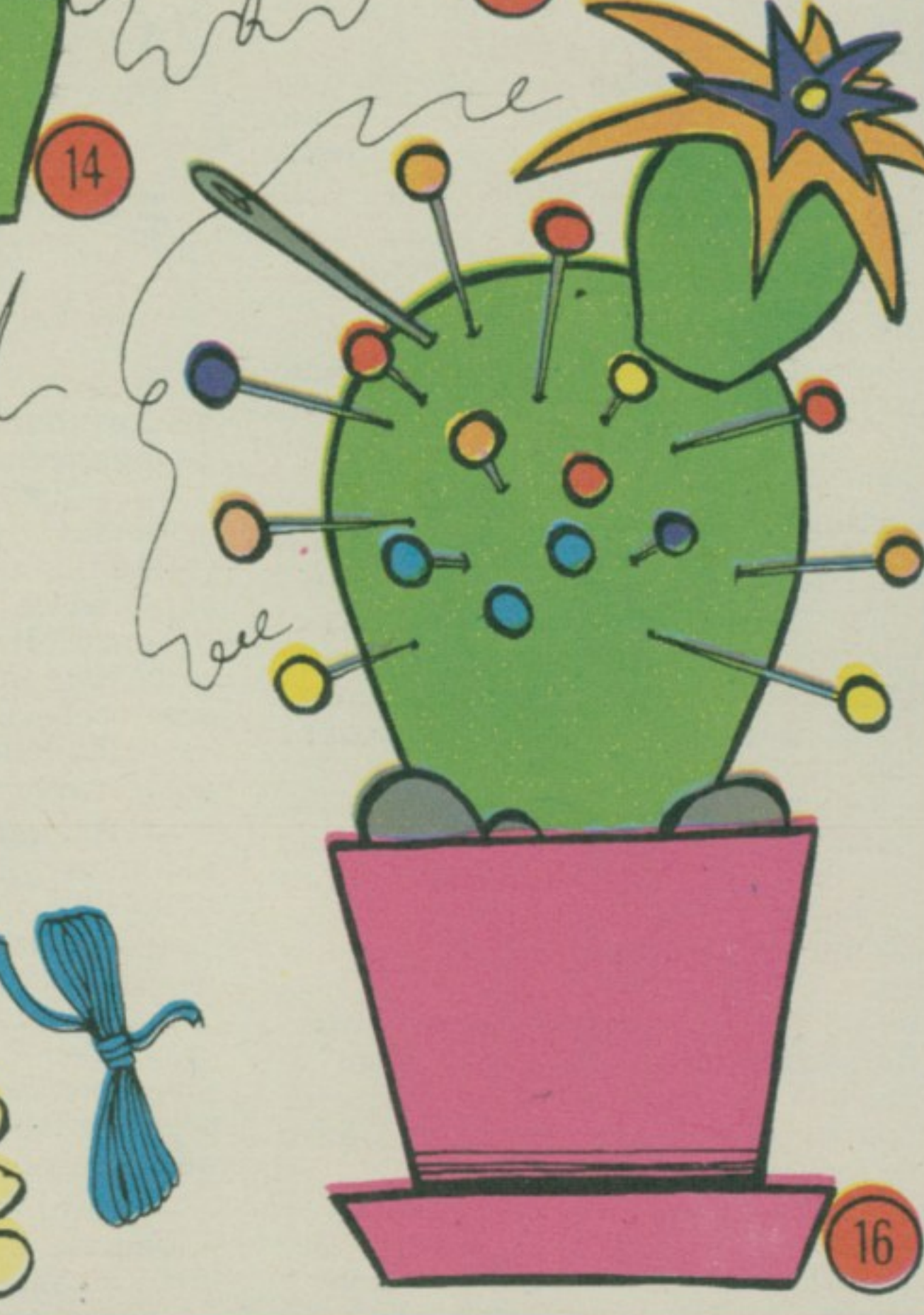
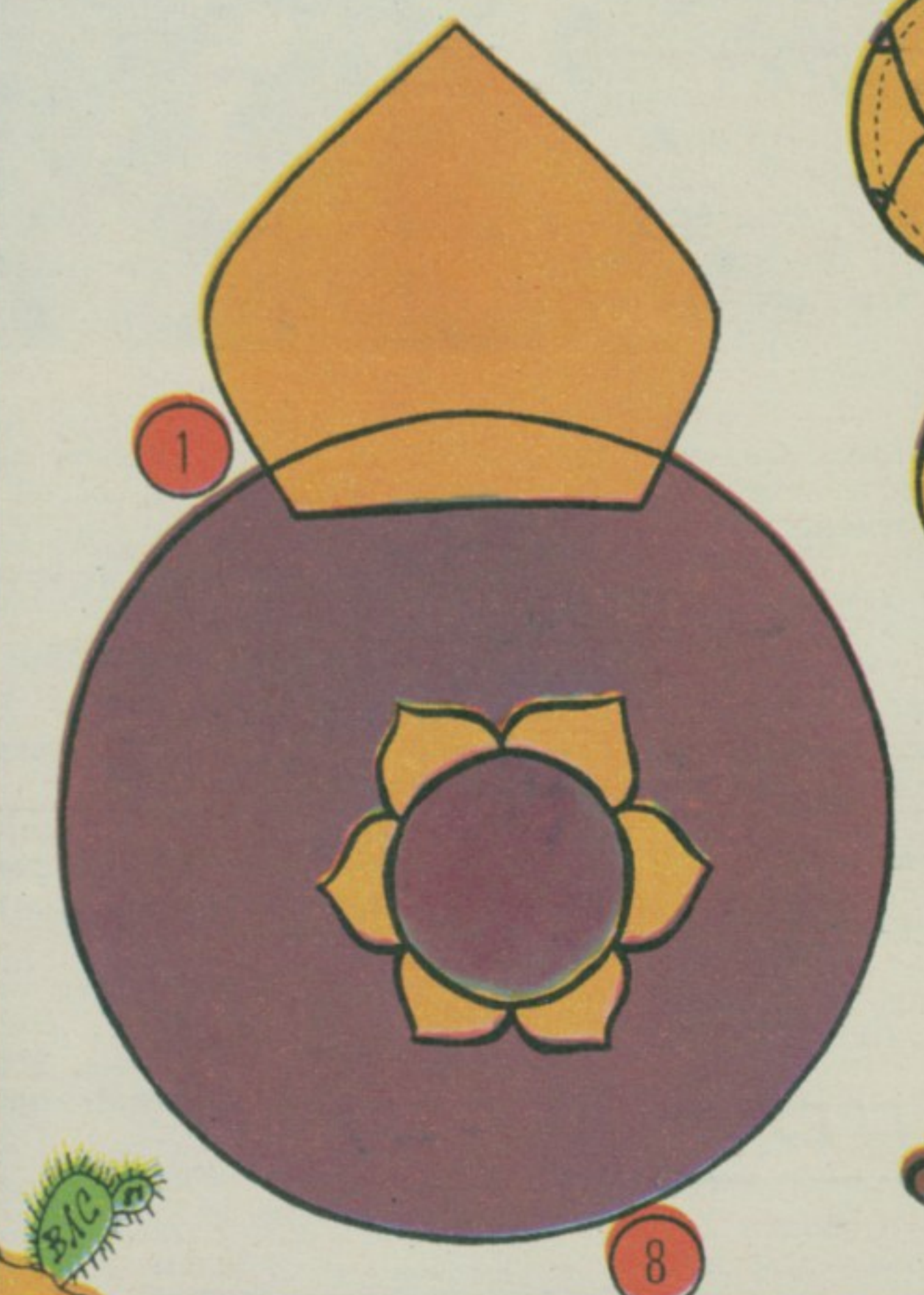
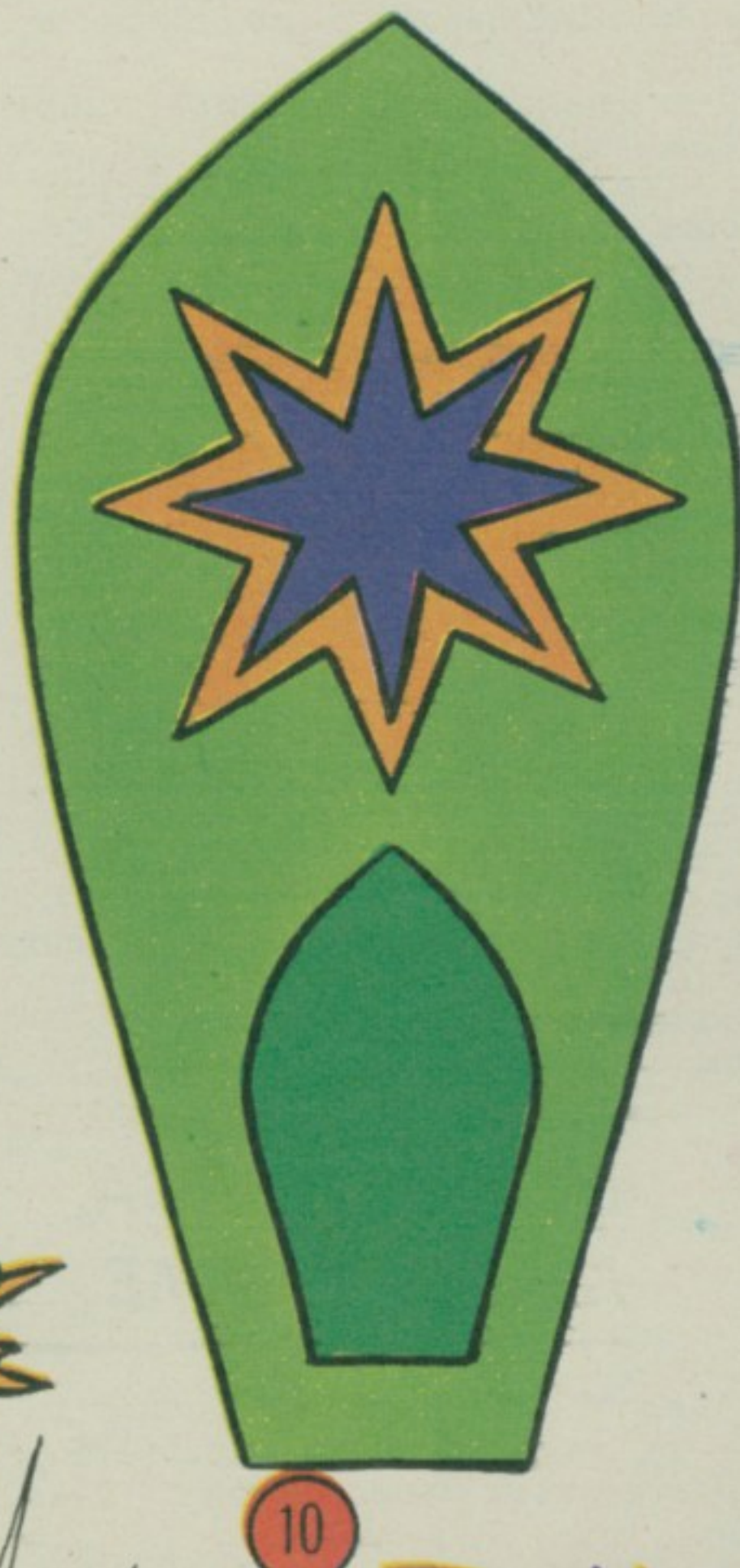
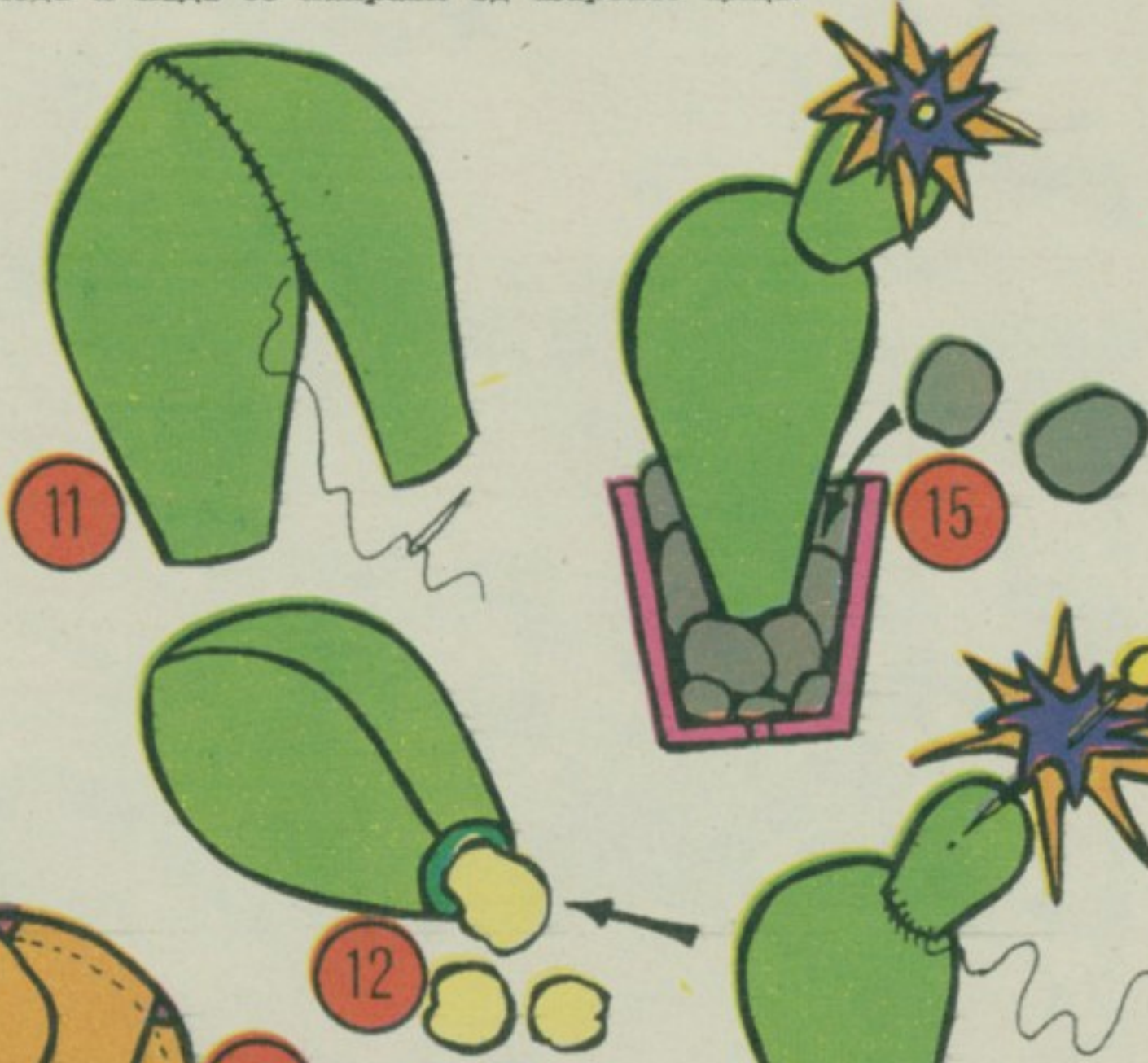
ЈАСТУЧЕ ЗА ИГЛЕ

3 и оне који шију у овом броју имамо једно изненађење: дајемо шеме за два модела јастућића за игле.

Први модел је у облику сунцокрета и предвиђен је да се носи око руке (цртеж 1). Исеците од смеђег (може од било каквог) платна два круга величине као на цртежу 1 и шест латица од чоје (да не би морали да порубљујете и да лепо и чврсто стоји). Поставите латице на лице једног од кругова (цртеж 2) па их пришијте за круг дуж линије означене цртицама. Затим на латице поставите други круг и то тако да му лице буде окренуто према латицама (цртеж 3). Затим и овај круг пришијте за круг са латицама по линији дуж цртица али да један део остане несашивен (цртеж 4). Кроз ту рупу све

то преврните тако да се виде латице (цртеж 5), па се кроз исту рупу убади вата и јастуче које праве кругови (цртеж 6). С једне стране пришије се парче ластича (цртеж 7) да може да се навуче на руку и чврсто стоји на зглавку. Игле се убадају с оне стране где нема ластича (цртеж 8). Јастуче у употреби приказано је на цртежу 9.

Други модел предвиђен је за сто за шивење. Међутим, може да служи и као декорација у витрини. Овај игларник личи на кактус (цртеж 10). Велику лиску обојену светлосзелено треба сећи три пута тако да представља тело кактуса, малу лиску обојену у тамнозелено треба исећи такође три пута и она представља кактусов пелцер. На врху пелцера налази се цвет из два слоја: доњи, већи, дат је у наранџастом, а горњи, мањи, у љубичастом. Сва три дела пелцера и тела кактуса се пришију једно за друго по дужим ивицама (цртеж 11), а на дну дуж најкраће ивице остави се отвор кроз који се и тело и пелцер кактуса испуне ватом (цртеж 12). Затим се и доња ивица зашије (цртеж 13), па се пелцер пришије близу врха кактуса (цртеж 14). Од разнобојне чоје исеку се оба слоја цвета па се шпенадом са украсном глзвцом у боји цвет причврсти на врх пелцера, као што се види на цртежу 14. Затим се узме једна нова, сасвим мала саксија, у њу се постави кактус, па се причврсти помоћу лепих каменчића, облутака, који се могу наћи у реци, мору, или на неком градилишту (цртеж 15). Игле прибадајте на све стране тела кактуса. Готово јастуче — кактус види се на цртежу 16. Јастуче врло лепо изгледа и када се направи од шареног трица.

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

РОЈ ЛЕНОКС

ШТА ЈЕ ТО ЛЈУБАВ?

Седим за командном таблом и мислим на њу. Да будем искрен, одрекао бих се свих оних трооких лепотица са пипцима само за један њен осмех

То може да се догоди и поред свих контрола и видео-апарата. Зато се нисам много зачудио кад су шездесет часова пошто смо кренули у свемир — шездесет земаљских часова — дошли да му јаве:

— Имамо слепог путника, капетане.

Тачније, то је била слепа путница. Нека девојка са Земље. Ко са плава, плаве очи, витка... Што се мене тиче, више ми се допадају оне лепотице са три ока и пипцима што живе на Тароку, близу Алдебарана.

— Колико сам разумела, ви идете до Екулеуса, зар не? — пита девојка.

— Тачно — одговарам.

— Фино — каже она.

— Шта је ту фино?

— То што и ја желим тамо. На једну планету која је на крају сазвежђа Екулеуса.

— Ни говора — буним се ја. — Вратићу вас, иако ћу изгубити шездесет часова до Земље и још толико поново доде. Бачених сто двадесет часова, а ионако сам у шкрипцу с временом.

МАЛО ПЛАЧА, МАЛО ГЛУМЕ

Укључујем микрофон и спремам се да компјутеру за одређивање правца издам наређење да се враћамо.

— Могли бисте се наћи у неприлици — каже девојка.

Ја у неприлици? На ово бих се слатко насмејао само кад бисмо ми, Трели, умели да се смејемо.

— Знате — наставља она — ја сам принцеза.

Просто је невероватно да на то нисам одмах помислио. Принцеза, из једне познате породице, била је нестала два дана раније и све службе безбедности на Земљи биле су покренуте како би јој се ушло у траг.

— Рећи ћу да сте ме ви отели — додаје принцеза.

— Неће вам веровати.

— Хоће, и те како. Ја сам принцеза, док сте ви само капетан свемирског брода. Ако будем плакала и добро глумила, вероваће све што кажем.

— Рецимо да сам вас и отео — кажем ја. — Зашто бих онда био толико луд да вас одмах потом враћам?

Она је уз осмех слегла раменима.

— То не питајте мене. Ипак, потрудите се да смислите неки убедљив разлог пре него што се вратимо на Земљу јер ће вам бити потребан, верујте ми.

Више од претње, погодио ме је осмех. Има нешто у осмеху Земљана што ме очарава. У осмеху жена са Земље посебно. То сам

већ неколико пута имао прилику да приметим.

— Зашто бежите? — питам је.

— Зато што сам заљубљена.

Прелиставам речник. Налазим објашњење за реч љубав: „Велика оданост. Импулс који долази из срца или мозга, а изазван је појавом особе која га је проузроковала. Наклоност. Снажна привлачност према некој особи“.

— Извините — обраћам се девојци. — Љубав је осећање потпуно непознато Трелима...

— Каква штета! — узвикује она.

Правим се да не чујем и настављам:

— Ако се, како стоји у речнику, осећа снажна привлачност према некоме, чему ваше бежање?

— Зато што предмет моје наклоности није на Земљи, ето зашто. Налази се на једној планети на крају сазвежђа Екулеус.

— А, тако...

Интензивно размишљам. Она ме посматра и више се не смешка. Нема више ни оно отмено држање, одстојање.

— Не враћај се на Земљу. Држи првобитни правац — наређујем компјутеру и добијам одговор да је команда примљена.

— Дивни сте — радује се принцеза и прислања усне на мој образ. Није ми било непријатно.

— Ово не значи да вас водим на планету на коју желите да одете — упозоравам је. — Не мора да значи.

— Наравно, капетане — одговара она и очи јој се сијају.

ЊЕГОВ ГРЕХ

У броду има једна слободна кабина. Мало је у неред, али њој не смета. Ја остајем на свом ме-

сту, гледам у мрачни простор напољу и питам се шта осећаш кад си потпуно одан другој особи.

Нешто касније, ето ње опет. Седим поред мене, прича ми и осмехује се.

— Како се зове та планета? — питам је.

— Антар. Знате ли је?

— Јадно и пусто место. Мртва планета. Откуд он тамо?

— Протеран је. — Гледа напоље и трепће. У очима јој је нека течност која јој у браздама клизи низ образе.

— Због чега протеран? Је ли учинио неки грех?

— Грех је што воли мене. Због тога је осуђен да цео живот проведе на Антару.

Климам главом. Схватам све што ми говори.

— Сада и ви желите тамо, да заједно проведете живот?

— Да — одговара она једноставно.
— Али, то је пусто и тужно место.

— Није ми важно где живим, само да сам с њим. Разумете ли?
— Не.

— Значи, тачно је: љубав је осећање које ви Трели не познајете. Баш је то тужно.

— Мени се чини да сте ви тужни. Он пати због своје љубави, а ви због његове.

Девојка одмахује главом.

— Не, капетане — каже тихо.

Осећам се чудно расположен у друштву ове девојке плавих очију и меке плаве косе. Лепо је бити поред ње и разговарати.

Прича ми о себи и то ми помаже да створим једну слику. Живот јој је био испланиран још од детињства. Чували су је и пазили и давали што год би пожелела... Све сем онога што јој је стварно било потребно — слобода да живи свој живот. Она је прекршила правила по којима треба да живи једна принцеза са Земље: заљубила се у једног младића и открили су их.

БИЛО БИ ЛЕПО...

Сазвежђе Екулеус се све више приближава, а ја још нисам одлучио куд ћу с принцем.

Пролазимо поред планете Антар. Изгледа велика, гледана кроз прозор брода.

— Шта је ово? — пита принцеза.

Правим се да је нисам чуо, али јој мој помоћник, нека будала Квин, одговара да је то Антар. — Антар? — каже она и гледа у мене.

— Да.

— Веома смо му близу.

— Да.

Сада она моли, захтева, преклиње, а течност из очију капље по командној табли... Што је много, много је. Наређујем да је закључају у њену кабину.

Планета Антар се смањује док се удаљавамо. Гледам је и мислим нешто друго. Размишљај како бих могао девојку да поведем у још удаљеније просторе. Лепо би било стално је гледати и слушати њен глас. Али, немогуће је.

— Спремни за спуштање на Антар — издајем наређење.

СВЕ У ЗЕЛЕНИЛУ

Налазимо се на тлу. Једна група полази да нађе младића. Нашли су га. Он је полунаг, преплануо, неверљив. Буни се:

шрафко *****

— Куда ме водите?

— У један нови свет — љубазно му одговарам.

— Зашто?

— Има један свет сав у зеленилу — објашњавам. — Тле је плодно. Тамо ћете моћи лепо да живите.

— Ја хоћу да останем на Антару.

— Зашто, он је пуст и мртав.

— Тачно, али неко... неко зна да сам ту и можда ће једног дана доћи да ме тражи...

— Једна принцеза? — питам га.

— Откуд знате?

Нећу да му кажем. Водим га у тај нови свет, потпуно непознат, где још људска нога није крочила.

Кад смо стигли, кажем му да изађе из брода.

Под ногама је трава. Дрвеће се подиже под тежином плодова. Река тече брза и бистра. Док се удаљавамо остављајући га самог, младић нас проклиње. Иза нас остаје његов глас.

Одлазим у принцезину кабину. Она ме стреља погледом.

— Много ћете ми недостајати — кажем јој. — Не знам шта је љубав, али осећам да ћете ми недостајати.

— Шта смерате?

— Да вас избацим из брода.

— Где?

— Овде.

— Па, овде је веома лепо...

Капетане, ви сте ми рекли да је планета мртва...

— Ово није Антар.

Срећа и осмех одмах нестају с њеног лица.

— Нећу да изиђем.

— Земљани би вас пронашли на Антару — кажем јој. — Претпоставиће да сте пошли да се придружите својој љубави. А овде вас нико неће тражити. Ово је нови свет у којем ћете вас двоје бити сами.

Поново срећа. Гледа ме топло и са захвалношћу. Опет њене усне на мом образу.

— Можда Трели не знају за љубав, али ви знате — каже. — Зар не схватате? И ово је љубав.

Гледам је како излази из брода и трчи ка младићу. Стоје тако једно наспрам другог, и гледају се. И не примећују да ми одлазимо.

Седим за командном таблом и мислим на њу. Да будем искрен, одрекао бих се свих оних тројких лепотица са пипцима за само један њен осмех.

Ми не унемо да плачемо и да се смејемо и не разумемо значење љубави. Срећни смо.

Заборавих да вам кажем имена протагониста. Иако је од тада прошло много времена, још се сећам: она се звала Ева, а он Адам.

укрштене речи

РАТНИК И ПИСАЦ

Ових дана навршило се осамдесет година од смрти црногорског јунака, војсковође, војводе и писца. У његовом случају најзанимљивије је свакако да је тек у педесетој години научио да чита и пише. Његово име треба уписати испод броја 3, а наслове два дела испод бројева 1 и 2.

АУТОР ВЕ ТАК	1	ОСТРВО НА ЈАД- РАНУ	ДРУГО	СИТАР- СКИ ПО- САО	МРАК, ТАМА	ПЕЧИ- ТИШТЕ У ПИРИ- НЕЈИ- МА	СНАБ- ДЈЕВА- ТИ СЕ	ЈЕДАН КОН- ТИ- НЕНТ	ЗНАК ЗА КЕТИ- ВАН
ДАТО ОДБЕ- РЕ- ЊЕ									
НОВО- САДСКА ПОП ГРУ- ПА Ж									ЗАЈЕД- НО СА 2
2			АРНЕРИ НЕДА			СВЕТА (СТРЧ.)			
ПЛАКАР- СКА			ПОКАЗНА ЗАМЕНИ- ЧА			МЕТАР			
ЗНАК ЗА ЈОЖ		ГРАДСКО ПРЕВОЗ- НО СРЕД- СТВО							
ГРЧКИ БОГ ЉУБА- ВИ					ПЛАНИН- СКИ ПА- СИБ У ЕВРО- ПИ	3		ЗНАК ЗА ИТАЛИЈУ	
ГРЧКО СПО- ВО			ИМЕ ПЕВА- ЧИЦЕ ША- РИК						
ИВАНА БР- ЛИК			ПОЛ- ТАН						
28. СПО- ВО РИ- РИЛИ- ЋЕ		ЗАРАЗ- НА БО- ЛЕСТ, ГРИБА	ГЛУМИ- ЋА ХЕЛ- БЕРН РОМАН П. КАПОРА					БОР	
РЕКА У СИ- БИРУ				СОВЈЕТ- СКИ РЕ- ЖИСЕР НИКО- ЛАЈ			АУТО- ОЗНАКА САРА- ЈЕ- ВА		
САМО, ИСКЉУ- ЧИВО							ТИПНА ЗАМЕНИ- ЧА		
БАНА У БЕЛ- ГИЈИ				ПОТУ- ПАРА- ЗИТСКА БИЉКА 100m ²			ЗНАК ЗА ЕВРОПУ		
"ТРЕ- МО- ПО"			ДЖЕИ- НА, ГРИ- СТОЈ- БА		УКРАС- НИ КВЕТ ПОСРЕД- НИК				
ЖАРАЧ							ГРАНА- ТО ДР- ВО ИЛИ ШИБ	СТАРО- ЈЕВРЕЈ- СКИ КРАЉ	
ЗНАК ЗА АМПЕР		РОКИН- ЉАЈ ЗА ВРЕ- МЕ СТА ВАЊА		САНИТЕТ- СКИ ПА- ТЕРИЈАЛ ДОБРО ПЕЧЕН					"TRANS CANADA AIRLI- NES"
ОТВО- РЕНОСТ									
МЕСТО У ХР- ВАТ- СКОЈ									
ЗАЈЕД- НО СА 1								ПРВО СЛОВО АЗ- БУКЕ	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

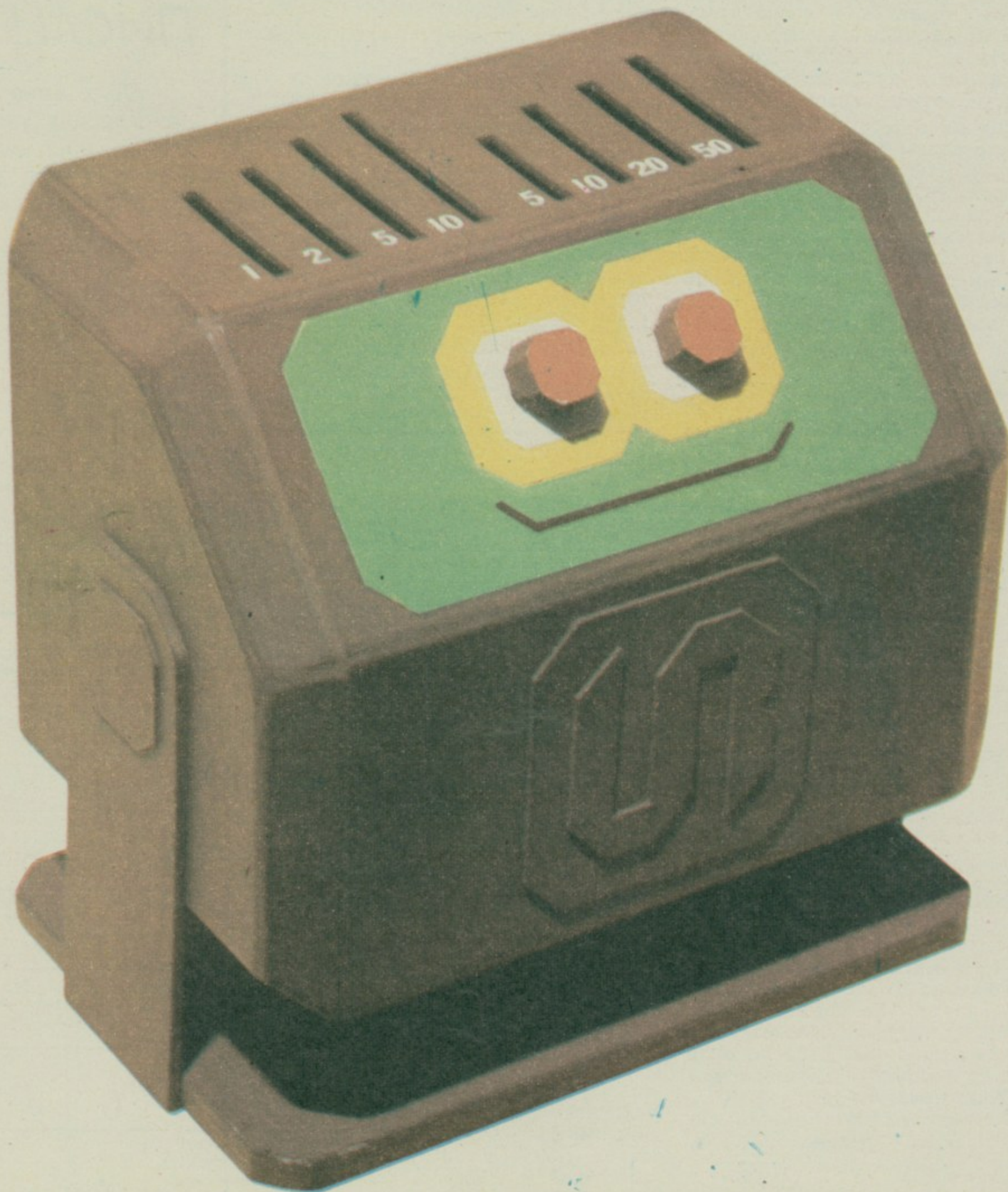
ВОДОРАВНО: Т, МЕЗОСФЕРА, аваз, Илин, ТРОПОСФЕРА, Ј, Антарес, раздор, ндо, На, Сај, Н, дифтонг, ар, еонијс, Патерсон, п, Олафсон, осе, еф, аш, затвореник, "З", атар, во, мошта, Асад, Лопе, л, а, карантин, он, Леукип, ЕГЗОСФЕРА.

ТРАЖИ СЕ ЈЕДНА, А ИМАМО ШЕСТ

Позивамо све штедише, читаоце и пријатеље, да учествују у ИЗБОРУ НОВЕ ШТЕДНЕ КАСИЦЕ ИНВЕСТБАНКЕ!

„Робот треће генерације“
има изражену функционалност
и више прореза различите величине. Лице робота је
за улагање металног новца. Лице робота је
дато налепницом, тако да се може
променом налепнице добити други лик.

Задатак

У шест узастопних бројева представимо вам шест модела касица, да бисте их све упознали, имали времена да размислите, посаветујете се са пријатељима и одаберете онај модел, који вам се буде највише допадао.

Начин избора

У седмом броју поновићемо ликове свих модела касица, са гласачким листићем, на коме ћете заокружити број-шифру оне касице, за коју дајете свој глас. Гласачке листиће ћете предавати искључиво на шалтеру Инвестбанке у вашем месту становања, и зато ћемо у неколико наврата објавити адресе шалтерских места Инвестбанке.

Они наши пријатељи који живе у местима где не постоји Инвестбанка, треба да своје гласачке листиће прикупе у школи, најбоље у сарадњи са наставником ликовног васпитања, и да их писмом пошаљу на адресу: Инвестбанка — пропаганда, 11000 Београд, Кнез Михаила 14—16.

ТУЗЛА,

Рударска 61, Скојевска 18, Титова 96, Слатина модна кућа „Центро-текстил“, Грачаница, Зворник, Теслић, Градачац, Ошак, Котор Варош, Бановићи, Сребреница, Братунац, Лукавац, Теочак, Јелах, Забрђе, Врбањци, Трамошница, Прибинић, Пелагићево, Масловаре, Поточари, Сапна, Пилица, Растовица

Изненађење за гласаче

Одлучили смо се да све гласаче за уложен труд, а у знак пријатељства изненадимо малим поклоном... који ће им бити уручен приликом предаје гласачких листића. Нашим пријатељима који буду гласали поштом, поклоне ћемо такође предавати поштом.

Предлог за све читаоце

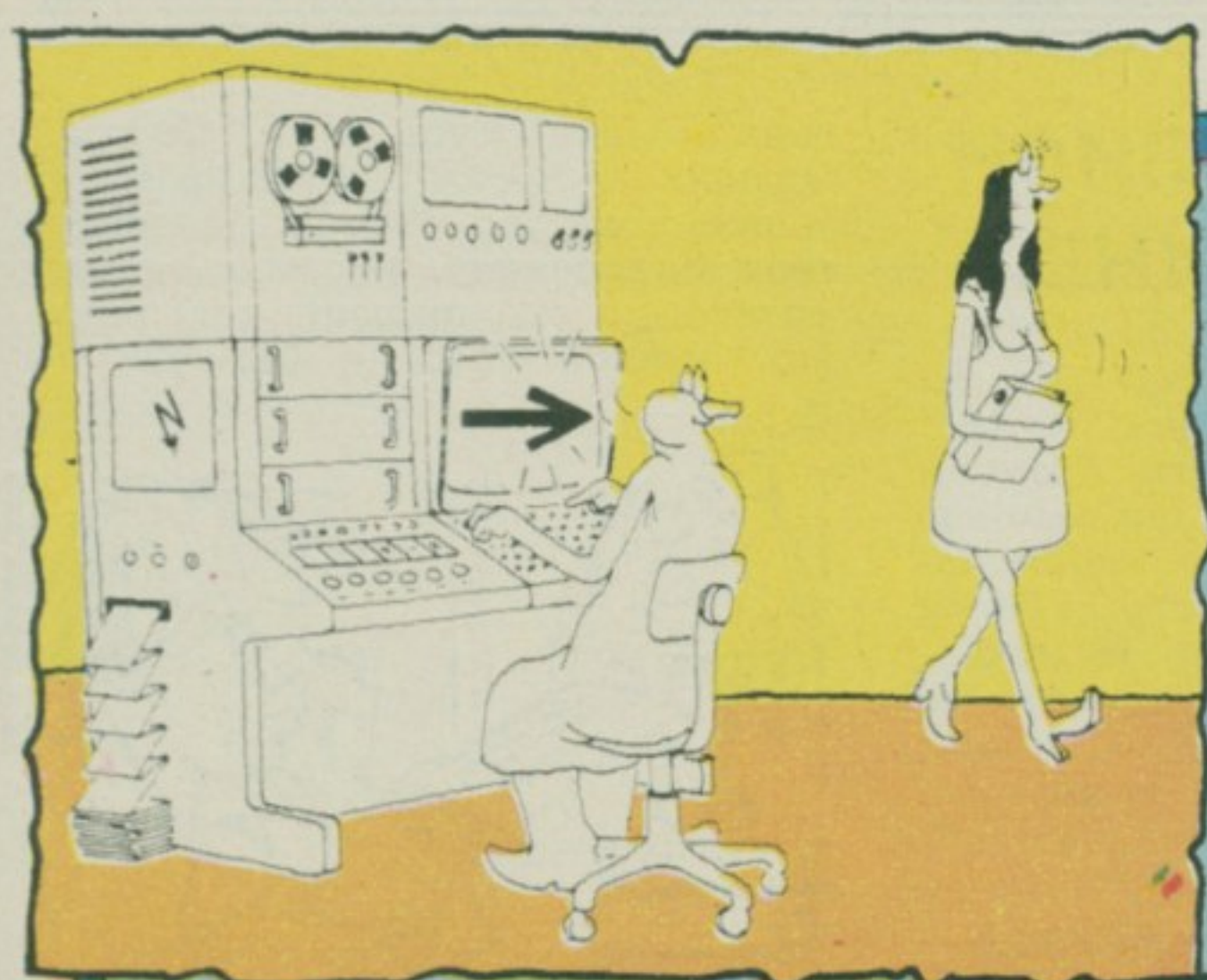
Све читаоце сматрамо својим пријатељима и сарадницима, па их позивамо да отворе своје штедне књижице, наравно уколико то још нису учинили. Иначе, да поновимо за штедише почетнике: штедне књижице се лако и б е с п л а т н о отварају на нашим шалтерима, а потребан је и почетни штедни улог, који не може да буде мањи од 10 динара. Штедне књижице се могу отворити и за колективну-разредну штедњу, али тада бригу о таквим штедним књижицама треба да води неко од наставника. Колективне штедне књижице првенствено препоручујемо пријатељима, који живе у местима где не постоји Инвестбанка. Коначно, о изабраном моделу нове штедне касице известићемо Вас накнадно, а у току године кад будемо произвели прву серију нове касице, многи од вас ће их добити. Засад је важно да штедите и сарађујете са нама.

ЧАЧАК,

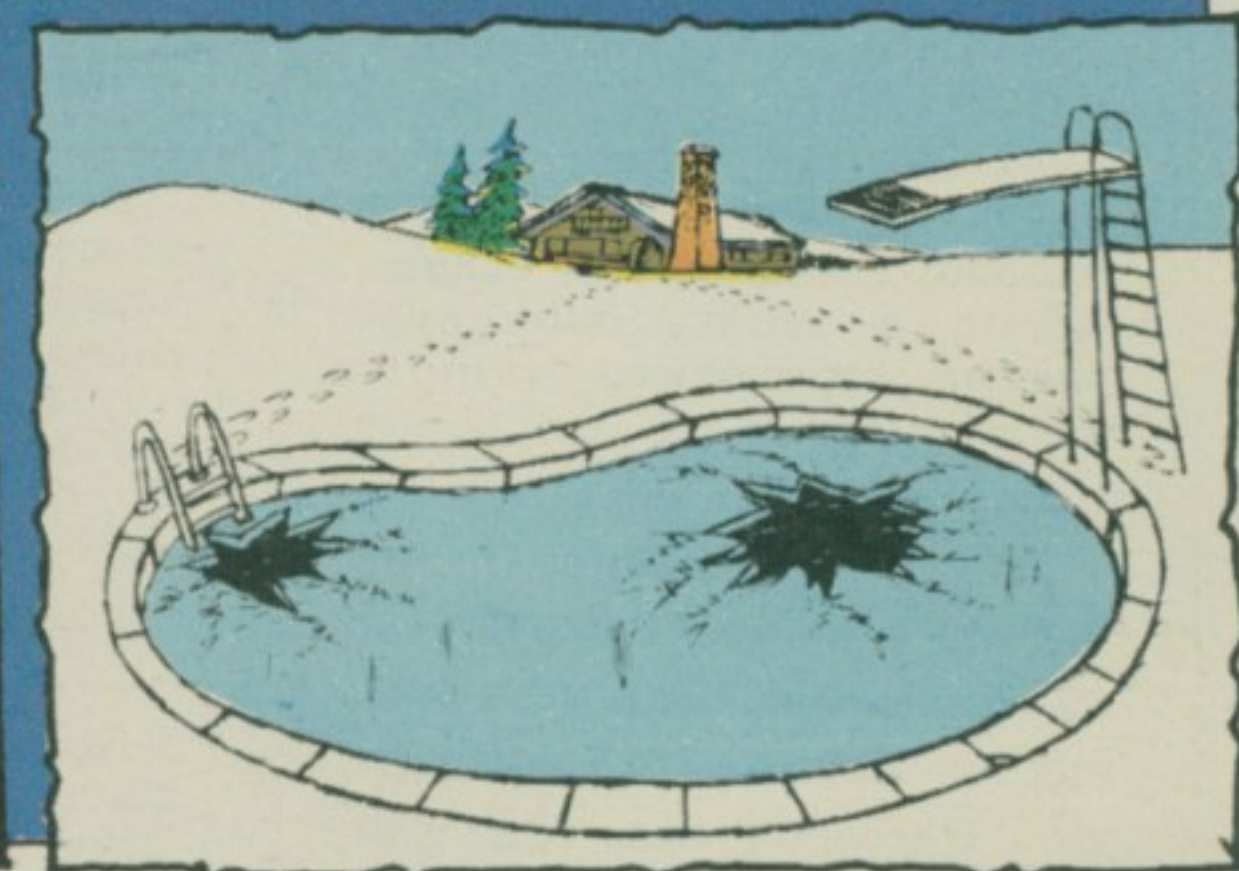
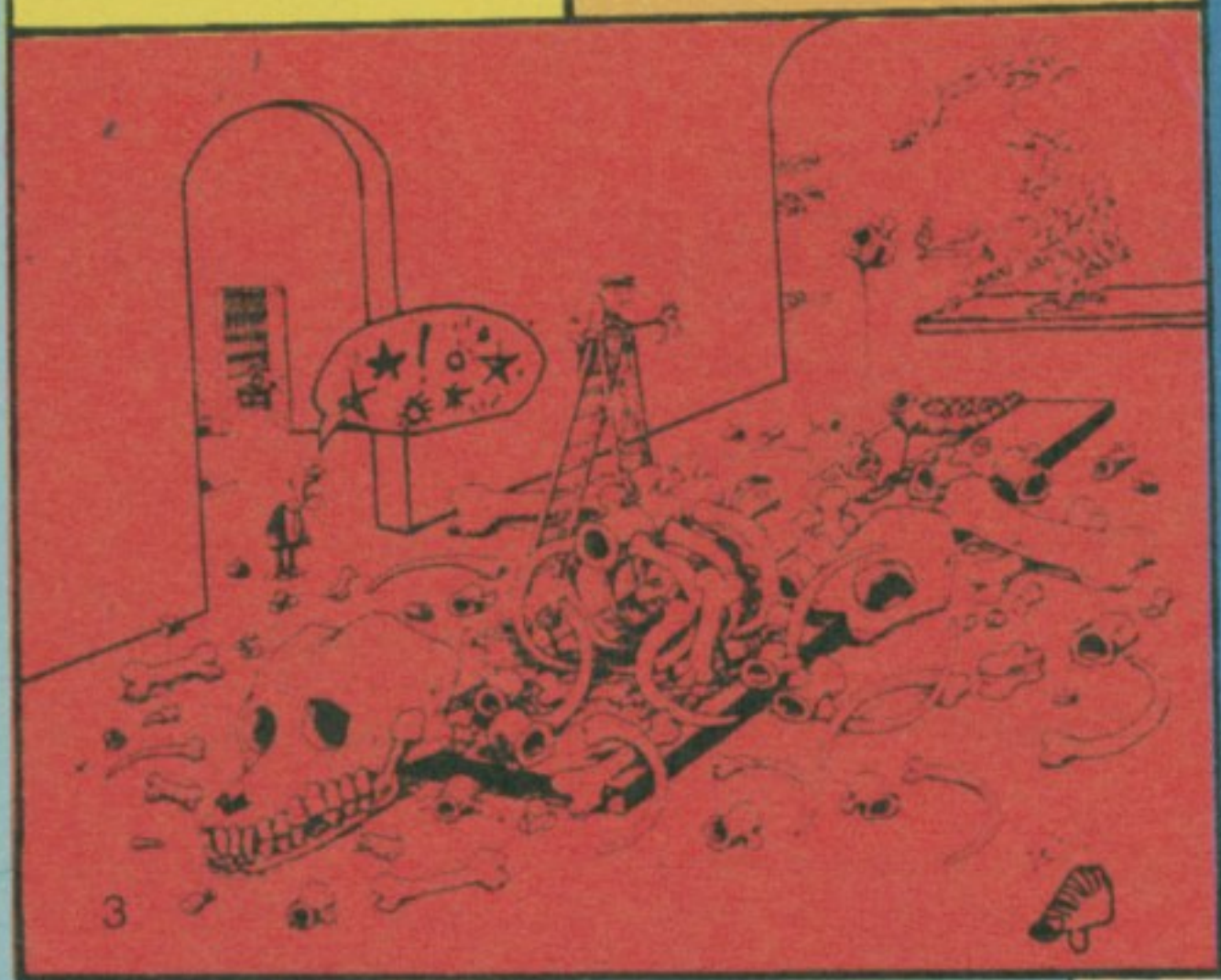
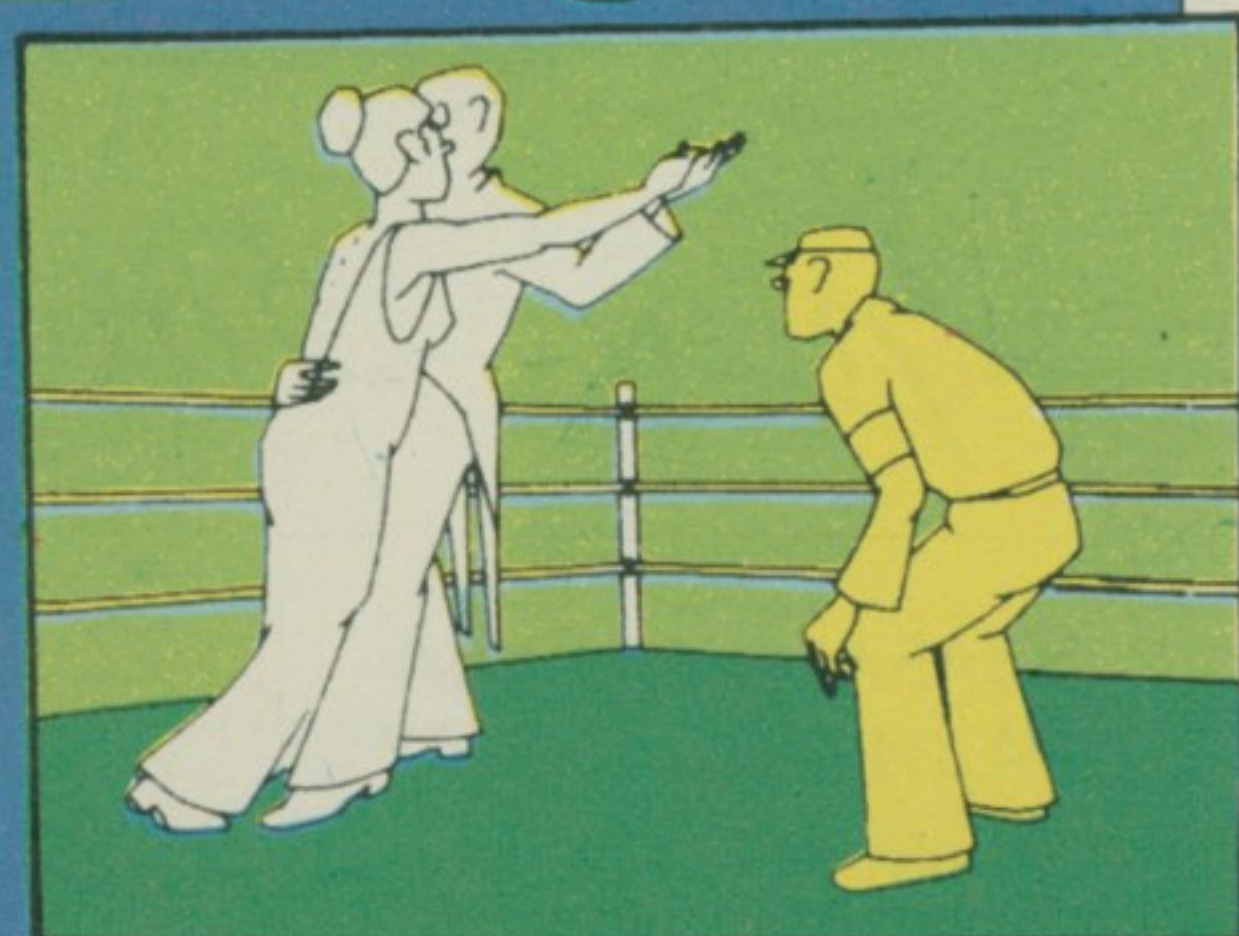
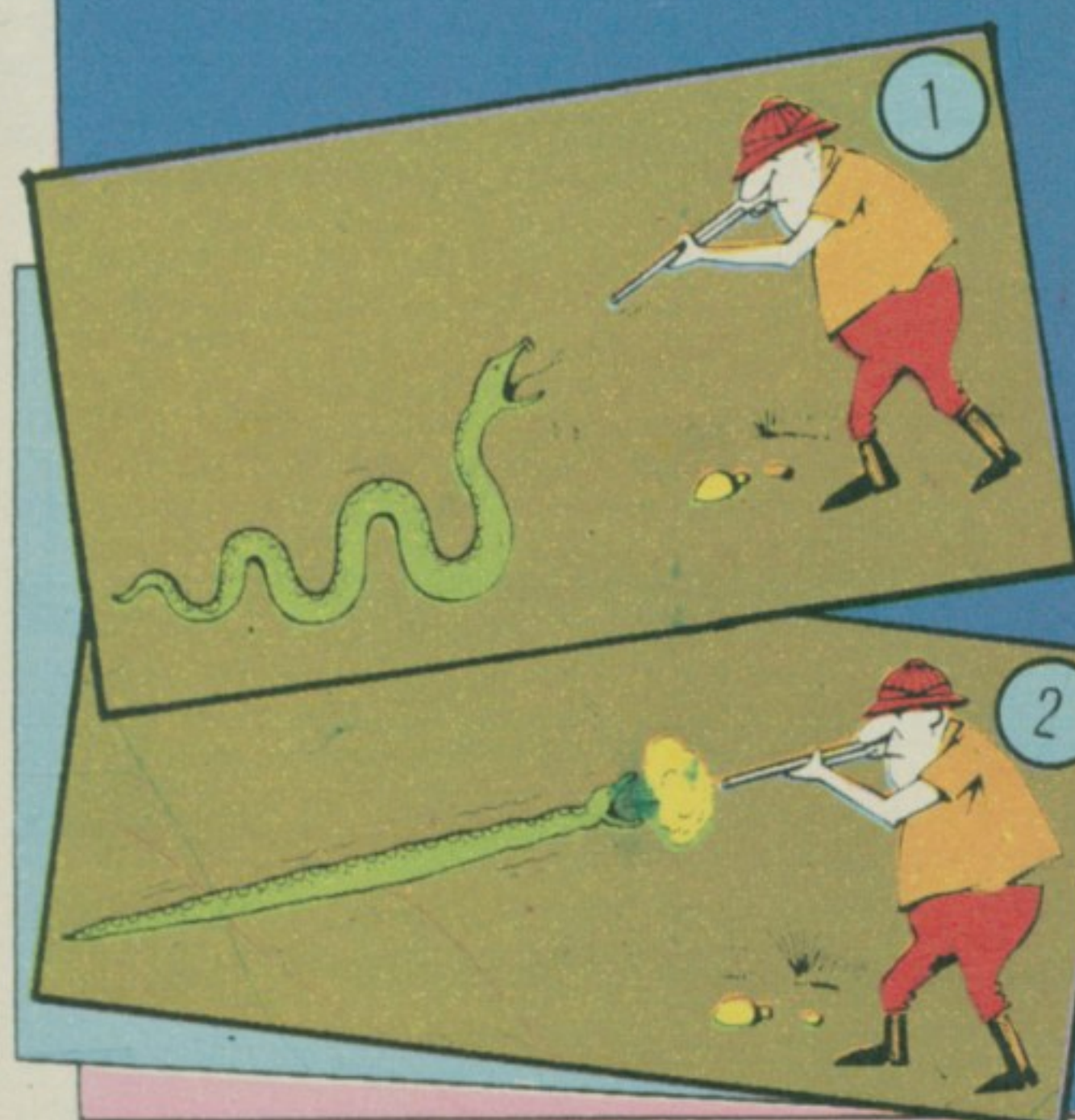
М. Тита 14 и Кужељева 20,

НИШ,

С. Пауновића 39, Меровина, Тешица,

ХУМОР
БЕЗ
РЕЧИ

PEZ®

HP Kolinska
Kolinska

ДРАГИ РЕЗ ПРИЈАТЕЉУ
Нове фигурице — РЕЗ КАМИОНЕ, појражиће у вашој најближој про-
давници.
Играјте се РЕЗ КАМИОНИМА, сладиће се РЕЗ БОМБОНИМА!

ПОШТА
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

»ЗАБАВНИК« НА РАДИО-БЕОГРАДУ

Сваког петка, на Другом програму Радио-Београда, у 19.30 часова, у емисији „Пионирски радио-журнал“ („ПИРАЖ“), наш новинар Иван Лончар говори о „Политикином забавнику“: о његовој прошлости и садашњости, о занимљивим рубрикама, стриповима, акцијама, плановима.

Ако вас било шта занима о листу и редакцији, ако желите да предложите занимљиве теме, акције и рубрике — пишите „Малој пошти“. Одговоримо вам или на овом простору или петком увече на Радио-Београду. Јер је сваки петак — изузе так!

НИКАД НИЈЕ КАСНО

У једном од твојих бројева прочитала сам писмо дечака из Цареве Ђуприје које ме је веома потресло. Желела бих да му некако помогнем без обзира што је школска година већ одавно почела и зато вас молим да објавите његову адресу. Моје писмо не морате да објављујете.

Катарина Римић,
Иво Лола Рибар 1
Аранђеловац

Дечак из Цареве Ђуприје није потписао своје писмо тако да не знамо ни како се зове ни његову адресу. Управо због тога и објављујемо твоје писмо у нади да ће га прочитати и да ће ти се јавити.

ШТА ЈЕ АМСТЕРДАМ?

Молим те да ми тачно кажеш шта је то Амстердам?

Саша Панић,
Лазарево

Амстердам је велико пристаниште и најважнији привредни центар Холандије. Он је уједно и највећи град ове земље. Лежи на обалама реке Амстела и Зојдерског језера и у њему живи преко милион становника. Основан је у

13. веку а статус града добио је 1300. године. Током 14. и 15. века развио се у велики трговачки центар. Познат је по индустрији глачања дијаманата, хемијској индустрији, машиноградњи и бродоградњи.

ШЕСТОМЕСЕЧЈЕ

Већ сам те једном молио да ми одговориш на питање колико у нашој земљи има факултета, односно да ли је тачно да их има око 400? Уједно бих те молио да ми објасниш речи семестар и факултет.

Станислав Стојановић
Железник

По подацима „Статистичког календара Југославије“ за 1980. годину у нашој земљи постоји 218 високошколских установа.

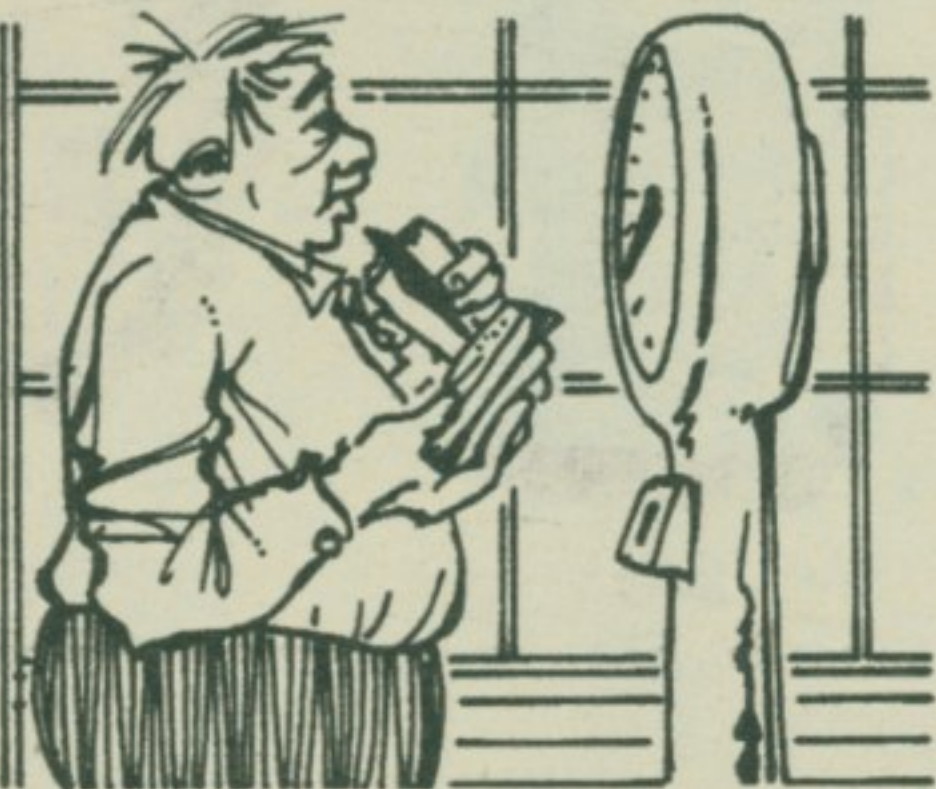
Реч семестар (од латинског sex-шест, mensis-месец, semestris) упо требљава се у значењу пола године, полугође, шестомесечје. И реч факултет је латинског порекла (facultas — способност), и поред тога што означава природну способност, значи и — одељење универзитета. У медицинској терминологији користи се за означавање силе која ствара процес у живом телу.

КИЛОГРАМ НА ДАН

Молим те да ми одговориш да ли је тачно да човек за десет дана може да отежа десет килограма под условом да узима одређену храну? Ако можеш, молим те да објавиш које би то намирнице биле.

Читалац из Пријепоља

Уколико у твом организму нису настали неки поремећаји, никаквом „специјалном“ храном нећеш моћи да добијеш по килограм дневно. А и шта ће ти то?

ВИСИНА ЗАВИСИ ОД ДУЖИНЕ

У броју 1496 прочитао сам да авион »General Dynamics F 111« произведен у САД лети брзином од 2415 км на час. Молио бих вас да ми кажете који је авион заправо најбржи на свету. Где се производи и колика му је максимална брзина. Надам се да ми нећеш замерити ако ти поставим још једно питање: која је највиша дозвољена висина за путничке авионе?

Љубиша Стефановић,
Бор

Према подацима у страним војним публикацијама, за сада се сматра да је најбржи у свету амерички авион „СР-71“ намењен стратегијским извиђањима. Може да лети брзином од 1000 м у секунди.

Што се тиче крајње горње границе летења за путничке авионе, њу одређује свака земља за себе. Ова граница је условљена и ограничена квалитетом кабине, односно способношћу авиона да створи оптималне услове путницима, сличне оним на земљи или бар онакве какви владају на надморској висини од 1400—1600 метара. Да ли ће авион користити максимално дозвољену висину зависи од дужине и брзине лета. Оптималне висине за путничке авионе су између 8 и 11 хиљада метара. Високи летови а то значи они на 11 и 12 хиљада метара, користе се углавном на прекоокеанским линијама: на малим одстојањима авиони немају времена да постигну ту висину.

ГОРИЛЕ СУ НЕСТАЛЕ!

Већ дужи се интересујем за књиге које су сигурно у продаји а не знам како да дођем до њих јер се налазе на привременом раду у иностранству. Можеш ли ти да ми помогнеш? Књига коју бих прво желео да купим је „Гориле“.

Велимир Боровшанин,
Herman-Löns-Str. 37
5630 Remscheid
Deutschland

Како смо сазнали, „Гориле“ су распродате али ће издање вероватно ускоро бити поновљено. Зато је најбоље да се обратиш Извозно-увозном одељењу „Просвете“, Теразије 16, Београд које ће ти послати каталог и обавестити те кад ће се књига коју желиш поново наћи у продаји. Од њих ћеш добити и информацију о начину плаћања.

ТЕЛЕФОНИРАЈ »ОПТИЦИ«!

Много ме интересује оптика, па сам због тога набавио микроскоп у дијеловима. Сада ми недостаје можда најважнији дио, тј. окулар. Молим те да ми одговориш где бих могао да га купим као и по којој цијени?

Бранко
Мостар

Пошто ниси навео никакве податке о микроскопу који имаш, једино што можемо је да те упутимо на праву адресу а то је „Оп-

тика“, Цара Душана 8, Београд. Од њих ћеш сазнати да ли имају онакав окулар какав одговара твом микроскопу. Уколико те буде мрзело да им пишеш, телефонирај. Њихов број је 011—628-670.

ПЕРОМ ДО ПАРА

Пишем песме и прозу и велики сам љубитељ књижевности коју немавам и да студирам. Имам велики број још ненаписаних романа. Писањем бих иначе хтео професионално да се бавим само не знам како то иде. Интересује ме и како да се учланам у Удружење књижевника Србије, па да с његовим члановима размењујем мишљења и искуства. Да ли у нашој земљи има професионалних писаца и да ли је то уопште могуће? Какви су њихови материјални услови за тако нешто?

Срђан
Крчедин

Да би неко постао члан Удружења књижевника није довољна само његова жеља. Још мање су довољни ненаписани романи. Према томе, Срђане, предложимо ти да се стрпиш а да писање молбе за учлањење у Удружење одложиш за коју годину. У међувремену, покушај да те ненаписане романи — напишеш. Уколико неко издавачко предузеће прихвати да их објави, имаћеш шта да напишеш у молби Удружењу која поред биографских треба да садржи и библиографске податке.

Није нам баш сасвим јасно шта подразумеваш под професионалним писањем, па нам је зато тешко да одговоримо. Ако си тиме мислио на људе који се искључиво баве писањем, то јест нису у сталном радном односу, њих наравно има. Примања им нису иста: неко пером зарађује више, неко мање. Зависи од уложеног рада, односно писања. Правила нема.

СПЕЦИЈАЛИСТИ ЗА ПТИЦЕ

Желео бих да сазнам адресу Орнитолошког института у Загребу а интересује ме и да ли, осим овог, постоје и неки други? У вези с тим желео бих да ми одговорите да ли код нас постоји средња школа или орнитолошки факултет и где?

Антун Жуљевић
Сомбор

При Институту за биологију Свеучилишта у Загребу налази се и одељење за проучавање птица. Његова адреса је Илирски трг 9, други спрат. Слична институција постоји још само у Београду у оквиру Института за биолошка истраживања „Синиша Станковић“: то је одељење за таксономију и биогеографију. Институт се налази у Улици 29. новембра 142. Одговор на твоје друго питање био би да у нашој земљи не по-

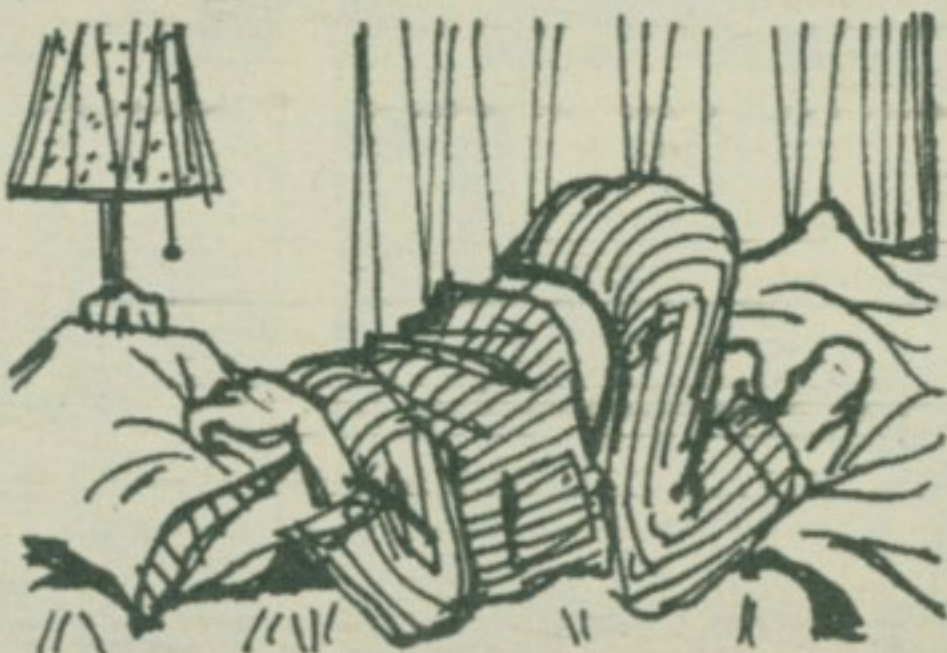
стоји ни средња ни висока школа на којој би се изучавала орнитологија. Овом научном дисциплином професионално могу да се баве сви они који дипломирају биологију на било којем факултету у земљи.

СПАВАЈ КАКО ХОЋЕШ!

Редовно сам учествовао у лично живој дискусији о томе у којем се положају најбоље спава. Мишљења су била различита. Једни су тврдили да је за добар сан неопходно лежати на леђима док су други били уверени да се најбоље спава — потрбушке. Наравно, копла се нису ломила само око ова два мишљења: било је и оних који су чврсто веровали да најбоље спава ако се легне на леви бок што су доводили у неку везу са срцем. Зато те, као давнашњи читалац, молим да ми кажеш у којем положају се најбоље спава?

Мирослав Станковић,
Београд

Спавање је природни и најбољи начин за обнову физиолошких и психичких функција. Потреба за спавањем зависи од различитих

околности, посебно животног доба. Са старењем организма дужина дневног спавања опада да би се усталила на просечно шест до седам часова дневно.

За здравог човека нема положаја у спавању који би могао да се препоручи као најбољи. Свако узима онај положај који ће му омогућити да најлакше и најбрже утоне у сан. Да би се заспало, потребна су најмање два услова: субјективно осећање потребе за одмором и спавањем с једне, и психофизичка опуштеност с друге стране.

У току спавања долази до аутоматског и рефлексног померања или промене положаја тела. Нека посматрања показала су да човек у току ноћног спавања промени положај 40 до 70 пута како би се свим органима и организму у це-

лини омогућио што бољи одмор и опоравак.

Питање најбољег положаја за спавање поставља се само у случајевима болести или повреда. У медицини је познат низ обољења која доводе до такозваних принудних положаја у спавању као што је случај код оболелих од срца, плућа, органа за варење, или оних који су претрпели повреде коштаног-зглобног система, итд.

МОДЕЛ »МАБУКИ«

Јављам ти се први пут с молбом да ми одговориш где могу да набавим мале електро motore који су ми неопходни у моделарству?

Саша Милутиновић,
М. колонија 293
Рудовци

Центар за ваздухопловно моделарство, Тимочка 18, Београд располаже моделом „мабуки“ који кошта 135 нових динара. Мотор можеш да наручиш попузећем.

МЕЂУРЕПУБЛИЧКА ХОКЕЈАШКА ЛИГА

Као ваш стални читалац мислим да и ја имам неко право да питам нешто. А то и чиним, већ седми пут. Интересује ме које се екипе такмиче у источној групи међурепубличке лиге?

Ненад Арсић,
Булевар октобарске
револуције 3/56
Крагујевац

Ове године у источној групи такмичиће се екипе хокејашких клубова „Вардар“ и „Скопље“ из Скопља, „Босна“ из Сарајева и „Спартак“ из Суботице.

ЗА ЉУБИТЕЉЕ ФИЗИКЕ

Молио бих те да ми одговориш да ли у нашој земљи постоји лист специјализован за објављивање чланака из области математике и физике? Ако постоји, молим те да објавиш његову адресу.

Тодор Ђуричин,
Кијинда

Друштво математичара, физичара и астронома СР Србије, Кнеза Милоша 7, Београд, поред осталих публикација издаје и листове „Млади физичар“ и „Математички лист“. Први је намењен ученицима 7. и 8. разреда осмогодишње школе и онима из прве фазе усмереног образовања, а други ученицима од 4. до 8. разреда осмогодишње школе. „Млади физичар“ излази четири пута годишње и претплата за годину дана износи 66 динара. Годишња претплата за шест бројева „Математичког листа“ је 66 динара. Жиро-рачун Друштва математичара, физичара и астронома је: 60806-678-10766.

БРУШЕЊЕ КОЖЕ

Молим те да ми кажеш где се у Југославији може извршити брушење коже на лицу?

К. Ј.
Теслић

Обрати се Кожној клиници у Сарајеву.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изишао је 28. фебруара 1939. године.

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Вукоје Булатовић

Главни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Владимир Горбунов

Издавачки савет:

Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзат Худаверди.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Владимир Дорошев, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Витомир Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић, Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

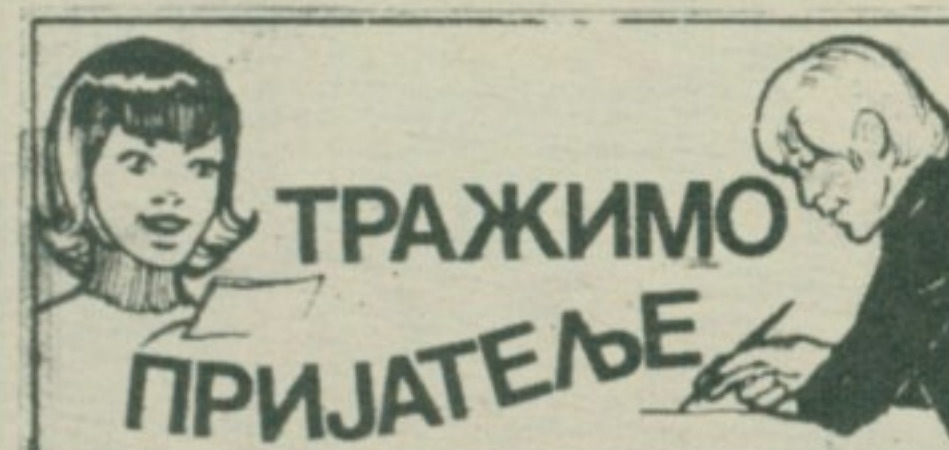
ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 165,00 динара, полугодишња 330,00 динара, годишња 660,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 330,00 динара, полугодишња 660,00 динара, годишња 1.320,00 динара.

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Продаја — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ЦЕНОВНИК годишње претплате у страниј валути по земљама:
САД \$ 70.—, СР НЕМАЧКА DM 124.—, ФРАНЦУСКА Ffr. 290.—, ШВЕДСКА Skr. 292.—, ШВАЈЦАРСКА Sfr. 115.—.

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд, број: 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Нина Јовановић, 54000 Осијек, VI славонског ударног корпуса 5 — воли музику и жели да се дописује са младима широм света.

Горан Кићановић, 18000 Ниш, Мокрањчева 46/1 — 14 година, сакупља ЛП плоче и постере.

Драгана Михаљевић, 11250 Железник, Београд, Даринке Радовић 4/7 — 13 година, сакупља значке, салвете, постере, воли музику.

Миро Михаљевић, 78257 Купрес, БиХ — 12 година, навија за Динамо, сакупља маркице и разгледнице.

Јадранка Мајић, 54000 Осијек, Новоградишка 45 — сакупља значке, разгледнице и лутке, воли Здравка Чолића, Сребрна крила и Седморицу младих. Навија за Осијек и Динамо.

Данијела Цвијетић, 54000 Осијек, Босанска 2а — 13 година, воли поп и рок музику, сакупља значке, постере, плоче и разгледнице.

Жана Аранђеловић, 57300 Бенковац, Школска 66 — 14 година, воли спорт и музику.

Љуба Чолаков, St. Edward's college, Cospicua, Malta — 13 година, воли кошарку, пливање и јахање. Сакупља маркице и разгледнице, дописнице на енглеском и српскохрватском

Тина Аднађевић, 74450 Босански Брод, Матије Гупца 40 — ученица VIII разреда, сакупља значке и постере, воли забавну, панк и рок музику.

ПОЛИТИКИН
Мозаик
у новом броју РЕШЕЊЕ ВЕЛИКЕ
НАГРАДНЕ ИГРЕ И ИМЕНА
ДОБИТНИКА 101 НАГРАДЕ!
ФИЛМОВИ
КОЈИ СЕ ПАМТЕ

